Leto VI., štev. 114 | Ljubljana, sobota 16. maja 1925 | Poštnina pavšalirana. | Cena 2 Din

Izhaja ob 4. zjutraj.

Stane mesečno Din 25·—; za inozemstvo Din 40·— neobvezno.

Oglasi po tarifu.

Uredništvo:
Dnevna redakcija: Miklošičeva cesta štev. 16/I. — Telefon štev. 72.
Nočna redakcija: od 19. ure naprej v Knaflovi ul. št. 5/I. — Telefon št. 34.

JUTRO

Dnevnik za gospodarstvo prosveto in politiko

Uprava:
Upravništvo: Ljubljana, Prešernova ulica št. 54. — Telefon št. 36.
Inseratni oddelek: Ljubljana, Prešernova ulica št. 4. — Telefon št. 36.
Podružnici: Maribor, Barvarska ulica št. 1. — Celje, Aleksandrova cesta.
Račun pri poštnem ček. zavodu: Ljubljana št. 11.842. - Praha číslo 78.180. Wien Nr. 105.241.

Ljubljana, 15. maja.

«Slovenec» se je te dni zopet postavil na stališče zagovornika kulturnega napredka in čim večjega svobodnega uveljavljanja vseh individualnosti, ker je pred meseci prosvetni minister Pribičević izdal okrožnico, da se morajo prosvetne ustanove ravnati po načelu: «Brat je mio, koje vere bio.» Ker naglaša omenjena okrožnica tudi, da je namen ljudske izobrazbe, odstraniti vse zmote in vsako napačno umevanje državljanskih pravic in dolžnosti, da se mora v prosvetnih organizacijah razvijati zavest o potrebi velike, ujedinjene domovine, ki sloni na neomejeni ljubezni svojih sinov in da se mora vcepiti množicam vera, da je velika država edino dovolj močna, da zadosti svojim dolžnostim v krogu kulturnih držav, piše škofov list, da hoče PP režim na najbolj brezobziren način izpodrezati korenine vsemu narodnemu in verskemu kulturnemu življenju Slovencev in našo deželo izpremeniti v enostavno kasarno ter na ta način utrditi v svobodni in demokratični Jugoslaviji režim, kakršnega pozna v kulturnem oziru samo še boljševiška Rusija.

Ljudje, ki so bili od nekdaj in so tudi še danes najhujši nasprotniki svobodne znanosti, ki so na grmadah sežigali slovensko lepo knjigo ter že od nekdaj zatirali vsak svobodni razmah slovenske kulture, so zadnji, ki bi se smeli pokazati kot zagovorniki kulturne svobode in individualnosti.

Hinavščina, ki vodi klerikalno časopisje v gonji proti prosvetnemu ministrstvu, je videti še večja, če se pomisli na to, da zahtevajo klerikalci le za svoje lastne «izobraževalne» organizacije popolno svobodo, da je pa ne priznavajo drugim neklerikalnim kulturnim organizacijam. Razen tega vrše z zlorabo vere še najhujši moralni pritisk na množice z namenom, zabraniti jim čitanje neklerikalnih listov in revij ter posečanje neklerikalnih prosvetnih prireditev.

Po prižnicah in spovednicah v cerkvi in zunaj nje uganja politikujoča katoliška duhovščina divjo gonjo zoper vsa prosvetna prizadevanja, ki ne spadajo v okvir klerikalne stranke. Da se pojača cerkveni teror nad zaslepljenim ljudstvom prirejajo po deželi številne «svete misijone», katerih glavna naloga je neizprosen boj proti neklerikalnemu tisku ter zloraba uradne cerkvene avtoritete za propagando klerikalnega političnega tiska. Treba je samo slišati, kaj uganjajo ob takih prilikah misijonarji na račun ljudske duševne zaostalosti, pa je slika klerikalnega nazirania o svobodi in kulturi dovolj jasna. In kaj uganja klerikalno časopisje, zlasti škofov tednik in glavno glasilo SLS, ki je namenjeno kmetskemu prebivalstvu!

«Zvezo kulturnih društev», v okrilju katere prirejajo slovenski kulturni in strokovni delavci današnjemu stanju znanosti odgovarjajoča poljudna predavanja, žigosa klerikalno časopisje kot «protiversko» ter poziva neprestano podeželsko ljudstvo na bojkot proti njej. Skorai ni številke škofovega tednika, da ne bi pozival Marijine device v boj proti naprednim listom, češ, da veleva neizprosni boj proti «slabemu» in «brezverskemu» čtivu **katekizem!** Po vseh se preganjajo napredne čitalnice, ljudske knjižnice, pevski nastopi in neklerikalne prireditve gledališčnih predstav ter sploh vse, kar bi moglo biti v zvezi z neklerikalno svobodo in neklerikalno kulturo. Leposlovne knjige so samo tedaj priporočljive, ako se tiskajo v škofovi tiskarni, sicer so «pohujšljive» in «protiverske». Klerikalci pa se ne borc na tak ogaben način le proti prosvetnim in svobodoljubnim prizadevanjem podjetij, ki so v demokratskih rokah, ampak tudi proti vsem drugim, ako direktno ali indirektno ne služijo klerikalizmu.

Sami torej zlorabljajo cerkveno oblast, vero in Boga v teroristični borbi proti širjenju svobodne kulture med slovensko ljudstvo, v isti sapi pa imajo drzno čelo, da kot zaščitniki svobodomiselnosti in kulture najslovesneje protestirajo, ako si **država** lasti po zakonu utemeljeno **nadzorstveno** pravico nad prosvetnimi organizacijami in ako priporoča prosvetno ministrstvo negovanje državne misli, domovinske ljubezni in verske strpnosti vsem prosvetnim organizacijam.

Kadar nastopa škofov list kot zagovornik kulturne svobode in slovenske individualnosti, tedaj se zna, da se bori za to, da bi politikujoča duhovščina z versko in plemensko gonjo še naprej obdržala slovensko ljudstvo v ozkih sponah klerikalne duševne omejenosti.

Pogajanja za konkordat

Beograd, 15. maja p. Naš delegat za pogajanja o konkordatu z Vatikanom dr. Voja Janjić odpotuje 18. t. m. v Rim, kjer bo skupno z dr. Smodlako začel z Vatikanom preliminarne razgovore.

Včerajšni politični dogodki v Beogradu

Sestanki Narodne skupščine odgodeni do 25. t. m. — Med tem bodo delali odbori. — Veliko razočaranje in pobitost pri radićevcih. — Klerikalci sami priznavajo, da jih nihče več ne upošteva.

Beograd, 15. maja. p. Današnji dan je bil politično zelo živahen. Poleg sestanka Narodne skupščine je bila cela vrsta sej za izdelovanje zakonskih načrtov ter so bila rešena razna važna vprašanja. Glavni dogodek današnjega dne je bilo izglasovanje stanovanjskega zakona, s katerim se rešuje zelo pereč socijalni problem. Motivacija ministra dr. Grisogona je napravila v zbornici zelo dober vtis ter se smatra, da je ta zakon ena najboljših rešitev, kar se je moglo nujno storiti za ureditev tako važne povojne posledice. Opozicija je iz demagoških ozirov glasovala proti načrtu in sicer klerikalci z motivacijo, da jih nihče ne upošteva niti v sekcijah, niti v plenumu Narodne skupščine.

Seje Narodne skupščine so odložene do 25. maja, ker ni pripravljen noben zakonski načrt za dnevni red Narodne skupščine. Od 25. maja t. l. pa se bo začelo intenzivno delo ter bo v najkrajšem času predložena cela serija novih zakonskih načrtov. Takoj danes popoldne se je nadaljevalo delo v sekcijah, ki morajo v premoru Narodne skupščine do prihodnjega pondeljka izvršiti pretres dosedanjih nujnih zakonskih osnutkov. Sekcija za pretres zakona o ustrojstvu sodišč je danes absolvirala prvi oddelek zakona o rajnih sodiščih. Jutri dopoldne in pozne sekcija razpravo o [illegible] sodiščih. Sekcija za pretres zakona o [illegible]lječ[illegible]skih kreditih je končala 13 členov z znatnimi izpremembami. Odbor za zakon o pravoslavni cerkvi se je konstituiral. Za predsednika je bil izvoljen dr. Janjić. Ravno tako je bil danes popoldne konstituiran odbor za izpremembo zakona o vojni odškodnini. Za predsednika je bil izvoljen dr. Dragutin Kojić. Na seji imunitetnega odbora je bil izvoljen za predsednika dr. Velja Popović, namesto g. Miroslava Spalajkovića, ki je podal ostavko.

Za danes popoldne ob 4. je bila napovedana seja radikalnega poslaniškega kluba, ki pa je bila odložena do 24. t. m. dopoldne ob 10. Jutri popoldne ob 4. bo imel sejo poslaniški klub samostojnih demokratov.

Tudi na dvoru je bilo zelo živahno življenje. Ob 11.30 je bil sprejet na dvoru minister za šume in rudnike dr. Žerjav. Popoldne je bil na dvoru minister za vere Miša Trifunović, od 5. do pol 7. Pavle Radić, za njim pa notranji minister Boža Maksimović in ob 7. zvečer zunanji minister dr. Ninčić, ki je ostal pri kralju na večerji. Po seji Narodne skupščine je bil na dvoru minister dr. Grisogono, ki je poročal kralju o današnjem sestanku. Kralj je s podpisom sankcioniral novi stanovanjski zakon. Za jutri dopoldne se pričakuje avdijenca šefov Narodnega bloka Pašića in Pribičevića. Jutri popoldne odpotujeta kralj in kraljica v Topolo, kjer ostaneta dalj časa. Iz Topole se kraljevski par poda na Bled.

Vlada je tekom dopoldneva imela sejo v ministrski sobi Narodne skupščine in je razpravljala o poročilu anketnega odbora. Vlada dobro opaža, da so radićevski poslanci glede na obnašanje nekaterih članov anketne komisije v Zagrebu prišli v Beograd z velikimi nadami, da bodo sprejeti v vlado in da bodo že te dni verificirani anektirani mandati, Stjepan Radić pa da bo izpuščen iz zapora. Vendar je podoba, da so bili radićevci zopet popolnoma napačno informirani. Vesti, ki so došle iz Zagreba, so izzvale v vladnih krogih ravno nasprotni efekt: vzbudile so nezaupanje napram radićevcem in tudi napram onim, ki so poskušali radićevce rehabilitirati. Splošno se smatra, da bo navzlic tozadevnim intrigam sledilo še intenzivnejše in jačje sodelovanje samostojnih demokratov in radikalne stranke. Sodi se, da to tudi že občuti optimistični Pavle Radić, ki je bil danes nenavadno rezerviran. Napram vsem novinarjem je Pavle Radić kazal veliko razočaranje in pobitost. Tudi njegovi osebni prijatelji niso mogli dobiti od njega nobenih informacij.

Danes stopi v veljavo novi stanovanjski zakon

Včeraj je Narodna skupščina sprejela novi stanovanjski zakon s 154 glasovi proti 72 glasovom. — Zakon bo objavljen že v današnjih «Službenih Novinah». — Poročilo o včerajšnjem sestanku Narodne skupščine.

Beograd, 15. maja r. Dopoldne so se sestali pred skupščinsko sejo voditelji parlamentarnih skupin na dogovor o izvolitvi odbora za izpremembo zakona o vojni odškodnini. Radi tega se je današnji sestanek skupščine otvoril šele ob 11. dopoldne. Po prečitanju zapisnika in izvršenih formalnostih je sporočil predsednik, da je anketni odbor za proučitev mandatov HRSS predložil poročilo o svojem delu in da je predsedstvo Narodne skupščine sporazumno z odborom odredilo tiskanje poročila in gradiva, ki je ž njim v zvezi.

Zatem so bile objavljene vložene interpelacije in sicer posl. Dušana Serneca ter tovarišev na ministra za javna dela Nikola Uzunovića radi vzdrževanja cest v Sloveniji, nadalje interpelacija dr. Slavka Šečerova na finančnega ministra dr. Stojadinovića o njegovi finančni politiki, interpelacija Milana Nikolića na ministra za narodno zdravje dr. Slavka Miletića o zgradbi ministrstva za narodno zdravje, ter končno interpelacija dr. Voje Marinkovića na zunanjega ministra dr. Ninčića o zahtevi Bolgarske za povečanje svojega vojaškega kontingenta.

Za tem je bilo objavljeno, da bo minister za trgovino in industrijo dr. Prvislav Grisogono odgovoril na interpelacijo posl. Dimitrija Vujiča (zemlj.) o sodelovanju državne tovarne sladkorja v kartelu sladkornih tovarn in da se bo ta zadeva postavila na dnevni red. Istotako bo finančni minister dr. Stojadinović odgovoril na interpelacijo posl. Agatonovića o zmanjšanju produkcije tobaka, ko zbere potrebne podatke.

Po prečitanju došlih prošenj in pritožb je prešla zbornica na dnevni red t. j. na razpravo o stanovanjskem zakonu.

Poročevalec večine Laza Bugarski (rad.) čita poročilo večine o predlogu stanovanjskega zakona, na kar dobi besedo poročevalec manjšine dr. Ladislav Polič. Zatem izjavi v imenu klerikalcev posl. Kremžar, da bo glasoval proti vladnemu predlogu. Isto izjavita v imenu svojih klubov zemljoradnik Dimitrije Vujič in musliman Husejin Alić. V imenu davidovičevcev govori dr. Aleksander Mijović, ki istotako izjavi, da bo glasoval proti.

V načelni debati govori nato samo poročevalec večine Lazar Bugarski, ki naglaša, da predstavlja novi stanovanjski zakon samo provizorij, ki ga narekuje potreba, in da ima namen, zaščititi gospodarsko šibkejše.

Za njim govori v imenu vlade minister dr. Prvislav Grisogono kot zastopnik obolelega ministra socijalne politike. Naglaša veliko važnost stanovanjskega vprašanja, ki se je pojavilo po svetovni vojni. Stanovanjska kriza vlada po vsem svetu, zato se morajo s tem vprašanjem baviti vsa večja evropska mesta in vse države imajo težkoče z reševanjem tega problema.

Nato se je vršilo glasovanje ter je bil zakonski predlog **sprejet, kakor ga je izdelal in pretložil zakonodajni odbor s 154 glasovi proti 72 glasovom.**

Izvolitev parlamentarnega odbora za izpremembo zakona o vojni odškodnini se je po sporazumu voditeljev parlamentarnih skupin izvršila soglasno.

Seja je bila zaključena ob 12.45 ter prihodnji sestanek Narodne skupščine napovedan za pondeljek dne 25. maja ob 9. uri dopoldne z dnevnim redom: Dopolnilna volitev v Državni svet.

Takoj po končani seji se je minister dr. Grisogono podal na dvor ter predložil kralju stanovanjski zakon v podpis in sankcijo. Zakon bo natisnjen v jutrišnjih «Službenih Novinah» in stopa takoj v veljavo.

Nov član demokratskega kluba

Beograd, 15. maja. r. Narodni poslanec Gligorije Drakalovič je izjavil predsedniku demokratskega kluba, da izstopa iz njegove stranke ter vstopa v stranko samostojnih demokratov. Poslanec Drakalovič je obenem poslal predsedniku SDS Svetozarju Pribičeviću naslednje pismo: «Vodstvu SDS, Beograd. Formalno izjavljam, da zapuščam krilo demokratske stranke pod vodstvom g. Ljube Davidovića ter prosim vodstvo SDS, naj me sprejme in v bodoče smatra za svojega člana in prijatelja. Gligorije Drakalovič, narodni poslanec v bregalniškem okrožju.» Ta dogodek je izzval veliko senzacijo v političnih krogih ter veliko razočaranje v Davidovičevem klubu, ki se je takoj požuril, da je izdal komunike, v katerem obsoja izstop Drakalovića in v katerem ga izključuje (!) iz svoje stranke.

Nova palača za italijansko poslaništvo v Beogradu

Rim, 15. maja. a. Na današnji seji ministrskega sveta je bilo sklenjeno, da se določi znesek 1.650.000 lir za nakup zemljišča v Beogradu, na katerem bo zgrajeno poslopje italijanskega poslaništva.

Seja ministrskega sveta

Poškodbe na železnicah vsled poplav. — Olajšave za sprejem v III. uradniško kategorijo. — Volitve v Državni savet. — Razprava o anketiranih mandatih odložena.

Beograd, 15. maja. p. Ministrski svet je nocoj imel od 17. do 20.30 sejo, ki je bila pretežno posvečena delu Narodne skupščine. Odobren je bil prometnemu ministru kredit 10 milijonov Din za popravilo pristanišča v Splitu. Dalje je bil odobren kredit 1,170.000 Din za popravilo luke v Cavtatu. Odobren je bil tudi večji kredit za razsvetljavo ljubljanskega kolodvora. Nato je poročal prometni minister o velikih poplavah, ki so se pripetile na železniških progah. Izdala se je naredba za najnujnejša popravila. Minister dr. Grisogono je poročal o delu narodne skupščine ter so ministri podpisali stanovanjski zakon.

V smislu čl. 245 uradniškega zakona je bil odobren pravilnik ministra pravde dr. Lukiniča, po katerem se smejo pod gotovimi pogoji v duhu zakona sprejeti za uradnike v tretji kategoriji tudi osebe brez navedenih kvalifikacij. S tem členom je predvideno, da more ako slučajno ni dovolj oseb z zadostno kvalifikacijo, ministrski svet pooblastiti ministra pravde, da sprejme tudi uradnike z manjšo kvalifikacijo.

Nato se je min. svet bavil z vprašanjem državnih svetnikov. Narodna skupščina predlaga kralju v odobritev osem oseb od katerih kralj izbere štiri, kralj predlaga Narodni skupščini šest oseb, od katerih določi skupščina tri. Izvoljenih bo torej sedem novih državnih svetnikov; kot kandidati se navajajo: Steva Nešić, bivši narodni posl. in predsednik finančnega odbora, bivši nar. poslanec Antonije Vildović (?), bivši veliki župan Paunović ter morda dr. Šurmin ali pa dr. Drinković.

Nato je vlada razpravljala o delu Narodne skupščine ter sklenila na prihodnji seji staviti na dnevni red narodne skupščine tudi načrt zakona o obrtnih kreditih.

Ministrski svet se je bavil tudi s poročilom anketne komisije. Prišel je do prepričanja, da še ni dovolj podatkov, da bi se vprašanje verifikacije anketiranih radičevskih mandatov moglo končno reševati. Materijal anketne komisije se izroči verifikacijskemu odboru. V dobro poučenih političnih krogih se veruje da bo trajalo precej časa, da se bo poročilo anketnega odbora stavilo na dnevni red Narodne skupščine.

Ostre odredbe proti komunističnim zarotnikom

Važne izpovedi beograjskih aretirancev. — Preiskave in aretacije v Zagrebu.

Beograd, 15. maja. r. Povečana aktivnost boljševikov na Balkanu in posebno dogodki, ki so se odigrali na Bolgarskem, so prisilili naše oblasti k veliki opreznosti in ukrepom, da se prepreči morebitna boljševiška akcija v večjem obsegu. Beograd je kot politično središče države prvi na vrsti in zato je bila kontrola tujcev močno pojačena. Ta ukrep je imel takoj uspeh. Aretirani Hristov iz Prilepa je podal jako važne izjave o pripravah boljševikov in makedonstvujuščih za atentate na predstavnike režima in uglednejše politike ne samo v naši državi, ampak tudi na Rumunskem in Češkoslovaškem, da se tako ustvarijo predpogoji za revolucijo. Vlada je izdala dalekosežne varnostne ukrepe. V predsedništvo je mogoče priti le skozi glavni vhod v Kralja Milana ulici, kjer se vrši stroga kontrola vseh, ki prihajajo. Po osmih zvečer ne more nikdo več v hišo. Zastražena je tudi skupščina in se spuščajo v njo samo poslanci, novinarji in osebe s stalnimi legitimacijami, za katere jamčijo poslanci. Voditelji bolgarske emigracije, Todorov, Obod, Stojanov in Atanasov so bili opozorjeni na nevarnost in je bilo vse storjeno v njihovo osebno varstvo. Policija izvršuje neprestano nepričakovane racije in preiskave in je aretirala dosedaj okoli 30 sumljivih oseb, največ komunistov in Makedoncev.

Zagreb, 15. maja. r. **Oblasti so izsledile novo komunistično zaroto, katere naloga je bila, osvoboditi komunistične voditelje, ki se nahajajo v zaporih kaznilnice v Mitrovici. Kompromitiranih je več oseb, med njimi neki znan komunist. Preiskava se nadaljuje in varujejo oblasti o razvoju najstrožjo tajnost.**

Sinoči je policija zaplenila vso naklado komunističnega lista «Radnička borba» radi skrajno hujskajočega tona posameznih člankov.

Kriza v češkoslovaški vladi

Nepremostljive diference v vprašanju agrarnih carin. — Delna rekonstrukcija vlade. — V kabinet vstopi tudi dr. Kramař.

Praga, 15. maja. s. Kakor se zatrjuje so se stranke vladine večine sporazumele, da se kriza likvidira z rekonstrukcijo kabineta, ki bi se izvršila na ta način, da bi po glasovanju ministrskega sveta o agrarnih uvoznih carinah socijalni demokrati podali demisijo, nakar bi min. predsednik Švehla sestavil novo vlado, v katero bi socijalni demokrati zopet vstopili in v kateri bi se izvršile nekatere osebne spremembe. Rekonstruirani kabinet bi izvedel še zakon o socijalnem zavarovanju ter reformo volilnega zakona, v jeseni pa bi se vršile volitve.

Da se vlada tudi na zunaj ojači je predvideno, da vstopijo v novi kabinet vsi člani tkzv. Petke, t. j. izvršilnega odbora vladine koalicije, kateri vodi politiko čsl. vlade. Dosedaj so člani kabineta od Petke min. preds. Švehla (agr.), minister železnic Stříbrny (čsl. soc.) in min. soc. politike Šramek (kler.). V novi kabinet naj vstopita še posl. Meissner (soc. dem.) in dr. Kramař (nar. dem.).

Praga, 15. maja. z. Borba za agrarne carine ne pride z mrtve točke, ker z ozirom na svoje volilce ne morejo popustiti niti republikanci (agrarci) niti socijalisti. Klerikalna ljudska stranka se je na sinočnjem posvetovanju izrekla za uvedbo carin. Kriza vlade je neizbežna, splošno pa prevladuje prepričanje, da bo misel narodne koalicije vnovič triumfirala in da se bo kriza rešila potom rekonstrukcije. Na čelu vlade bo slejkoprej ostal Švehla, ki uživa pri vseh strankah velik ugled.

Zastoj v pogajanjih z Grčijo

Beograd, 15. maja. p. Kakor doznava vaš dopisnik, so pogajanja o prijateljskem paktu z Grčijo zastala, ker naša vlada zahteva, da se prej rešijo važna vprašanja, ki so odprta med našo in grško državo, kakor n. pr. vprašanje solunske cone in vprašanje orientske železnice.

Naš protest v Sofiji

Radi vpada bolgarske tolpe.

Beograd, 15. maja. p. Povodom vpada bolgarskih banditov pri Negotinu, je ministrstvo za notranje stvari izvedlo preiskavo in dognalo, da so bili napadalci oblečeni v uniformo regularnih bolgarskih čet ter da je krivda na strani bolgarskih obmejnih oblasti. Zato bo naš poslanik v Sofiji gospod Rakič izročil energičen protest in zahteval zadoščenje.

Pred ureditvijo francosko-ameriških dolgov

Pariz, 15. maja s. Na današnjem ministrskem svetu sta dobila zunanji minister Briand in finančni minister specijelne naloge radi ureditve vprašanja medzavezniških dolgov. Ta sklep ministrskega sveta je v zvezi z opetovanimi razgovori ameriškega poslanika v Parizu Herricka, s katerim so Painleve, Briand in Caillaux konferirali o možnosti ameriško-francoske konference, ki naj bi upostavila kontakt med Francijo in Ameriko glede vprašanja vojnih dolgov.

Pogreb umorjenega Panice

Dunaj, 15. maja. s. Iz dunajske splošne bolnice se je danes vršil pogreb umorjenega macedonskega voditelja Todora Panice. Na krsto sta bila položena dva venca, med njimi eden od društva macedonskih dijakov na Dunaju z napisom: «Velikemu macedonskemu revolucijonarju Panici!» Truplo je bilo po grško - pravoslavnem obredu blagoslovljeno ter prepeljano na centralno pokopališče.

Hindenburg in Anglija

London, 15. maja. a. Kljub dogovoru, da bodo velesile glede formelnih čestitk prezrle prihod Hindenburga na predsedniško mesto, poroča sedaj diplomatski sotrudnik «Daily Telegrapha», da je angleška vlada prejela oficijelno naznanilo o ustoličenju Hindenburga in da bo tudi odgovorila nanj ter izrekla tudi svoje običajne čestitke. Isti poročevalec javlja tudi, da so zadnje Hindenburgove izjave napravile v Londonu zelo ugoden vtis. Pripoveduje se namreč, da je Hindenburg pred ustoličenjem trikrat prečital weimarsko ustavo in se končno izjavil napram svojemu tajniku, češ, ta ustava vendar ni tako slaba . . .

Chamberlain odstopi?

London, 15. maja. s. «Daily News» prinašajo v nedoločeni obliki in na manj vidnem mestu poročilo, da je včeraj krožila govorica, da bo minister za zunanje zadeve Chamberlain odstopil. List dostavlja, da bi bilo to, če bi se zgodilo, pripisati samo zdravstvenem stanju Chamberlaina, ne pa političnim vzrokom.

Pucelj obrača, Prepeluh obrne

Glasilo slov. radičevcev izjavlja, da bo najnovejša «slovenska fronta republikanska in protisrbska.

Naši čitatelji vedo, kako so na nas navalili g. Pucelj in njegovi tovariši, ko smo komentirali njihovo najnovejšo akcijo kot opasen eksperiment z našega občenarodnega in naprednega pa tudi še posebej s slovenskega stališča. Da je bila naša sodba pravilna, to v polni meri potrjuje sam zaveznik g. Puclja, voditelj SSR g. Prepeluh. Medtem namreč skuša g. Pucelj v glasilu SKS ublažiti porazni vtis, ki ga je napravil sklep njegovega sodelovanja s slovenskimi radičevci, češ, da gre pri njegovi najnovejši metamorfozi samo za olajšanje izvedbe poštenega sporazuma med Srbi, Hrvati in Slovenci, naglaša slovensko glasilo radičevcev «Slov. republikanec» ponovno, da se morajo slovenski kmetje in delavci organizirati le v federativni republiki in da so radičevci priznali le **dejanski** obstoj sedanje dinastije, vidovdanske ustave in parlamenta v Beogradu, ne pa njihove upravičenosti, kakor priznavajo n. pr. tudi dež. kadar dežuje, kar pa vendar ne pomeni zahteve po stalnem deževju. «Slov. republikanec» poudarja, da nameravajo slovenski radičevci v zvezi s **Hrvati** doseči preureditev države v federativno-republikanskem smislu, počasi od stopinje do stopinje in da se v tem pogledu razlikujejo samo v toliko od komunistov, ker ne marajo uporabljati revolucijonarnih metod. Slovenski radičevci naglašajo, da ne morejo in ne smejo ničesar popustiti od svojega celotnega programa.

Menimo, da je to dovolj jasno in točno povedano. Kako naj bo na tej podlagi, na katero se sedaj postavlja tudi Pucelj s svojo ožjo gardo v zvezi s Prepeluhovimi radičevci, mogoč, pošten in trajen sporazum med Hrvati in Slovenci na eni strani ter Srbi na drugi strani, ako je znano, da Srbi in z njimi velik del Slovencev in Hrvatov principijelno odklanjajo republikanstvo in federativno ureditev države in da od principa državnega in narodnega edinstva ne bodo odnehali?

«Slov. republikanec» piše o «novi slovenski fronti» republikancev in Puclijevih zapeljancev ter obenem naglaša, da **ne opuščajo slovenski radičevci** svojega dosedanjega načelnega stališča, s čemer hoče g. Prepeluh pač povedati, da je **moral g. Puceli odnehati od dosedanjih načel SKS.** Ker je jasno razvidno iz dosedanje pisave «Slov. republikanca», da je ta nova slovenska fronta protisrbska, je logično, da g. Prepeluh postavlja tudi g. Puclja na protisrbsko stališče. To pa je v direktnem nasprotju s trditvami g. Puclja v njegovem osebnem glasilu, da gre za «pošten sporazum» med Srbi, Hrvati in Slovenci.

V ostalem naj še opozorimo, da si g. Prepeluh lasti zaslugo, da je spravil SKS pod radičevsko komando in da izrecno poudarja, da je cilj g. Puclja in njegovih tovarišev **isti kakor slovenskih radičevcev.**

Trocki – reaktiviran

Podoba je, kakor da se nahaja Rusija znova na preobratu. Tik pred zborovanjem kongresa sovjetske Unije so se znova izdatno razširile možnosti svobodnega, individualnega gospodarskega udejstvovanja, proglasila se svoboda trgovine in odprla prosta pot svobodnemu bankarstvu. Videti je, kakor da se pripravlja nova ekonomska politika, slična oni pred tremi leti. Naposled pa so moskovski voditelji poklicali nazaj v centralo Trockega, ki je veljal nedavno kot najnevarnejša oseba v komunistični stranki, mož, zoper katerega je oficijalna stranka otvorila najsrditejšo časopisno in osebno polemiko ter propagando, češ, da izdaja leninizem in ga vodi v buržujsko smer. Trocki se vrača v Moskvo in celo na eno vodilnih mest, ki mu ga odstopi Kamenjev, eden izmed treh glavnih njegovih nasprotnikov.

Morda je danes še prezgodaj, da bi se pravilno ocenil povratek Trockega v Moskvo. Mnogi ga komentirajo že sedaj, in sicer kot znak, da se pravoverna, ekstremistična boljševiška struja odvrača od svoje ekskluzivne smeri ter se povrača na desno, kamor je želel ves zadnji čas Trocki. Sicer to ni povsem novo, zakaj svoboda trgovine se je v sovjetski Rusiji proglasila zdaj že tretjič. Vendar povratek Trockega, ki je zmerno ali celo kompromisno politiko tako izrazito zapisal v svoj program, vendar ne more biti samo epizoda.

Položaj sovjetske Rusije se zares tekom zadnjega leta ni izboljšal. Gospodarsko se Rusija sedaj še ne more popraviti, ker ji manika predvsem vnanjega posojila. Z Anglijo je nastopilo, osobito po krivdi glavnih nasprotnikov Trockega, to je znamenitega triumvirata Zinovjeva, Kamenjeva in Stalina, tako nesoglasje, da o posojilu sploh ne more biti govora. Pogajanja s Francijo tudi še niso dovedla do uspeha in kljub naklonjenosti sedanje francoske vlade nikakor še ni gotovo, če bodo. O Ameriki in njeni pomoči ne more biti govora, ker je sedaj v Washingtonu zopet parola: nikakega kompromisa z boljševiki. Komisar za finance, Sokolnikov, je rekel letošnjo zimo, da ako se boljševikom ne posreči doseči vnanjega posojila do aprila, postane položaj kritičen. Notranje posojilo, ki je po sovjetskih virih zelo dobro uspelo, pa predstavlja vendarle samo majhno vsoto.

Nasprotje med vasjo, med kmetom in boljševiško vlado se ni izboljšalo; zmanjšanje komunističnega pritiska, ki so ga oficijalno proglasile sovjetske oblasti, ni moglo odstraniti nezaupanja med kmetskimi volilci napram sovjetom. Vsi sovjetski teoretiki pa trdijo, da je iskreno soglašanje kmeta s komunistično vlado temelj in — predpogoj prosperiranju sovjetskega sistema.

In naposled boljševiška vnanja politika, glede katere je bila kritika Trockega najostrejša in ki ga je lani najbolj pokopala. Čičerin lahko še v lepših ekspozejih očrta mednarodni politični položaj, tega pa vendarle ne more trditi, da se je svet približal smotrom boljševiške politike, svetovni revoluciji. Kljub vsemu je faktično sovjetska Rusija danes še vedno izolirana, kar pa je še važnejše: delo tretje internacijonale, ki je vendar glavni up Moskve, se ne more hvaliti z uspehi. Atentati v Bolgariji, če res plod moskovske inicijative, so prej neuspeh kot uspeh za komunizem, drugod pa uspehov ni. Kdo more po izvolitvi Hindenburga še govoriti, da obstoja v Nemčiji komunistična opasnost. Komunisti morejo s skrajnimi terorističnimi akti vznemirjati jugovzhodni kot Evrope, toda kljubtemu lahko danes trdimo, da je danes komunizem v Evropi premagana opasnost in da se vrši sedaj odločilna borba povsod med drugimi strujami, ki so vse zmerneiše od komunizma. To bo morala tretja internacijonala upoštevati prej ali slej, spremeniti svojo taktiko in kratkomalo sebi sami pravico do obstoja. Tega seveda od nje ne pričakujemo, toda nikakor si ni mogoče povratka Trockega označiti drugače, kot da je — zaokret na desno tudi za tretjo internacijonalo. Saj ji je zadnjič Trocki z vso odločnostjo očital, da s svojim izzivanjem, s svojo nesposobnostjo sproti kvari vse uspehe, ki jih pribori ruska diplomacija za sovjetsko državno korist. Trocki je energična in ambicijozna osebnost, on se hoče vedno udejstvovati v polni meri in z uspehom: ni si mogoče misliti, da ne bi kritiziral boljševiškega dela tudi v bodoče. Ako so ga bivši nasprotniki poklicali nazaj na centralno vodstvo, so se morali vsega tega zavedati in se pač že poprej odločiti na popuščanje.

Podoba je tedaj, da ni neutemeljeno naziranje, da pomeni povratek Trockega nov preokret na desno v vsej politiki sovjetske Rusije.

Mrtvorojena klerikalna vlada v Belgiji

Kralj Albert ni poveril s sestavo vlade voditelja flamskih krščanskih demokratov Tschoffena ki naj bi do novembra pripravil teren za krščansko - demokratični - socialistični kabinet. Zapuščino za Theunisovo klerikalno - liberalno koalicijo je prevzel katolik Van de Vyvere, ki je 13. t. m. predložil kralju listo homogenega klerikalnega ministrstva. S tem je navidezno rešena skoro 6-tedenska vladna kriza v Belgiji.

In vendar ta rešitev ni nobena rešitev. Klerikalni kabinet je mrtvorojen stvor. Van de Vyvere je računal na dobrohotno nevtralnost liberalcev. Upal je pridobiti zase tudi 6 tako zvanih flamskih frontistov. Sled nji so mu baje obljubili, da se ne udeleže glasovanja o zaupnici. Liberalci pa so najodločnejše odklonili sleherno vrsto podpore klerikalni vladi. Izučilo jih je večletno kooperiranje s klerikalci, ki jim je odtujilo svobodomiselne elemente demokratične levice.

Bruseljski župan in poslanec Max, ena vodilnih oseb belgijskega liberalizma je v listu «Soir» objavil odločno odklonilno stališče svoje stranke napram desničarskemu kabinetu. Van de Vyvere bo padel, čim se predstavi zbornici. To se zgodi v torek dne 19. maja, ko bo Van de Vyvere prečital vladno deklaracijo.

Pri glasovanju o zaupnici bo v poslanski zbornici proti 78 klerikalcem glasovalo 79 socijalistov, 22 liberalcev in 2 komunista, skupaj 103 poslanci. Event. abstinenca 6 frontistov Van de Vyveru ne bo pomagala. Vlada bo ostala v manjšini tudi v senatu, kjer ima opozicija 82 glasov proti 71 vladnim. Van de Vyvere bo moral takoj odstopiti. Izhod iz nad vse mučne situacije pa bo je treba najti. Zdi se, da je začelo v liberalnih vrstah dozorevati naziranje o potrebi opustitve opozicije za vsako ceno.

V že omenjenem intervjuvu v «Soir» predlaga Max sestavo prehodnega koncentracijskega kabineta vseh treh velikih strank (socijalistov, liberalcev in klerikalcev), ki naj bi prevzele vsaka svoji moči v parlamentu odgovarjajoče število ministrstev. Taka trostrankarska vlada naj bi ostala na krmilu najdalj no novega zasedanja parlamenta v novembru.

Koncentracijski kabinet ne bi imel nobenega političnega programa. Njegova naloga bi bila le, da spravi pod streho proračun in da zasigura zastopstvo Belgije v mednarodnih akcijah. Max upa, da bi večmesečno sodelovanje v vladi omililo sedanje napeto razpoloženje med strankami in pripravilo pot stalnejšemu režimu v smislu izida aprilskih volitev.

Vprašanje je pa, če se cela liberalna stranka strinja z bruseljskim županom in če bodo socijalisti pristali na koncentracijski kabinet. Bati se je težav tudi pri razdelitvi portfeljev, zlasti pa pri izberi osebe, ki naj predseduje vladi treh nad vse ljubosumnih in nasprotujočih strank.

Državna akcija za kmetijski kredit

O načrtu zakona o kmetijskih kreditih, ki ga je vlada Narodnega bloka stavila na dnevni red skupščine in o katerem smo že obširno poročali se je v našem časopisju razvila živahna diskusija. Mnenja so seveda različna, a dejstvo je, da skuša klerikalno časopisje zopet zavajati nepoučeno ljudstvo v zmoto, ker se dobro zaveda, da bodo nove zadruge, ki se bodo osnovale po načrtu tega zakona našemu kmetu več koristile, kot stare klerikalne zadruge, ki danes večinoma životarijo brez vsake resnejše akcije. Glavna naloga klerikalnih zadrug obstoja v tem, da nabirajo denar za svojo centralo, ki ga odvaja svoji Gospodarski banki O vprašanju kmetijskih kreditov se je v naši gospodarski literaturi že precej razpravljalo in zato se nam zdi umestno, da na tem mestu podamo tudi mnenje, ki ga zastopa v pogledu državne akcije za kmetijski kredit ugledni kmetijski strokovnjak Miloš Štibler v »Njivi«. G. Štibler piše:

Osnovo za organizacijo kmetijskega kredita predstavljajo kmetijske kreditne zadruge. Toda to samopomočno sredstvo se je povsod izkazalo kot nezadostno in države so morale započeti posebne akcije, da se kmetijstvu zasigura zadosten in cenen kredit. S sličnimi akcijami so se bavile že vse države, a v glavnem imamo tri načine, po katerih se je postopalo. Za primer naj služijo bivša kraljevina Srbija, Francija in Nemčija.

V Srbiji najdemo lep vzgled za kmetijsko-kreditno akcijo Z zakonom o »potpomaganju zemljoradničkih zadruga« iz leta 1900. je vlada odredila, da mora uprava državne razredne loterije iz svojega čistega dobička predati vsako leto gotove odstotke Savezu srbskih zemljoradničkih zadruga v Beogradu in to tako dolgo, da se doseže skupna vsota 2 milijona dinarjev. Zakon je nadalje določal, da mora Savez iz teh sredstev dovoljevati posojila zemljoradničkim zadrugam. Do svetovne vojne je prejel Savez na temelju te akcije okoli 1 in pol milijona dinarjev.

V Franciji je vlada uvedla veliko akcijo za ureditev kmetijskega kredita leta 1897. Takrat je morala emisijska Narodna banka izročiti poljedelskemu ministrstvu vsoto 40 milijonov frankov in se poleg tega zavezati, da bo isti oblasti dala letno gotov odstotek iz čistega poslovnega dobička, a najmanje 2 milijona frankov. Do svetovne vojne se je na ta način nabralo okoli 80 milijonov frankov. Poljedelsko ministrstvo je iz tega fonda dovoljevalo cene posojila zvezam kmetijskih zadrug.

V Nemčiji je najznamenitejša ona akcija, ki jo je začela pruska vlada leta 1895. z ustanovitvijo posebnega državnega denarnega zavoda pod imenom »Preussische Zentralgenossenschaftskasse«. Država je v početku vložila 5 milijonov mark, a ta znesek se je do leta 1918. zvišal že na 125 milijonov mark. Kmetijske zadruge se morejo udeležiti s posebnimi deleži, vendar znašajo te osnovne vloge zadrug jedva okroglo dva milijona mark. Za obveze zavoda odgovarjajo 1 vloga države i osnovna vloga zadrug. **Uprava zavoda je v rokah države.** Kredit se dovoljuje zvezam kmetijskih zadrug, izjemoma tudi poedinim zadrugam.

Končno podaja g. Štibler svoje mnenje o rešitvi tega aktualnega problema v Jugoslaviji in reči moramo, da so njegove ideje popolnoma v skladu z predloženim vladinim načrtom. Tudi g. Štibler povdarja, da imamo že nad 5000 zadrug, ki naj pospešujejo gospodarstvo srednjega stanu, a ne morejo delati, kolikor bi bilo potrebno. Vzrok nezadostnemu delovanju so posebne prilike na našem denarnem trgu. Končno naglaša, da bi bila najidealnejša sledeča rešitev:

Osnuje naj se s posebnim zakonom denarni zavod »Glavna kreditna zadruga«, v katerega vloži država gotov začetni kapital brezobrestno, razen tega pa odredi gotov procent čistega letnega prihoda državne razredne loterije, da bi na ta način rastel osnovni kapital od leta do leta (vlada je odredila še več!). Krediti bi se dovoljevali samo kreditnim zvezam, a te bi po gotovih predpisih dajale denar naprej lokalnim zadrugam. «Glavni kreditni zadrugi» jamčijo zveze, a najti bi se mogel način, da istotako tudi vsaka lokalna zadruga jamči za gotove zneske neposredno »Glavni kreditni zadrugi.«

»Glavna kreditna zadruga« naj bi poslovala tudi z ostalimi altruističnimi zavodi, ki se bavijo s kmetijskim kreditom. V poštev pridejo tu občinske in okrajne hranilnice v Sloveniji in Dalmaciji ter »kotarske pripomočne zaklade« v Bosni in Hercegovini.

Razen osnovnega kapitala, vloženega od države in interesentov, bi se predvideli za »Glavno kreditno zadrugo« še razni drugi načini za pribavljanje denarja. Mogla bi sprejemati vloge ne samo od svojih interesentov, nego od vsakogar. Vlada odredi pravec delu ter postavi svoje organe, ki stalno nadzirajo poslovanje. G. Štibler se zavzema za to, da bi se akcija za kmetijski in rokodelski kredit rešila skupno, kar se pa ni izvedlo.

Iz navedenega je razvidno, da je vladin načrt popolnoma v duhu strokovnjaka g. Štiblerja in zato smo le radovedni, če bo g. Pucelj tudi tu podpiral klerikalne akcije ali pa bo glasoval za načrt, ki je povsem v duhu odličnega pristaša SKS.

Kupujte srečke za sokolski Tabor!

Politične beležke

+ **Dviganje denarja iz klerikalnih posijilnic.** Naš list je poročal, da so ljudje po deželi vsled hujskanja klerikalnih priganjačev, češ da bo država z zakonom o kmetijskih kreditih podržavila vse posojilnice in pobrala iz njih denar, začeli dvigati svoje vloge, predvsem v klerikalnih denarnih zavodih. Klerikalni verniki so namreč prav pravilno sklepali, da država ne bo pobrala denarja v neklerikalnih denarnih zavodih, ampak v klerikalnih zavodih, ker so pač klerikalci v opoziciji. In da bo država pobirala denar iz posojilnic, so morali pač verjeti klerikalnim priganjačem, saj je znano, da «nikoli» ne lažejo. Ko so klerikalci na tako prebrisan način navrtali svoje lastne blagajne, so naenkrat začeli debelo gledati in kakor smo poročali, je «Domoljub» začel pisati, da so to zlobne izmišljotine. Ugotovili smo, kako so klerikalci udarili sami sebe po zobeh, kar skuša sedaj «Slovenec» zanikati s trditvijo, da so «liberalni agitatorji» po deželi predavali o poljedelskih kreditih in novih kreditnih zavodih, ki bodo pod državno kontrolo. Zato da je nastala po deželi misel, da hoče vlada uničiti naše zadruge in «Domoljub» je seveda moral te govorice ovreči kot čisto neosnovane. Škofov list bi dobro storil, ako bi navedel tiste «liberalne agitatorje», ki predavajo, da bo država zasegla denar v posojilnicah. Končno pa nam je v zadoščenje, da tudi «Slovenec» označuje laži klerikalnih hujskačev kot neosnovane. Ljudje, ki poznajo razmere na deželi, vedo, da so se s svojim najnovejšim hujskanjem klerikalci sami opekli, kar «Slovenčevo» zavijanje v ničemer ne more izpremeniti.

+ **Odkod «Slovenčeve» informacije?** Včeraj je «Slovenec» povedal, da zajema svoja slovita senzacijonalna telefonska poročila iz zagrebškega «Jutarnjega lista», ki je splošno znan po nesolidnosti svojih informacij. S tem, da škofov list ponovno navaja «Jutarnji list», ne bo podkrepil svojih klevet proti dr. Žerjavu v zadevi gozdov pri Gjevgjeliji, ki jih zahteva zase neki turški beg. Prav pa je, da je sam povedal, kje zajema svoja «izvirna» belgrajska poročila. Dasi nam je bilo to znano, se nam zdi vseeno zelo primerno, da je z navedbo zagrebškega «Jutarnjega lista» podprl tehtnost svojih obrekovanj. Mogoče bo dobil zato tudi še pohvalo «sa naročite strani» zagrebškega «Jutarnjega lista». Kot posebno značilno in zanimivo za kvalifikacijo «Slovenčeve» zveze naj povemo še to, da so najmočnejši faktor za kulisami «Jut. lista» — framazoni . . .

+ **Za pax Christi.** Angleški kardinal Bourne zagovarja glasom «Slovenca» vmešavanje cerkve v politiko na ta način: «Politika mora sloneti na etiki in etika mora imeti ozko zvezo z moralnimi nauki kotoliške Cerkve. Za one, ki so člani te Cerkve, je ta edina od Boga postaljena avtoriteta na svetu.» Kardinal Bourne je voditelj društva Catholic Council for International Relations, o katerem pravi «Slovenec», da si je nadelo «važno nalogo, ki je v sedanjem času najbolj aktualna, in naša želja bodi, da bi se katoličani po celem svetu in tudi pri nas zganili in začeli delovati za pax Christi in Regno Christi . . . Katoličtvo — nadaljuje «Slovenec» — se zopet čim dalje bolj kot svetovna sila uveljavlja in ni dvoma, da bo tudi v političnem in socialnem preporodu družbe igralo najvažnejšo vlogo.» Bog vari, da bi hoteli s «Slovencem» ali celo s kardinalom Bournom polemizirati o tako visokih tezah. Samo beležimo in bomo počakali, kdaj naši klerikalni «katoličani» prično delovati za pax Christi in kdaj opro svojo politiko na etiko.

+ **Kakorkoli.** «Hrvat», katerega v pokopavanju samostojnih demokratov (v «izvirnih» poročilih namreč!) prekaša morda edino še «Slovenec», je izumil novo formulo za «likvidacijo SDS». Doznava, da sta se Juraj Demetrovič in Svetozar Pribičević sporazumela takole: «Stranka se razlomi. Demetrovič osnuje hrvatsko samostalno. Pribičević obnovi srbsko samostalno stranko, ki je bila sestavni del bivše hrv.-srbske koalicije. Prvi bo vodil stvar pod hrvatskim, drugi pod srbskim imenom.» In potem? Propast in končni konec SDS? Kje neki! Razume se — nadaljuje «Hrvat» — da oba računata na uspeh in ko se obe frakciji dovolino ojačata, bi se vnovič združili v srbsko-hrvatsko koalicijo, ki naj bi nasledila ne samo ime, marveč tudi položaj in vodilno vlogo na Hrvatskem ter odgovarjajočo vlogo v državi. S to osnovo se ne čaka, dokler samostojni demokrati neizpadejo iz vlade, nego se že zdaj v obe smeri deluje tiho in sondira teren . . .» Tako, hvala Bogu, se torej samostojnim demokratom v nobenem slučaju ni ničesar bati. Karkoli store, kakorkoli se ganejo in eventualno tudi «razlomijo», vse gre le končno v dobrobit in končni razmah stranke, pa makar ravnali še tako naivno, kakor jim imputira «Hrvat», njih veliki «uničevalec».

Po svetu

— **Italija in Rusija.** Londonski »Daly Telegraph« poroča, da Italija ne bo ratificirala trgovinske pogodbe z Rusijo, ker so se odnošaji med obema državama v zadnjem času poslabšali.

— **Proračun Zedinjenih držav — nad 100 milijonov prebitka.** Ravnatelj proračunskega urada Zedinjenih držav je sporočil predsedniku Coolidgeu, da bo proračunsko leto, ki poteče dne 30. junija, končalo s prebitkom preko sto milijonov dolarjev, dočim se je pričakovalo samo 67 milijonov. Ameriške terjatve v inozemstvu so narasle približno za eno milijardo in znašajo sedaj preko 9 milijard. Po izjavi trgovinskega tajnika Hooverja so Zedinjene države največji upnik sveta. Trgovinska bilanca je izredno ugodna in je dosegel izvoz 970 milijonov Amerika je letos uvozila zlata za 258 milijonov dolarjev več kakor izvozila, srebra za je izvozila za 36 milijonov več kakor uvozila.

— **Francoski uspeh v Maroku.** Iz Pariza poročajo: Francoske čete v Maroku so izvojevale po dvodnevni ofenzivi proti vstašem Abd el Krima sijajno zmago. Francoske izgube so razmeroma majhne. Abd el Krim se umika na vsej črti; drži se le še v postojanki Aoulai, ki pa je istotako popolnoma obkoljena in je njena kapitulacija neizogibna.

— **Naučno potovanje poljskega poljedelskega ministra.** Poljski minister za poljedelstvo Janicki je dospel v Prago, od koder si bo ogledal vse važnejše in modernejše institucije za povzdigo kmetijstva na Češkem. Ostal bo v republiki teden dni, nakar bo odpotoval v isto svrho tudi na Dansko. Janicki, ki ga spremlja več strokovnjakov, izdeluje velikopotezen načrt za modernizacijo kmetijstva na Poljskem.

— **Ford kupuje ameriško trgovsko mornarico.** Ameriški listi beležijo senzacijonalno vest, da je znani automobilski kralj Henry Ford ponudil vladi, da kupi vseh 300 trgovskih ladij, ki so last države, a so ji le v breme. Ford hoče to trgovsko brodovje docela modernizirati. Kaj pravi vlada na njegovo ponudbo, še ni znano.

Ptujska Glasbena Matica

Ta institucija je bila pred prevratom znan in izrazit kulturni zavod. Še po prevratu je imelo ptujsko nemštvo v tem zavodu kulturno in nacijonalno zaslombo.

Nepravilnemu in neprevidnemu postopanju takratnega predsednika prof. Kazimirja pri občnem zboru se imamo zahvaliti, da je po dolgih in trdih bojih postal ta zavod naš v vseh ozirih.

Manjkalo pa je primernih moči, ki bi bile dvignile zavod na umetniško višino. Živeli smo več let kot starši v neprijetnem prepričanju, da se je zavod sicer nacijonaliziral, pri tem pa v umetniškem oziru nazadoval. Šele letos smo se prepričali, da se je dvignila ta umetniška institucija na primerno višino. Imeli smo doslej dva komorna koncerta. Pri prvem koncertu smo videli lep začetek; zlasti poudarjamo, da sta se takrat odlikovali voditeljica gdč. Kabajeva, gdč. Stöhr in g. Markež. Še veliko večjo pozornost pa je vzbudil koncert dne 6. maja. Program je obsegal različne avtorje, kakor Chopin G-moll, Balado Smetanovo, vaški prizor na Češkem in Mendelsohna.

Gdč. Kabajeva, voditeljica Matice in absolventinja praškega konservatorija je podala klavirske točke tehnično absolutno dovršene. Ne vemo, če sodimo prav, ako izražamo željo, da bi bilo tej klasični tehnični dovršenosti pridati še za nijanso več čustvenosti.

G. Markež, slušatelj konservatorija v Ljubljani in učitelj Matice je podal F-dur Beethovna prav vrlo. Kaže nadarjenost in tehniko. Spremljevalka na glasovirju gdč. Stöhr je igrala mehko, lahko. Igra kipi iz njenih prstov takorekoč podzavestno. Kaže, da so ji najtežje partije lahkota. Daje vsaki noti življenje. Najtežji del koncerta je bila točka «Smrt in devojka» za godalni kvartet. Podali so ga gg. Markež, Orožen, Novotny in Stritar. Skladba je bila vestno, točno in skrbno pripravljena. Podala se je ne samo po možnosti tehnično pravilno, tem več tudi z izredno čustvenostjo. Napredek kvarteta od zadnjega koncerta je očiten in velik. Vodil ga je g. Markež, ki postane brezdvomno po dokončanih študijah in strokovni izpopolnitvi v svojem zvišenem poklicu mojster. Spremljevalci v kvartetu pa so podali vse kar se sploh more pričakovati od aktivnih ljubiteljev godbene umetnosti. Obisk publike je bil v razmerju z umetniško višino koncerta. Četudi je trajal zadnji komad petčetrt ure, je publika do konca z vervo spremljala potek koncerta ter živahno nagradila svečenike umetnosti!

Zračna proga Italija-Carigrad

V kratkem se uvede italijanska zračna proga Brindisi-Atene-Carigrad, ki jo bo obratovala posebna družba. Nova proga je vsekakor velikega pomena za italijansko ekspanzijo v Orientu, zlasti v Turčiji.

Vsa vožnja iz Rima v Carigrad se bo dala odslej napraviti v 24 urah. Iz Rima v Brandisi potrebuje potnik 12 ur z vlakom, od Brindisija do Carigrada pa le 10, pri čemer ostane dve uri v Atenah. Letala bodo prevažala razen potnikov in pošte tudi blago.

Promet na tej novi zračni progi bodo izvrševala velika letala, ki pristajajo lahko tudi na vodi. Imela bodo po 8 kabin, podobnih oddelkom spalnih vagonov velikih mednarodnih ekspresov. Vsak aparat ima po dvoje pilotov in mehanikov, potem pomočnika in radiografista. Sedaj se delajo poskusne vožnje med Brindisijem in Carigradom, ki so se izvrstno obnesle. Pričakovati je v najkrajšem času otvoritve.

Za Binkošti
OBLEKE
po znižanih cenah
J. Maček
Ljubljana
Aleksandrova 12.

ABONEMENT za čiščenje pisalnih strojev
FRANC BAR, CANKARJEVO N. 5 ZAHTEVAJTE PONUDBO!

Naši kraji in ljudje

50 let v rudarski službi

Tiho in mirno praznuje danes v svojem domačem krogu gospod inž. Adolf Widra, ravnatelj rudnika Trboveljske premogokopne družbe v Laškem, 50-letnico rudarskega življenja.

Rojen je bil dne 4. novembra 1855. v Trzymecu v Šleziji. Absolviral je višjo realko v Opavi, rudarsko akademijo pa v Leobnu. Njegovo rudarsko udejstvovanje se je pričelo dne 16. maja 1875. pri premogovniku v Trbovljah. Pozneje je služboval tudi v Krapini in Karpani. Od leta 1896. do 1899. je bil upravitelj rudnika v Vrdniku v Sremu, od leta 1899. do 1911. pa ravnatelj rudnika v Velošič-Siverič v Dalmaciji. Ravnatelj rudnika Brezno-Hudajama v Laškem je od leta 1911. do danes.

Dasi je že precej v letih — saj se že bliža svoji 70 letnici — je vendar še pri najboljšem zdravju, ter telesno in duševno izredno čil.

Značilno za njegovo zdravstveno trdnost in službeno vestnost je dejstvo, da je jame laškega premogovnika še do nedavna nadziral po večkrat na teden osebno, dasi je znano, da je ta posel zelo naporen.

Na vseh svojih službenih mestih je užival priljubljenost in spoštovanje, ne samo od strani podrejenega in prideljenega mu osobja, ampak tudi v zasebnih krogih. Tako pripada n. pr. že od leta 1921. laškemu občinskemu odboru in ga vidimo v tej lastnosti že v predvojnih časih v sosedni občini Sv. Krištof.

Svojo zakonsko družico si je volil iz ugledne rodbine Kramer v Trbovljah. Izmed šesterih otrok pripadata tudi oba sinova kot inženjerja tehničnim strokam.

Jubilantu izrekamo k njegovemu redkemu in častnemu poklicnemu jubileju naše odkritosrčne čestitke z željo, da ostane podjetju, osobju, javnemu blagru in svoji spoštovani rodbini ohranjen še mnogo let.

Ivan Knop – 70-letnik

Maribor, 15. maja 1925.

Redki postajajo možje one idealno delavne, vseslovansko čuteče generacije, ki nam je dala tudi Ivana Knopa dne 16. majnika 1855. v Držkovu v Krkonoših na Češkem. Kot zaveden češki mladenič je absolviral realko v Pragi. Kakor tisoče njegovih rojakov, je tudi Knopa zaneslo tokrat težavno življenje Čehov na domačih tleh v tujino, najprej v Galicijo, potem na Gornjo Štajersko, odkoder je leta 1877. prvič prišel med Slovence k davčnemu uradu na vroča celjska tla in nato v Ptuj, kjer je kljub paševanju renegatov stopil takoj v vrste naših narodnih bojevnikov in 10 let deloval v Čitalnici in slov. pevskem društvu, še več pa podrobno, za slovenske politične cilje, o čemer so vedeli samo najožji sobojevniki. Leta 1883. so dosegli skupno z dr. Jurtelo in dr. Romihom krasen uspeh z zmago v okrajnem zastopu in s tem v okrajnem šolskem svetu. Gospod Knop je napravil Slovencem v davčnem uradu imenike volilnih upravičencev. Tagespošta in Tagblatt sta zahtevala disciplinarno preiskavo, vendar pa mu niso mogli dokazati zlorabe uradne oblasti. Toda končno je «Volksrat» Knopa le izgrizel iz Ptuja v Ormož in je moral nazadnje v Gradec, kjer pa so ga kot odličnega uradnika obdržali celih 20 let do prevrata in ga pošiljali kot nadzornika davčnih uradov med Slovence na Spodnjem Štajerskem.

V tem svojem poslu je dobričina Knop storil nebroj uslug slovenskim davčnim uradnikom in bil povsod znan kot pravi konzul naših ljudi pri graškem finančnem ravnateljstvu; kjer ni mogel pomagati sam pri svojih šefih, tam je takoj opozoril tokratnega drž. poslanca dr. Ploja, kateremu je takoj javljal številne denuncijacije «Volksrata» proti našim ljudem. Domača občina Držkov mu je že leta 1911. poklonila častno občanstvo. Še mnogo bolj pa je zrastel s slovenskim narodom, med katerim si je izbral tudi življensko družico in tako se ob prevratu ni podal na Češko, ampak se je odzval klicu naše narodne vlade ter prevzel 28. decembra 1918. vrhovno vodstvo davčnega urada v Mariboru, kjer je stopil leta 1923. v prezasluženi pokoj.

Njegovo delo ni šlo neopaženo mimo nas. Že ob upokojitvi so mu priredili tovariši krasno odhodnico. Danes zvečer pa ga je presnetil Češki klub s podoknico, kateri se je pridružila poleg Čehov množica mariborskih Jugoslovenov.

Opereta: Zorin god

danes v Narodni čitalnici v Šiški. Vprizorjena od naših Šentjakobčanov

! ! ! Vsi na veseli večer ! ! !

Zdravilišče Golnik

Vojnim invalidom v upoštevanje!

Nešteto vojnih invalidov boleha na eni najzahrbtnejših bolezni: **pljučni tuberkulozi (jetiki).** Mnogo jih je, ki niti ne sanjajo, da bodo prej ali slej postali žrtev te strašne uničevalke življenja posameznika in cele družine. To pa vsled tega, ker deloma niso podučeni, deloma ne polagajo nikake važnosti na zdravljenje te bolezni takoj v njenem početku, dokler se še da preprečiti ali vsaj omejiti. Ko je seveda enkrat močno napredovala, ko čutijo vse njene strašne posledice, potem šele kličejo razne zdravnike-specijaliste ter uporabljajo vsa mogoča zdravila. Toda prepozno je po navadi. Naj pride še tako slovit zdravnik, čudežev ne more delati, kvečjemu lahko pacijentu nekoliko olajša muke. — Marsikako življenje bi ostalo ohranjeno, mnogo družin ne bi zgubilo prerano skrbnega očeta itd., če bi se pravočasno podvrgli potrebnemu zdravljenju. Toda tu nastane vprašanje: kje dobiti za to potrebna denarna sredstva. Ta skrb je čisto odveč. Rešitev tega vprašanja najdejo vojni invalidi v prijaznem zdravilišču na Golniku (tričetrt ure od postaje Križe pri Tržiču), v katerem se nudi vojnim invalidom vsa zdravniška in druga oskrba — popolnoma brezplačno. Zdravilišče obstoji že od leta 1919 (kljub temu pa je jako veliko število vojnih invalidov, ki ne vedo za to ugodno priliko), letos pa se bo dogradila nova moderna trinadstropna stavba (2 nadstropji sta se že na Veliko noč izročili njihovemu namenu), kjer se bo nudilo okrog 100 vojnim žrtvam prepotrebno zdravljenje. Skupaj bo torej prostora za približno 140 invalidov (dosedaj le za okoli 50 invalidov). Od navedenih prostorov bo prevzela Bolniška blagajna okoli 20 mest za svoje pacijente. Dosedanji rezultati zdravljenja izkazujejo naravnost sijajne uspehe.

V zadnjem času smo imeli tudi par znanstvenih predavanj, katere je priredila «Zveza kulturnih društev». Žal, da so ta predavanja sedaj izostala, ker je bilo veliko zanimanje med inv. pacijenti. Upamo, da se nas društvo v jeseni zopet spomni, hvaležnost ne izostane. Nešteto zdravstvenih predavanj pa je priredil naš šef-zdravnik, ki vsled popolnega umevanja teženj invalidov uživa splošno priznanje.

Sedaj se nahaja v zdravilišču okoli 45 pacijentov. Prošnje za sprejem v zdravilišče je nasloviti na g. velikega župana ljubljanske oblasti, oddelek za soc. politiko, kjer se dobe tudi vsa potrebna pojasnila. Informacije pa se dobe tudi pri Udruženju vojnih invalidov v Ljubljani, posameznih podružnicah istega ter pri upravitelstvu zavoda. Upamo, da bodo invalidi znali upoštevati nudeno jim pomoč v polni meri.

Ick.

Razstavo

v vseh prostorih ima v **nedeljo 17. maja** 222-a

P. Magdić

Oglejte si! Oglejte si!

Poneverba na beograjski pošti

Lopov vrnil denar.

Včeraj smo poročali, da je na beograjski glavni pošti izginilo uradno denarno pismo v vrednosti 87.000 Din, katero je dostavila beograjski glavni pošti smederevska pošta. Takoj po odkritju poneverbe je bilo aretiranih sedem uradnikov in uradnic, vendar pa preiskava ni mogla dognati krivca. V aferi pa je nastopilo včeraj nepričakovano izredno presenečenje. Neznani lopov ali njegov sokrivec je namreč telefonično obvestil glavno pošto, kje se nahaja denar izginulega denarnega pisma.

Ob pol 7. zjutraj je krepak moški glas iz telefonske številke 1125 (govorilnica na glavni pošti) vprašal poštnega uradnika Prvulovića, ali je upravnik pošte v uradu. — «Povejte takoj upravniku,» je dodal nepoznani človek, «da se nahaja ono pismo v poštni skrinjici na zidu med delavnico Živana Todoroviča in kavarno Zadužbino.» — «Toda za božjo voljo, o katerem pismu pa govorite?» — «To vas čisto nič ne briga,» je nadaljeval neznanec, «povejte samo upravniku, on že vè, za katero pismo gre.» Po teh besedah je neznanec naglo zaprl telefon, še predno ga je mogel Prvulović vprašati, kdo je in kako se piše. Poskušal ga je vnovič priklicati in je zvonil, toda zaman. Ko je prišel upravnik v urad, mu je Prvulović takoj naznanil svoj razgovor z neznanim človekom. Pripomnil je, da je nepoznanec odločno vztrajal na tem, da se nahaja v skrinjici na zidu pri kavarni Zadužbine neko pismo, katero, to upravnik Hadžič že ve.

Poštni upravnik Hadžič, ki je včeraj prišel v svrho preiskave zelo zgodaj v urad, v prvem trenutku ni mogel verjeti, da bi bilo to, kar mu je pripovedoval Prvulović, resnica. Mislil je, da gre samo za kako šalo. Toda ob 8. dopoldne je neznanec z neke druge telefonske številke vnovič telefoniral in ponovil svojo izjavo glede izginulega denarnega pisma. Šele na to se je poštni upravnik odločil, da odpre poštno skrinjico in se prepriča, ali se v resnici nahaja v njej denarno pismo, kakor je naznanil neznanec. Odšel je skupno s kontrolorjem in enim slugo, odprl poštno skrinjico ter vzel s seboj vsa pisma. Ko je v pisarni pregledoval pošto, je med ostalimi pismi našel tri zavitke, povezane z belo nitjo. V teh zavitkih je bilo okoli 70.000 Din brez vsakega naznanila.

Sodišče je radi pomanjkanja dokazov že včeraj zvečer izpustilo vse aretirane osebe, vendar pa se preiskava še vedno nadaljuje. Dosedaj se še ni moglo ugotoviti, kdo je ukradel denarno pošiljatev in tudi nikdo ne ve, kdo bi bil ona oseba, ki se je javila telefonično in sporočila, kje se nahaja denar. Preiskava bo morala tudi dognati, ali je v afero zapletena samo ena oseba, ali pa je morda več krivcev, kar je vsekakor verjetnejše.

Olga Knipper-Cehova

Slovita prvakinja moskovskega teatra **Hudožestven'kov**

kot NORA

ELITNI KINO Matica

18. V.

Učiteljski tečaj za ročna dela

Oblastni odbor Pomladka društva Rdečega križa v Ljubljani priredi v velikih počitnicam, in sicer od 13. julija do 14. avgusta učiteljski tečaj za ročna dela Pomladka društva Rdečega križa za 40 udeležnikov.

Tečaj se bo vršil na tehnični srednji šoli v Ljubljani in bo obsegal: I. splošni tečaj, II. strokovni tečaj in III. teoretični tečaj.

I. V splošnem tečaju se bo poučevalo: modeliranje, izrezovanje, lepljenje, zgibanje in druga dela iz papirja in lepenke. II. Strokovni tečaji bodo za: 1. kartonažo in knjigoveštvo, 2. pletarstvo, 3. mizarstvo v zvezi s strugarstvom in rezbarstvom. Vsak udeležnik si bo izbral eno izmed imenovanih strok. III. Teoretični del tečaja bo obsegal predavanja o metodiki in pomenu delovne šole, o higijeni, o Pomladku Rdečega križa i. dr. Udeležniki tečaja bodo stanovali v Akademskem kolegiju, Kolodvorska ulica št. 12, proti odškodnini mesečnih 100 (sto) Din za vsakega. Hrano bodo imeli ali privatno ali v uradniški menzi na lastne stroške. Pouk bo brezplačen; le za nabavo materjala, ki je potreben za delavnico, bo treba plačati 200 (dvesto) Din; zato pa ostanejo vsi izdelki last tistega, ki jih izdela. Prispevke za materijal in za stanovanje je plačati najkasneje ob vstopu v tečaj.

Učitelji (učiteljice), ki se žele udeležiti tega tečaja, naj vlože svoje prošnje, oziroma prijave z navedbo stroke na oblastni odbor Pomladka društva Rdečega križa v Ljubljani do 31. maja. V prošnji, oziroma prijavi je navesti tudi železniško postajo, odkoder se potuje, ker se bo ministrstvo za promet naprosilo za brezplačno voznino. Na pozneje došle prošnje, oziroma prijave se ne bo oziralo. O sprejemu se bodo dotičniki posebej obvestili. Zbero naj se dne 13. julija ob 8. dopoldne v delavnici na tehniški srednji šoli v Ljubljani.

Dopisi

D. M. V POLJU. Tukajšnje Sokolsko društvo priredi po daljšem odmoru v nedeljo dne 17. maja v tovarniški restavraciji ob 8. uri zvečer koncert s prav pestrim sporedom. Omenimo naj le točke: Aljaž: Domovini, Lajovic: Pastirčki, Adamič: Uspavanka, Krek: Pogovor z domom, Doktorič: Goriške trte in še nekaj drugih na novo naštudiranih pesmi. Da zamore naš sokolski pevski zbor nastopiti s tem dokaj težkim programom, gre glavna zasluga neumornemu in požrtvovalnemu pevovodji učitelju g. E. Švari, ki žrtvuje ves svoj prosti čas pouku naših pevcev in pevk. Dolžnost nas vseh, ki ljubimo petje in ki vemo ceniti kulturno delovanje našega Sokola je, da se mu oddolžimo s tem, da posetimo koncert polnoštevilno.

VRHNIKA. Vrhniška gasilska župa je na občnem zboru dne 10. maja soglasno imenovala častnim članom župe starosto jugoslovenske gasilske zveze tov. Frana Barleta za neprecenljive zasluge v organizaciji gasilstva.

LJUBNO NA GORENJSKEM. Vse prijatelje neprisiljene zabave vabi prostov. gasilno društvo v Ljubnem, Gorenjsko na svojo veselico, ki bo dne 24. maja. 1011

HRASTNIK. Pri nas je umrl v sredo popoldne v visoki starosti g. Vinko Šentjurc, oče ravnatelja meščanske šole v Slovenjgradcu g. Ferd. Šentjurca ter tast uradnika celjske Posojilnice g. Jerina. Pokojnik je bil kremenit napreden značaj, kakršnih šteje hrastniška dolina le malo. Slovenski narod je čital ves čas dokler je izhajal, pozneje tudi «Jutro». Kot volilec je bil vselej na svojem mestu in še v bolezni ni izostal, razen pri zadnjih volitvah, ko se ni mogel več ganiti iz bolniške postelje. Naj počiva v miru ta poštena slovenska korenina! Njegovemu spominu se klanjamo, sorodnikom pa izražamo svoje iskreno sožalje.

BREZNO NAD LAŠKEM. Dne 17. maja ob 16. uri se vrši tukaj v Kozoletovi gostilni seja odbora Javne ljudske knjižnice.

BREŽICE. «Vdovo Roślinko», to novo in že povsod priljubljeno kmečko igro C. Golarja priredi dramatični odsek tuk. Čitalnice danes v soboto ob 8. uri zvečer v dvorani Narodnega doma v Brežicah. Po igri prosta zabava, pri kateri sodeluje iz prijaznosti brežiški godbeni klub. V nedeljo dne 17. maja popoldne se ponovi «Vdova Roślinka» ob znižanih cenah. Naj nihče od Brežičanov ter ožjih in širših okoličanov ne zamudi lepe prilike, da vidi igro, ki je vzeta zares iz našega kmetskega življenja.

SV. PAVEL PRI PREBOLDU. Na dopis z dne 13. maja si usojam pribiti sledeča dejstva: Nobena [illegible] jugoslovenska tovarna naše stroke nima tako malenkostnega odstotka inozemskih delavcev, oziroma nameščencev kakor naša. Nemške narodnosti sta samo dve rodbini, ki so v naši službi že izza predvojnega časa; o importu tujcev torej ne more biti govora. Vsi tukajšnji narodni krogi morejo potrditi, da v narodnem oziru zoper tkalniškega vodjo še ni bilo nikdar nikake pritožbe. Nasprotno je isti vedno podpiral narodne prireditve. Da bi bil nastavljal na mesta odpuščenih Slovencev svoje sonarodnjake, je enostavna neresnica. Jasno je, da si tovarna ne more dati od nikogar predpisavati, koga naj sprejme v delo in koga ne. Ravno tako zamore odpovedati stanovanja, za koja strankam ni treba ničesar plačevati, ako je to potrebno. — H.

ŠMARTNO OB PAKI. Gasilno društvo Šmartno ob Paki priredi na praznik Vnebohoda, to je dne 21. maja žaloigro «Sin» v štirih dejanjih v prostorih g. Jos. Petrača v Rečici. Začetek ob 3. uri popoldne. Vse prijatelje gasilstva najuljudnejše vabi k obilni udeležbi — odbor.

LESKOVEC PRI PTUJU. Ta del ptujskega okraja je radičevski in klerikalen. Domačinov je bilo radi tega pri demokratski čitalnični prireditvi dne 11. maja razmeroma malo. Kljub temu so se napolnili prostori gostilne našega demokratskega kandidata g. Vindiša, ki pa ima žal klerikalnega gostilničarja. Uprizorjene šaloigre so dosegle svoj namen. Umerjeni govor dr. T. Gosaka je napravil radi stvarnosti dober vtis. Pevski zbor iz Sv. Barbare je zadivil posetnike. Tamburaški zbor je sviral prav pridno. Priznanje izrekamo g. Polaku in njegovi soprogi, nadučiteljevi soprogi ter sploh vsem prirediteljem. Želimo pa, da se udejstvijo tudi drugi gospodje in dame, ki imajo za to zmožnosti. Ne dvomim, da se razumemo. Le ako posvetna inteligenca deluje, se odvzame duhovniku vpliv, ki je to pot vsled odpovedi popoldanskih večernic zabranil kmetom pristop. K dobremu gmotnemu uspehu je mnogo pripomogla tudi gospodična Vaudova, ki je prodala mnogo blaga pri šaljivi pošti. Vsa prireditev je uspela.

Pat in Patachon

nastopata od danes 16. maja dalje v smehopolni burki

„Prosim samo ljubeznivo“

Izven sporeda

Pathe Journal štev. 8.

Najzanimivejši svetovni dogodki.

LJUBLJANSKI DVOR kino Telefon 730.

Predstave: ob delavnikih ob 4., ½ 6., ½ 8. in 9. — Ob nedeljah ob ½ 11., 3., ½ 5., 6., ½ 8. in 9. uri.

Hrastniški pralni prašek zastopa dvoje načel: dobro in poceni!

Javna zahvala

Udruženje vojnih invalidov, vdov in sirot, podružnica v Ljubljani, usoja si v imenu bednih vojnih žrtev izreči tem potom toplo zahvalo vsem onim, ki so se odzvali naši prošnji in s svojo radodarnostjo pripomogli do doseženega uspeha cvetličnega dneva prirejenega v nedeljo v Ljubljani. Predvsem se čutimo dolžne, iskreno se zahvaliti za požrtvovalno sodelovanje cenjenim damam vseh sodelujočih društev, ki so celo akcijo aranžirale in vodile ter marljivim gospodičnam, ki so kljub slabemu vremenu vztrajale pri razprodaji cvetlic do konca. Zahvaljujemo se končno železničarski godbi «Sloga», ki je na našo prošnjo priredila promenadni koncert v «Zvezdi». — Naj si bodo vsi navedeni v svesti, da so storili dobro, človekoljubno delo, za katero so jim nesrečne vojne žrtve srčno hvaležne.

Obenem prosimo vse one, ki so iz kakršnegakoli vzroka niso mogli oddolžiti vojnim žrtvam in prispevati k cvetličnemu dnevu, da to store naknadno in pošljejo eventuelne prispevke imenovani podružnici.

V *Ljubljani*, dne 11. maja 1925.

ODBOR.

ELITNI KINO MATICA

Telefon 124.

Predstave ob: ½4., 5., ½8., 9.

Kot prihodnjo senzacijo prinašamo: . . . .

TAMARA

Vsi ki so jo videli so polni hvale, ker mlada in temperamentna

LYA DE PUTTI

nas v tem filmu s svojo imenitno igro naravnost očara. — Krasni naravni posnetki iz divne Bosne so občudovanja vredni.

Vse to samo še danes in jutri.

Olga Knipper-Cehova prvakinja moskovskega teatra Hudožestvenikov **kot NORA** v istoimeni Ibsenovi drami.

Kulturni pregled

Gledališki repertoarji.

Ljubljanska drama

Sobota, 16.: Zaprto.
Nedelja, 17.: Zaprto.

Ljubljanska opera

Sobota, 16.: ob pol 8.: Hudožestveniki: «Na dnu» Izv.
Nedelja, 17.: ob pol 8.: Hudožestveniki: «Ženitev» Izv.
Pondeljek, 18.: Zaprto.
Torek, 19.: ob pol 8.: Hudožestveniki: «Medeja». Izv.

Mariborsko gledališče

Sobota, 16.: «Hamlet». Premijera.

Gostovanje Hudožestvenikov v Ljubljani se prične danes v soboto zvečer. Kot prva predstava se uprizori ruska slika v štirih dejanjih »Na dnu«, katero je napisal Maksim Gorkij. V njej nastopajo vsi najboljši predstavniki te grupe pod vodstvom režiserja Masalitinova. V nedeljo se uprizori velezabavna Gogoljeva komedija v 3. dejanjih »Ženitev« ravnotako v režiji Masalitinova. Občinstvo opozarjamo, da je precej obširna vsebina tiskana na gledaliških letakih, ki so v predprodaji pri gledališki blagajni in v veži opernega gledališča. Vstopnic je še dovolj na razpolago in so v predprodaji pri dnevni blagajni v operi. Prodajajo se tudi posamezni ložni sedeži.

Pri matineji Hudožestvenikov v Ljubljani v nedeljo dne 17. maja ob 11. nastopijo gg. Grejčeva, Krasnopoljskaja, Križanovskaja, Bakšejev, Komisarov, Masalitinov, Pavlov, Šarov, Tamirov, Vyrubov z izbranimi točkami svojega repertoarja. V pevskih točkah nastopi g. Sevastijanov, bivši član ruskih imperatorskih gledališč. Predprodaja vstopnic pri blagajni kina Matica in v pisarni Hribar, Aleksadrova 8 (preje Putnik).

K vsebini Cesar Franckovega oratorija »Osmero blagrov«. V zadnji notici smo navedli vsebino Prologa, III. IV. in VIII. blagra V. blagor »Blagor usmiljenim, ker usmiljenje bodo dosegli« ima sledečo vsebino: Pripovedovalec tenor-solo opisuje kako premaga zlo slabotnega človeka. Zlo pobije vse k tlom kakor viharna toča žito. Človek je proti njemu skoraj brez moči. Oglasi se zbor zemljanov, ki prosi Boga, da kaznuje vse sovražnike človeštva. Kristus pa pravi, da mora človek svojim bratom le odpuščati. Kar zapoje zbor neboščanov, ki pozivlja zemljane k milosrčnosti. Nastopi angel odpuščanja, ki opozarja človeštvo na strašni sodni dan in ponovno poziva vse, da odpuščajo svojim sovražnikom. K sklepu V. blagra poje zbor mogočen slavospev vsem milosrčnikom. Oratorij »Les Beatitudes« je eno najbolj popularnih zborovskih del francoske glasbene literature. V naši državi izvaja Glasbena Matica prva to znamenito delo in sicer na svojem koncertu v pondeljek, 18. maja ob 8. uri zvečer v Unionu.

Premijera »Hamleta« na mariborskem odru. Danes, v soboto ob 20. uprizori mariborska drama v režiji ravnatelja Bratine Shakespearjevo veličastno in najpopularnejšo dramo »Hamlet«. Naslovno vlogo igra g. Bratina, kralja g. Škerl, kraljico ga Bukšekova, Polonija g. Kovič, Ofelijo gdč. Kraljeva, Learta g. Železnik, Horacij g. Grom, prvega igralca g. Pirnat, prvega grobarja g. Rasberger, drugega grobarja . Janko. V drami je zaposleno vse osobje. Za predstave »Hamleta« veljajo povišane dramske cene.

Glasbena Matica v Celju priredi v nedeljo, dne 24. t. m. ob pol 11. dopoldne v dvorani Narodnega doma v Celju svoj VII. mladinski koncert s predavanjem. Tema: komorna in vokalna glasba. Sodeluje godalni orkester Glasbene Matice, pomnožen s pihali in mešani zbor drž. trgovske šole. Poleg tega sta na sporedu tudi klarinet in flavta-solo s spremljevanjem klavirja. V nedeljo 17. t. m. pa se vrši kakor smo že javili, predavanje g. ravn. K. Sancina o muzikalni disciplini. To predavanje se vrši v risalnici meščanske šole in je vstopnine prosto.

Jubilej Valo Bratine. Ravnatelj mariborske drame g. Valo Bratina bo danes, v soboto, ob priliki premijere Hamleta v Narodnem gledališču slavil obenem 20 letnico svojega umetniškega delovanja. Rojen leta 1887. v Idriji, je po dovršitvi umetniških šol pričel svojo umetniško karijero pred 20. leti v Ljubljani. Nato je mnogo študiral po večjih odrih, leta 1908. pa je bil angažiran v Narodnem gledališču v Trstu. Med vojno je služil vojake v Albaniji, po prevratu pa z velikim uspehom deluje v Mariboru kot ravnatelj drame.

Pomladanska razstava v Ljubljani V nedeljo, 17. t. m. ob 11. otvori Narodna galerija v Jakopičevem paviljonu svojo VI. umetnostno razstavo. Zastopani sta srbski slikar Petar Dobrović, ki je preteklo jesen dosegel tako močan uspeh v Pragi, z večjo kolekcijo slik in risb ter njegov brat arhitekt Nikola, s karakterističnimi stavbnimi načrti. Po daljšem presledku razstavi zopet kipar Lojze Dolinar vrsto svojih del, med katerimi zavzemajo portreti odlično mesto. G. A. Kos je zbral poleg najnovejših del nekaj že razstavljenih portretov, da pokaže zanimiv razvoj svojega slikanja. Razstava, ki bo nudila vpogled v novejšo umetniško tvorbo srbsko in slovensko ter obsega vse ustvarjajoče panoge, zasluži vso pozornost našega občinstva. Javnost opozarjamo, naj je ne zamudi obiskati.

Pevka Liza Popova ostavi Beograd. Dosedanjo članico beograjske opere Lizo Popovo je angažiralo zagrebško Nar. gledališče.

Jugoslovenski slikarji v Parizu. Ponovno smo že poročali o razstavah naših slikarjev na pariških razstavah. V salonu Neodvisnih je razstavil in obrnil mnogo pozornosti na svoja dela Sava Šumanović, katerega je pariška kritika ocenila jako ugodno. Pravkar se je zatvorila razstava grafik Slovenca Bož. Jakca, ki je dobil tudi privatna naročila. V Avenue Victor Hugo pa je razstavil v prostorih galerije Mihaud zagrebški slikar Milivoj Uzelac. Število njegovih del: olj, akvarelov, grafik in stvari v drugih tehnikah znaša 34. Med njimi so: Sv. Sebastijan, »Femme assise«, avtoportret, Velika kompozicija, Tri graciie, Ljenin. Sv. Sebastijan je delo kubističnega kova, v Ljeninu pa skuša umetnik doseči sintetični vtis revolucionarne psihologije. Uzelac je bil v pariških dnevnikih simpatično ocenjen.

Danes ob pol 6. uri popoldne **Danes ob pol 6. uri popoldne**

S. K. STURM, Graz (prvak Štajerske) : S. K. ILIRIJA

Jutri v nedeljo revanžna tekma ob vsakem vremenu!

Domače vesti

* **Komisija za učiteljska imenovanja.** Minister prosvete je izdal odlok, s katerim se postavljajo komisije, ki bodo stavile predloge za imenovanja po razpisu. Ta odlok velja za celo državo. Komisijo bodo tvorili: veliki župan kot predsednik, inšpektor ministrstva prosvete kot namestnik, oblastni nadzornik kot referent, en zastopnik osnovnošolskega učiteljstva in en zastopnik meščanskošolskega učiteljstva. Komisija bo iz vrst prosilcev izbrala 7, oziraje se pri tem na člen 62. uradniškega zakona. Minister prosvete imenuje, oziroma predlaga kralju za imenovanje enega iz dvopredloga.

* **Imenovanja v vojaški službi.** Imenovani so: konjiški podpolkovnik Milan Zajc za poveljnika konjiškega oddelka Dravske divizije; administrativni major Oton Bhöm za administrativnega podpolkovnika; kapetan 1. razreda Martič Markač za administrativnega majorja; kapetan 2. razreda Srečko Kren za administrativnega kapetana 1. razreda; za administrativnega kapetana 3. razreda poročniki Janko Rodič, Mihael Žerjav, Albert Grabner, Ludovik Martinčič, Alojzij Hrašovec in Adolf Sušek; za administrativne poročnike podporočniki: Oskar Benković, Ivan Fabjančič, Matej Beber, Štefan Kostelc, Josip Ilovar, Jurij Levovnik, Jakob Čeh in Franc Smrečnik. Za žandarmerijske poročnike so imenovani podporočniki: Josip Tomšič, Josip Čebokli, Matej Jež, Ivan Lavrič, Fran Tič, Ivan Podobnik, Matija Volt in Anton Gorenjak. V vojni mornarici je upokojeni kapetan korvete Emil Marjašević zopet sprejet v aktivno službo.

* **Vrhovno sodišče za celo Jugoslavijo** se do pričetka prihodnjega leta ustanovi v Zagrebu. Zanimivo je, da se je odvetniška zbornica za Vojvodino izjavila proti temu projektu, oddelek novosadske kasacije pa je že prejel odredbo, da se z novim letom preseli v Zagreb, istotako tudi kasacijski oddelek v Beogradu ter vrhovni sodišči v Sarajevu in Podgorici.

* **Odlikovanja.** V žandarmeriji sta odlikovana z zlato medaljo za hrabrost redova Maksim Lesjak in Jakob Mlak; s srebrno medaljo za zvesto službovanje: podnarednik Josip Martin in Anton Godec, korporali Ferdo Dervošek, Alojzij Šonc, Ivan Högler, Franc Kosmač in Mirko Cvetič ter žandarja Janez Jakovljević in Peter Bošnjak.

* **Poštna vest.** Z današnjim dnem se izloči občina Dobje s pomožno pošto Dobje in popisni okraj Presečno iz poštnega okoliša Planina pri Sevnici in se uvrsti v poštni okoliš Slivnica pri Celju. Pomožna pošta Dobje bo imela zvezo s pošto Slivnico pri Celju vsak dan razen nedelj.

* **Smrtna kosa.** V četrtek ponoči je umrla v Ljubljani po dolgotrajni bolezni gospa Meta pl. Morawek, soproga majorja g. Štefana pl. Moraweka. Pokojnica je bila hčerka ljubljanskega odvetnika dr. Albina Suyerja. Pogreb se vrši danes ob pol 17. uri iz Resljeve ceste 15 v rodbinsko grobnico na pokopališče pri Sv. Krištofu. Blagi spomin, žalujočim naše iskreno sožalje!

* **Udeležencem kongresa Jgsl.-čsl. Lige,** ki se vrši v nedeljo 24. t. m. v Celju. Člani mariborske in ljubljanske Lige, Češkega kluba v Mariboru in Češke obci v Ljubljani imajo za potovanje po železnici v Celje polovično vožnjo, in sicer tako, da kupijo na domači postaji celo karto, ki velja tudi za povratek.

* **Potni listi za dijake v inozemstvu.** Minister za prosveto je izdal naredbo, po kateri se dijakom do 18 leta ne smejo izdati potni listi za inozemstvo brez ministrovega odobrenja. Za vse dijakom izdane potne liste je treba voditi natančen seznam. Evidenco imajo voditi podrejene šolske oblasti.

* **Prenapolnjenost ljubljanske bolnice.** Z ozirom na pretečo prenapolnjenost splošne javne bolnice v Ljubljani, ki bi morala imeti v posledico odklanjanje sprejemov, opozarjamo, da se naj v bolnico pošiljajo le nujni in zdravljenja v bolnici neobhodno potrebni bolniki. — Ravnateljstvo.

* **Nov most na Fužinah.** Na Fužinah pri Ljubljani se gradi nov most, ki bo tekom letošnjega poletja izročen prometu. Za enkrat je promet po novem mostu dovoljen za pešče.

* **Za »Jadransko stražo.** V Beogradu se že nekoliko dni mudi generalni tajnik »Jadranske straže« profesor Silvije Alfirević v svrho, da merodajne osebnosti zainteresira za akcijo tega prepotrebnega obrambnega društva. Gospod Alfirević je posetil ministrskega predsednika Pašića, vojnega ministra Trifunovića, admirala Prico, Ljubo Jovanovića ter bo tekom tedna konferiral še z drugimi ministri in uglednimi politiki. — Predvčerajšnjim zvečer je bil Alfirević sprejet na dvoru, kjer je obširno poročal kralju o dosedanjem delovanju »Jadranske straže« ter obenem razvijal nadaljni program te korporacije. Naglašal je potrebo, da narodna skupščina dovoli primerne kredite za organizacijo našega vojnega brodovja. Kralj je izrazil svoje zadovoljstvo, da se »Jadranska straža« tako intenzivno zanima za razvoj našega pomorstva. Končno je kralj izjavil, da meseca septembra obišče Primorje, Dalmacijo in Črnogoro.

* **Merodajnim oblastim.** Pišejo nam: Most čez Savo pri Sv. Janezu v Bohinju je v tako slabem stanju, da se je okr. cestni odbor čutil dolžnega zabraniti avtomobilom in vozovom prevoz čez most. Kakor se čuje, letos še ne nameravajo zgraditi novega mostu. Vasi Stara Fužina in Studor se bosta morali posluževati do železniške postaje oddaljene poti skozi Srednjo vas. Ne le, da bo pri tem trpel promet v znatni meri, nastane tudi vprašanje, kako se bosta vasi preskrbele s senom, drvami in lesom, ker imata onkraj Zlatoroga svoje deleže, rovte in gozdove. Zunanjost mostu ne nudi nikake leep slike za letovišče, kakor je Sv. Janez. Obstoja tudi nevarnost, da se v poletnem času nevede nasloni kak letoviščar na gnile držaje in najde pod mostom gotovo smrt. Isto se lahko pripeti tujemu izvoščku. Gospoda velikega župana naprošamo, da odredi v najkrajšem času gradbo novega mostu da ne bo trpel promet in da se odvrne vsaka nesreča, ki bi bila drugače neizogibna.

* **Klerikalni župan in — uradna tajnost.** Srezkemu poglavarju dr. Farčniku v Šmarju pri Jelšah so poslali poročnika-referenta za vojaške zadeve, ki je Hrvat in ne zna slovenski. Ker od g. poglavarja ne more nihče zahtevati, da naj obavlja še prevode, se je dogodilo, da je bil županstvom odposlan dopis v srbohrvaščini, toda tako razumljiv tudi Slovencu, da je mogel razburiti samo zagrizeno hudobijo. Po nedolžnem dogodku so planili vsi klerikalni časopisi s »Slovencem« na čelu, označivši dr. Farčnika naravnost za izdajalca svojega rodu. Ali najlepše je, da je spadal dotični dopis strogo med — reservate, tičoče se navodil za slučaj mobilizacije!!! Kdo jamči, da ne zagleda kdaj širše javnosti tudi spis, ki bo v to še veliko manj primeren, nego je bil slučajno ta? Ali je s takimi ljudmi zaupno poslovanje sploh še mogoče?

* **Izjave detektiva Massona proti Radiću.** Kakor znano, se je v Zagrebu mudil angleški privatni detektiv Masson, ki je v Londonu nadzoroval Radićevo gibanje. Bil je včeraj vnovič zaslišan. Njegove izjave, katerih pa preiskovalni sodnik ne izda, se nanašajo na Radićeva pogajanja z madžarskim poslanikom v Londonu Szaparyjem, madžarskim emisarjem Vukelhäuserjem in z eksponenti ruskih boljševikov v Londonu. Masson je parkrat v javnem lokalu prisostvoval pajdašenju Štefana Radića z Vukelhäuserjem, zato so njegove navedbe brez dvoma najkompetentnejše. V svrho podrobnejšega zaslišanja in konfrontacije z Radićem ostane Masson še nekaj dni v Zagrebu.

* **Športna razstava v Ljubljani.** Novost letošnjega velesejma filmlášport-fz ovt letošnjega ljubljanskega velesejma bo športna razstava, ki bo prirejena v najširšem štilu. Da bo razstava čim najbolje uspela in v vsakem oziru dosegla svoj namen, se je konstituiral ožji odbor, ki bo vzel delo v svoje roke in kateremu bodo stali ob strani vsi športni krogi Slovenije. Odbor je konstituiran tako-le predsednik dr. Hubert Souvan, namestnik: Gorec Josip tajnik Lavoslav Stanič in Vladimir Vrančič, odborniki: Ing. Prelovšek, dr. Bleiweis, dr. Senekovič, Rado Hribar, Anton Pintar in Viktor Naglas, namestnik dr. Košiša.

* **Avto Lesce-Bled.** »Alp-avto«, prevozna družba Bled-Lesce, otvori redni promet v nedeljo 17. t. m. Cena 10 Din za osebo.

* **I. redni občni zbor »Kluba ljubiteljev brakov«** se vrši dne 28. t. m. ob 20. zvečer pri »Štruklju«, srednja, soba z običajnim dnevnim redom. — Baron Lazarini H., predsednik.

* **Proti korpulenci** (debelosti) učinkuje edinole preizkušeno in najnovejše sredstvo Lepoform tablette. Glavna zaloga: Lekarna Bahovec, Ljubljana (in Salus).

Izredno lepa barva, izdatnost in dober aroma so lastnosti 2709-a

Van Kaster kakaa

* **Haloški vinogradniki ogoljufani za 500 tisoč dinarjev.** Iz Leskovca pri Ptuju prihaja senzacijonalna vest, da je znani vinski trgovec Vinko Stoklas ml. nakupil od haloških vinogradnikov na kredit velike množine vina, za spravil v denar, potem pa pobegnil v inozemstvo. Stoklas si je takoj po vojni izposloval koncesijo za vinsko trgovino. Imel je lepe uspehe in v kratkem si je kupil večje posestvo in si uredil veliko vinsko klet. Pri sodarju Zorcu je naročil ogromen vinski sod za petdeset hektolitrov Ker ga niso mogli spraviti v klet, ga je neki drugi sodar razložil in v kleti zopet sestavil. Kaj se je nadalje godilo s tem sodom ni znano; znano pa je, da je Stoklas tožil Zorca za odškodnino, češ da mu je steklo nad 30 hektolitrov vina. Stoklas je tožbo izgubil ter bil zaradi goljufije obsojen na štiri mesece težke ječe. Da si pridobi denarnih sredstev za drage rekurze, je nakupil pri haloških vinogradnikih velike množine vina na upanje ter ga takoj prodal. Ker je izgubil pravdo tudi v zadnji inštanci in bi moral nastopiti zaporno kazen je z ostankom skupila pobegnil v inozemstvo; pred begom pa še dal na svojo ženo prepisati svoje posestvo. Haloške vinogradnike je na ta način ogoljufal za približno 500 tisoč dinarjev. Stoklasova žena, ki je bila obdolžena soudeležbe pri goljufiji, je bila prošlo sredo aretirana in izročena v zapore ptujskega sodišča.

* **Najdena neznana utopljenka.** Dne 12. t. m. dopoldne so potegnili iz Save v bližini kolodvora v Hrastniku truplo neznane ženske. Utopljenka je bila brez vsake obleke, samo na desni nogi je imela dve nogavici, vijoličaste in črne barve. Ženska je bila 40 do 50 let stara, male šibke postave in nekoliko grbasta. Identiteta še ni dognana.

* **Naši v Ameriki.** V Clevelandu je koncem aprila umrl eden prvih slovenskih naseljencev v Ameriki Ivan Jadrič, rodom iz Jadričev v metliškem okraju na Dolenjskem V Ameriko je prišel pred 37 leti. Znan je bil daleč na okoli zaradi svojega zdravega humorja. Zapušča sedem otrok.

* **Pegavi legar se širi.** V Vukovaru v Slavoniji so radi pegavega legarja zaprte vse šole in oba kinematografa ter prepovedane vse prireditve in zabave v zaprtih lokalih. V Nišu se je pojavil pegavi legar med bolgarskimi emigranti. Uvedena je stroga kontrola. Emigranti, ki bi se bili morali preseliti v Milanovac, ostanejo do nadaljne odredbe še v Nišu.

* **Tatvine v Tolstem vrhu.** Dne 10. t. m. popoldne je bila posestnici Marij Pogorevc v Tolstem vrhu ukradena moška srebrna ura in nekaj malenkosti v skupni vrednosti 500 Din. Tatvino je zagrešil okrog 35 letni moški, ki se je potikal omenjenega dne v družbi še dveh moških v tamošnji okolici. Vsi trije so brezdvomno imeli namen, vlomiti po noči v kako trgovino. Ker se jim to ni posrečilo, sta se dva priplazila v stanovanje čevljarja Ivana Šuligoja v Veliki Mislinji, kjer pa sta bila prepodena. Vsi trije so omenjenega dne dopoldne v okolici Mislinje ponujali kos blaga za moško obleko in za tudi spečali nekemu peku. Seveda bo tudi to blago skoro gotovo izhajalo iz kake tatvine v okolici. Lopovom se je za enkrat posrečilo odnesti pete.

Iz Ljubljane

u— **Prihod Hudožestvenikov v Ljubljano.** Člani Hudožestvenega teatra se pripeljejo v Ljubljano danes, v soboto popoldne ob 14. uri z osebnim vlakom iz Zagreba.

u— **Slovensko zdravniško društvo v Ljubljani** priredi v torek dne 19. maja predavanje v okviru ljudske univerze. Predava g. dr. Tone Jamar o socijalni higijeni tuberkuloze. Predavanje se bo vršilo v veliki dvorani univerze od 19. do 20. ure.

u— **Opereta v Šiški.** Danes ob 8. uri zvečer se vrši v dvorani pri Valjavcu pod okriljem Narodne čitalnice efektna opereta «Zorin god» in koncert vrlih Šentjakobčanov. Po predstavi pester družabni večer.

u— **Repriza operete «Zorin god»** se vrši nocoj na odru Narodne čitalnice pri Valjavcu v Spodnji Šiški in jutri, v nedeljo zvečer v Sokolskem domu na Viču. Pričakovati je zopetno veliko udeležbo, zato se vstopnice za jutrišnjo predstavo na Viču dobe v predprodaji pri Zalazniku.

— **Opozarjamo** sokolstvu naklonjeno občinstvo Štepanje vasi in okolice na proslavo Masarykove 75 letnice, ki jo priredi štepanski Sokol v svoji telovadnici »pri Soržu« v soboto ob 20. zvečer. O Masaryku predava J. Župančič. Udeležba za člane obvezna. Vstop prost. — Člani v krojih ali civilu z znaki. 989/m

u— **Večerni tečaj v gospodinjski šoli «Mladike»** se nadaljuje v torek dne 19. maja ob navadni uri.

u— **Najnovejše bluze birmanske in druge obiekce priporoča Krištofič-Bučar.** 162

u— **Odletela** je grlica proti Grabnu; prosi se za vrnitev proti nagradi. — Šibenik, Križevniška 6. 1018

u— **Orjuna Moste.** V nedeljo dne 17. maja ob 10. uri občni zbor, katerega se udeleži br. Kranjec. Udeležba strogo obvezna!

u— **Vstopnice za mladinski popoldan Sokola I.,** ki se vrši v nedeljo dne 17. maja ob 3. uri popoldne v Unionu se dobe v predprodaji pri br. A. Turku v Prešernovi ulici. Prijatelji mladine, udeležite se polnoštevilno! 1012

u— **Vojaška vest.** Naš rojak, konjeniški podpolkovnik Emil Zajc, sin pred 4 leti umrlega finančnega svetnika Franca Zajca, je prestavljen iz Pristine v Ljubljano. Od prevrata je služboval v Macedoniji; najprej v Debru ob albanski meji, pozneje v Skoplju in nazadnje v Prištini.

u— **Pozor!** Jutri zaključi svojo letošnjo sezono Dramatični odsek naprednega društva za kolizejski okraj z Ganglovo dramo: «Sin» (salon pri «Levu»). Po igri kupleti, šaljiva pošta, amerikanska ženitev, ples in prosta zabava. Začetek ob 20. uri zvečer.

u— **Ogled steklarne v Zagorju** priredi trgovsko društvo «Merkur» na praznik dne 21. maja ob vsakem vremenu. Obvezne prijave do najkasneje 16. maja. Po ogledu kosilo in prosta zabava s sodelovanjem društvenega orkestra in pevcev. 1016

u— **Zdravstveno stanje v Ljubljani.** Po uradnih podatkih se je v času od 8. do 14. maja rodilo v Ljubljani 26 otrok (15 moškega, 11 ženskega spola, umrlo pa je 11 moških in 18 žensk, skupaj torej 29 oseb in sicer: 7 oseb za jetiko, 5 za rakom, 4 za boleznijo na srcu, 3 za ostarelostjo, 1 za trebušnim legarjem, 1 za pljučnico, 8 oseb pa vsled drugih naravnih smrtnih vzrokov. Izmed umrlih jih je 8 doseglo starost nad 70 let. Na nalezljivih boleznih je obolelo 6 oseb: 4 na ošpicah, 1 na legarju in 1 na davici.

Opereta «ZORIN GOD»
(Šentjakobsko gledališče.)
V soboto, 16. t. m. v Spodnji Šiški.
V nedeljo, 17 t. m. na Viču.

u— **Stanko Bezlaj v zagrebški bolnici.** Bojazen, da je Stanko Bezlaj iz Rožne doline pri Ljubljani, ki je koncem aprila prišel v Zagreb, da opravi izpit na umetnostni akademiji, izvršil morebiti samomor, je neutemeljena, ker se je naknadno dognalo, da se pogrešani Bezlaj nahaja v zagrebški bolnici.

u— **Policijske prijave.** Od četrtka na petek so bili prijavljeni policiji sledeči slučaji: 2 tatvini, 1 pretep v gostilni, 1 telesna poškodba, 1 prestopek razgrajanja, 1 poškodba tuje lastnine 1 izgred, 38 prestopkov cestnega policijskega reda in 1 prestopek obrtnega reda. Aretaciji sta se izvršili 2 in sicer: 1 radi postopanja in 1 radi prepovedanega povratka.

u— **Tatvine perila.** Na policiji in posameznim stražnikom se skoro dnevno pritožujejo po tatovih oškodovane stranke. Kljub mnogim tatvinam, ki pridejo v javnost, pa stranke same ostajajo po večini brezbrižne in obešajo perilo na dvorišča ter vrtove in je puščajo zunaj preko noči. V noči na četrtek je zmanjkalo zopet za 300 Din raznega perila Heleni Čebular, stanujoči na Stranski poti št. 13. Za tatom ni nikakega sledu in so tozadevne poizvedbe ostale brezuspešne.

u— **«Strahove» je prišel gledat.** Predstojnica ženske bolnice na Stari poti 3 in druge sestre so že teden dni opažale, da hodi nepoklican tat na vrt in krade tamkaj mlado solato z gred. Ker obiski le niso hoteli pojenjati, so se odločile sestre, da v noči drže stražo in končno doženejo, kdo bi bil tak navdušen solatar. V četrtek ponoči sta stali zopet dve sestri skriti za drevesi. Kar je preskočila zid ob Bohoričevi ulici moška postava. Šel je preko vrta naravnost do dreves, opozorjen po belini, ki se je bliskalo v temi pa se ni spravil takoj nad solato. V noči se je pričel prijeten pomenek, tekom katerega je neznani moški povedal, da je prišel na vrt radi tega, ker je mislil, da tamkaj straši in se je hotel prepričati, če so strahovi res nevarni. Ko je to povedal, se je moški brzo odstranil. Naslednji dan so sestre stražniku neznanca natančno opisale in še tekom dneva je bil kot tat solate aretiran delavec Gabrijel Meglič, stanujoč v Bohoričevi ulici, že večkrat kaznovan individij.

Birmanska darila
kupite najcenejše in najboljše pri tvrdki
Edvard Škopek zaloga ur, zlatnine in srebrnine
Ljubljana, Mestni trg štev. 8.
Popravila točno in solidno. 2627-a

Iz Maribora

a— **Policija je** včeraj iskala po Dravi truplo neznanega moškega, katerega so prejšnji večer slišali vpiti iz valov narasle Drave. Utopljenca niso našli.

a— **Iz obrtnega gibanja.** Na oglu mestnega parka pred županijsko palačo gradijo novo lično barako za trafiko, ki jo tam otvori upokojeni višji oficir g. Turič.

a— **Iz pedagoškega tedna.** V četrtek zvečer je predaval v Kazini prof. Favaj o reformi srednje šole, ki naj prinese poleg dosedanje enostranske vzgoje uma tudi srčno vzgojo in vzbudi v mladini moralne sile. Po zgledu reformnega gibanja v osnovni in meščanski šoli bi se naj tudi v srednji šoli uvedel rokotvorni pouk. Sinoči pa je govoril dr. Žgeč o reformi učiteljske izobrazbe. Danes se pedagoški teden zaključi s predavanjem ravnatelja Humeka o obrtno-nadaljevalnem šolstvu.

a— **Promenadni koncert** vojaške godbe se vrši to nedeljo dopoldne v magdalenskem predmestju na sportnem igrišču poleg parka, torej ne kot običajno v mestnem parku.

Iz Celja

c— **Osebna vest.** Za pripravnika pri upravnem sodišču za Slovenijo v Celju je imenovan dr. Juro Štempihar, odvetniški kandidat v Celju.

c— **Cvetlični dan.** Podružnici Ferijalnega Saveza na drž. realni gimnaziji in na drž. trgovski šoli v Celju priredita v nedeljo dne 17. maja cvetlični dan. Podružnici nameravata osnovati v Celju brezplačno prenočišče za dijake, ki potujejo v počitnicah skozi Celje. Ker se bo dobiček cvetličnega dneva porabil izključno v ta namen, je pričakovati častnega odziva s strani občinstva

c— **Porotno zasedanje.** Drugo redno porotno zasedanje pri okrožnem sodišču v Celju prične v torek, dne 2. junija. Porotniki so že izžrebani. V tem zasedanju pride na vrsto nekaj prav zanimivih slučajev.

c— **Nova banka.** Kreditni zavod za trgovino in industrijo otvori v najkrajšem času v Celju svojo podružnico v poslopju Jadranske banke. Nova banka prične poslovati s 1 junijem.

Iz Trbovelj

t— *Podružnica Jugoslovenske Matice* ima danes ob pol 8. zvečer odborovo sejo v Dimnikovi gostilni v Lokah s sledečim dnevnim redom: 1. čitanje zapisnika zadnje seje; 2. dopisi; 3. pregled članstva in nabrane članarine; 4. določbe glede občnega zbora; 5. slučajnosti.

t— *Poskušano obujanje mrliča.* «Bratstvo», kulturna sekcija NSS, priredi danes ob pol 6. zvečer v Pravdičevi gostilni predavanje: O industrijskem in obrtniškem naraščaju in o njegovih nalogah. Kot govornik bo nastopil g. Kozinc iz Ljubljane. Ker poznamo narodne socialiste v naši kotlini, vemo, da bo udeležencev v najboljšem slučaju s pivci vred komaj za prste obeh rok. Ko je bil 3. t. m. občni zbor politične organizacije NSS., na katero je prihitel sam g. Juvan iz Ljubljane, je že bilo tako, kakor bi se obhajala sedmina, in ta se je tudi dejansko. Če trdimo o kakšni stranki, da ne eksistira v Trbovljah, potem smemo z največjo sigurnostjo trditi, da ni o narodnih socialistih v Trbovljah ne duha ne sluha.

t— *K dimniku pri novi bolnici.* Našo notico o popravilu dimnika pri novi bolnici, ki še ni dograjena, dopolnjujemo z ugotovitvijo, da ni zakrivila slabega njegovega funkcioniranja Kasalova tvrdka iz Ljubljane, kakor bi si utegnil misliti ta ali oni, temveč Siemensova tvrdka, kar se je komisionalno tudi dokazalo.

t— *Nenavaden krst na cesti.* Včeraj okoli 8. zjutraj je šel mimo Baševega poslopja, ki ga prenavljajo, g. arhitekt Pfeifer. Slučaj je nanesel, da je šel prav takrat mimo, ko je poleg ceste imel opraviti voznik g. Ferenca, tukajšnjega stavbnega mojstra, z velikim sodom, polnim apna, ki se je naenkrat prebrnil z voza in docela oblil g. arhitekta. G. Pfeifer je bil mahoma pobeljen in njegova obleka uničena. Kakor smo poučeni, ni zadeva s tem še končana.

t— *Odborova seja kraj. org. SDS.* se bo vršila danes ob pol 8. zvečer pri Ternovicu «Pod skalco». Za odbornike je udeležba obvezna, gosti dobrodošli.

Iz Primorja

* *Nesrečno streljivo.* Pri nakladanju vojnega streljiva v sovodenjskem okraju pri Gorici je bil ranjen 28letni Ivan Cijan iz Štandreža. Iz rok mu je padla bomba in se razpočila. Njegovo stanje je opasno.

* *Smrtna kosa.* Na Proseku pri Trstu je preminul magistratni sluga Ivan Kapun, star 46 let. Pokojnik zapušča ženo in več otrok. N. v m. p.

* *Hišne preiskave v uredništvu «Istarske Riječi».* V zadnjih dveh tednih je bilo izvršenih na domu oseb, ki so v zvezi z uredništvom «Istarske Riječi» nič manj kakor sedem preiskav. Odkod veje zopet ta veter?

* *Bomba je eksplodirala* v sredo zvečer na javnem prostoru v bližini trga Oberdan v Trstu. Ker je bil cestni promet ob času eksplozije minimalen, ni bilo žrtev in tudi ne škode. Kako je prišla bomba na javno ulico, ni znano. Policija je uvedla preiskavo, da izsledi krivce.

* *Nadučitelj Fran Vodopivec umrl.* V Brestovici na Krasu je v torek umrl upokojeni nadučitelj Fran Vodopivec, katerega je lani fašistovska vlada odslovila iz službe. Pokojnik je bil eden izmed najsimpatičnejših in najbolj uvaževanih šolnikov na spodnjem Krasu. V Brestovici in Selu je učiteljeval nad 45 let. Prebivalstvo ni imelo v njem le vzornega vzgojitelja, ampak tudi velikega prijatelja. Bil je blaga duša, kremenit značaj in je kot tak užival splošno spoštovanje in zaupanje. Med vojno so ga pregnali z doma v Avber, odkoder se je pred leti zopet vrnil na svoje staro mesto. Bodi mu ohranjen hvaležen spomin! Težko prizadeti družini naše sožalje.

Gostilna „Alle Viole“ Trieste
Via S. Lazzaro 20 e Via G. Carducci N. 7
(poleg Caffe Roma ex Caffe New Yorc)
Izvrstna domača kuhinja — izbrana vina — kraški teran — lokal v centrumu mesta — shajališče trgovcev — odprto do 1. ponoči.
2634-a Se priporočata lastnika.

Izjava

Ker se trosijo različne neresnične klevete o moji osebi, opozarjam vsakogar, da bom v bodoče v tem slučaju proti vsakemu postopal sodnim potom.

Ivan Krašna
narednik vodnik v pok.

Novi stanovanjski zakon
izide začetkom prihodnjega tedna v zalogi Tiskovne zadruge
Naročila sprejema že sedaj Tiskovna zadruga v Ljubljani,
Prešernova ulica 54. Tel 36.

POZOR!

Opozarjate se, da eden par nogavic z žigom in znamko (rdečo, modro ali zlato)
„ključ“
traja kakor štirje pari drugih. Kupite eden par in prepričajte se. — Nogavice brez žiga „ključ“ so ponarejene.
98-a N

Izdajatelj in lastnik: «Konzorcij «Jutra»
Odgovorni urednik: Fran Brozovič
Tisk Narodne tiskarne v Ljubljani

Iz življenja in sveta

Stoletnica znamenitega darvinista

Dne 4. maja je proslavila angleška javnost stoletnico rojstva enega največjih sinov znanosti, ki mu gre mesto med najboljšimi darvinisti — Tomaža Henrika Huxleya. Učenjak se je rodil leta 1825. v Ealingu poleg Londona, umrl pa je v Londonu leta 1892.

Huxlej je bil goreč pristaš Darwinove teorije o postanku človeka. S svojimi znanstvenimi raziskovanji in razpravami je zlasti obogatil anatomično vedo. Njegova specijaliteta so bili hrbteničarji. Zbudil je ogromno senzacijo leta 1864. z delom «Evidence as to mans place in nature». V tej knjigi je dokazal, da je anatomično sorodstvo med človekom in antropomorfično opico mnogo večje kakor pri ostalih vrstah opic.

Huxley je tudi mnogo potoval. V letih 1846. do 50. je spremljal Stanleya na njegovem potovanju v Avstralijo; pet let pozneje pa je bil imenovan za profesorja biologije na londonski univerzi. S svojim intenzivnim delom je zarezal globoko brazdo v duševno življenje angleškega naroda, ki se ga je ob stoletnici rojstva spominjal kakor zaslužijo to njegovi najboljši sinovi.

V čolnu iz Bavarske v Egipt

Lep sportni uspeh je pred kratkim dosegel bavarski sportnik Karel Schott iz Neuburga, ki je v zbližljivem čolnu prevozil ogromno razdaljo v Kairo, to je približno 10.000 kilometrov. Čoln je dolg samo pet metrov in ima tudi jadra. Ima leseno ogrodje, okrog katerega je razpeto nepremočljivo platno. In v tej lupinci se je upal mož na odprto morje.

V 35 dneh je dospel Schott iz Neuburga na Bavarskem po Donavi do Črnega morja in šel potem ob obrežju do Carigrada. Vsi turški listi so prinašali njegovo sliko z obširnim popisom njegove sportne sposobnosti. Prebivalstvo ga je povsod z veseljem sprejelo in naravnost knežje pogostilo. Kjer se je pokazal Schott, je moral priti na črno kavo, da ne bo zamere. Tako je popil v enem samem dnevu nekoč več kot 100 skodelic pristne turške kave. Schott se je peljal s svojim čolničkom vzdolž maloazijske obale in Palestine do Egipta, kjer se je izkrcal v Aleksandriji. Tu so ga imeli za Angleža in ga je fanatično prebivalstvo obmetavalo s kameniem.

Drznega krmarja je spremljal samo njegov zvesti pes «Lumpi», ki je delil ž njim vse nevarnosti in vse prej kot udobnosti. Dostikrat se je pripetilo, da je «Lumpi» zavračal neljube goste od čolna. V Carigradu je svarila policija sportnika pred roparji v Anatoliji. Kako upravičeno je bilo svarilo, so mu dokazale ladje, ki jih je srečal na odprtem morju in so mu odsvetovale, da bi stopil na suho, s tem, da so mu mornarji od daleč kazali z nožem, kaj ga čaka, ako jih ne posluša.

Vročina je bila v Siriji in Palestini naravnost strašna. Pes se je dostikrat zakopal v pesek pred žgočimi solnčnimi žarki. Izkrcanje je bilo mnogokrat silno nevarno in često sploh nemogoče. Mnogokrat je moral Schott po več ur, da, tudi ves dan in vso noč čakati na odprtem morju v viharju, da se je razburkano morje malo poleglo. V viharju bi se njegova lupinica gotovo razbila, ako bi jo valovi treščili na skale.

Čoln je prebil nad 10.000 kilometrov dolgo vožnjo prav dobro. Parkrat se je moral sportnik z vsemi silami boriti, da ne bi utonil v valovih, ker se mu je čolniček prevrnil. Hrabro se je boril zoper glad, žejo, vročino in mraz ponoči v viharju, pa tudi proti malariji. Egiptu so ga sprejeli z velikim navdušenjem.

Pristne angleške listre

Chantung svilo, kakor razno angleško blago za dame in gospode najnovejšega uvoza po prav ugodni ceni prodaja

Drago Schwab – Ljubljana

Obsodba grofice Kerninon

V Parizu se je pravkar odigral epilog nenavadne zakonske tragedije, s katero se je bavilo radovedno francosko občinstvo že nad leto dni.

L. 1890. je nastopila v neki alžirski kavarni plesalka Luiza Delvasova. V istem času je služil v francoski kolonijalni armadi Roger Leroux grof Kerninon. Seznanil se je z baletko, ki mu je tako ugajala, da se je blazno zaljubil vanjo. Razmerje je trajalo tri leta. Po treh letih je bil grof odpuščen domov. Neglede na pustolovsko preteklost Luize Delvasove, ji je ponudil roko. Plesalka je sprejela ponudbo in je grofa poročila.

Zakon je bil zelo nesrečen. Kerninon se je hotel po odsluženem vojaškem roku vrniti v rojstni kraj v Bretonji ter živeti na svojem velikem posestvu. Luizi ni prijal ta način življenja niti oddaleč. Hotelo se ji je neprestano zabavljati, čestilcev. Grof je moral končno popustiti in se vdati v usodo. Par je prebil največ časa na potovanju, kjer je grofica neprestano sklepala nova poznanstva.

Leta so tekla, grof in grofica, ki je bila nekaj let starejša od svojega moža, sta se postarala. Kerninonu je bilo že šestdeset let ko je spoznal mladenko Bernardino Nedelecovo, po poklicu strojepisko. V njem se je vnela ljubezen do deklice. Luiza je vse to videla in s strahom opažala, kako se ji mož izmika. Njeno ljubosumje je postalo nepopisno. Nekega jutra, ko sta sedela pri kavi grof in dama, je med zajtrkom počil strel in Kerninon se je zgrudil na tla. Potem se je dvignil in zbral vse svoje moči, da bi šel po stopnicah. Zdravnikom, ki so ga obvezovali, je pripovedoval, da se je ranil pri padcu. Tega mu ni verjel nihče, ker je imel na glavi prasko, ki je pričala, da je od revolverske krogle. Prišla je komisija, ki je zaslišala grofico in služinčad in prvotne vesti o nesrečnem slučaju padca, ki je prinesel grofu smrt, so se kmalu spremenile v domnevo o umoru. Končno je bila zaslišana strojepiska, ki je izpovedala, da ji je grof nekaj dni pred smrtjo zaupal, da kuje žena zoper njegovo življenje morilne naklepe. Uvedena je bila stroga preiskava, gradiva je bilo vedno več in končno se je porotno sodišče v St. Brieuxu prepričalo, da gre za umor. Stara grofica je morala na zatožno klop. Zavijala je in tajila, a nedolžnosti ni mogla dokazati in je bila te dni obsojena na osem let ječe.

Dunajski operni škandal

Dogodek v dunajski državni operi, kjer je altistka Marija Olszewska med predstavo «Walküre» opljuvala neko damo za kulisami ter pozneje izjavila, da je bil izpad namenjen pevki Mariji Jeritzi, postaja škandalna afera velikega obsega, s katero se bavi vse časopisje in javnost vseh slojev. Zdaj se prav za prav doznava, čemu je prišlo do nastopa ge. Olszewske. Dama je — kakor Marija Jeritza — članica opere «Metropolitane» v New-Yorku. Nekoč pred letom dni je bila zadržana in ni mogla peti. Prosila je Jeritzo, naj vskoči zanjo ali pa naj preskrbi nadomestilo. Jeritza je prošnjo odbila in od tistega časa vlada med umetnicama smrtno sovraštvo.

Dunajski listi objavljajo poročila, ki se ne strinjajo popolnoma. Del časopisja brani Jeritzo, češ, da ona ni izzivala, kar bo najbrže tudi težko dokazati, ko ima na svoji strani dve pevki, Kittlovo in Jovanovićevo, ki zavisita od njenih simpatij. Te dve dami sta bili glavni priči škandala za odrom. — Tehnično osobje je sicer na strani Olszewske in pravi, da je Jeritza res motila pevko z razgovorom. Govorila je o neki bračni zgodbi. Poslušalki sta delali opazke in tako je nastal precejšen šum, ki je res utegnil motiti Olszewsko, katera je pela v drugem dejanju opere dolgo in naporno partijo. Ker ni slišala šepetalke, je parkrat prosila za mir. Jeritza in njeni tovarišici se niso ozirale na njeno prošnjo. Zato se je dala zavesti in je v hipni razburjenosti pljunila za kuliso.

Ravnatelj Schalk, ki je dirigiral «Walküro», je opazil vznemirjenje na odru in se je bal javnega škandala. Gledalci v prvih vrstah so dobro videli, kako se je odigrala stvar. Začeli so vstajati. Le hladnokrvnosti prizadetih za odrom gre hvala, da se ni predstava prekinila sredi scene. Zato pa je bilo za kulisami tem živahneje ko je padel zastor. Pevka Kittlova se je vrgla na altistko Olszewsko in jo je hotela pobiti na tla, nakar je umetnica pojasnila, da ni hotela opljuvati nje, ampak Jeritzo. Ta je seveda šinila pokoncu in jela obkladati svojo nasprotnico s pridevki, ki niso baš običajni v olikani družbi. Izrazov «svinja» je kar mrgolelo.

Vodstvo gledališča je sestavilo o stvari poseben zapisnik, katerega je predložilo v odobritev dunajskemu prosvetnemu ministru. Obenem je naznanilo Olszewski, da je odpuščena z dotičnim dnem. Ker je Olszewska še isti večer odpotovala v London, je pojasnila stvar samo svojemu pravnemu zastopniku. Ta je protestiral zoper odpustitev altistke, češ da je vodstvo opere napravilo ta korak ne da bi prej zaslišalo njegovo klijentinjo.

Stvar s tem še ni rešena. Ko je bilo objavljeno, da je Olszewska odpuščena, je odpovedal svoj angažman na gledališču baritonist dr. Schipper, ki je pel obenem z Olszewsko in je zaročenec umetnice. Dunajska opera torej izgubi poleg odlične altistke še izvrstnega baritonista. Če bo zadeva s tem končana, pa ni mogoče reči. Največja opasnost šele preti. V London, kjer sedaj gostuje Olszewska, odpotuje te dni na gostovanje tudi Marija Jeritza. Kako se bosta pevki gledali pri srečanju, si lahko mislimo. Ni izključeno, da pride do novega javnega škandala, nad katerim se ne bo zgražala samo dunajska javnost, ampak tudi celokupna družba angleške prestolice.

× *Smrt slavnega zdravnika.* V Rimu je umrl pred par dnevi profesor primerjevalne anatomije in fiziologije na rimski univerzi, senator dr. Gianbattista Grassi, za arteriosklerozo v starosti 71 let. Njegovo glavno polje je bilo proučavanje učinkov raznih žuželk in parazitov. Dr. Grassi je zadobil svetovno slavo, ker se mu je posrečilo dognati, da povzroča neka vrsta komarjev, imenovana anofeles, malarijo in jo prenaša. Ustvaril je tudi novi sistem zdravljenja malarije, ki ima njegovo ime.

× *Direktna železniška zveza Sofija-Burgas.* V torek je bil otvorjen prvi del direktne železniške proge med glavnim mestom Bolgarske, Sofijo in pristaniščem Burgasom ob Črnem morju, in sicer do Stolnika. Pri otvoritvi sta bila navzoča minister za javna dela Stončev in prometni minister Madjarov, ki sta naglašala važnost nove železnice, ki bo veliko bolje vezala morje z glavnim mestom.

× *Avstrijski dohodki iz vizumov.* Čeprav so merodajna mesta v Avstriji za to, da se odpravijo omejitve, ki ovirajo promet med avstrijsko republiko in sosednjimi državami, v prvi vrsti potni listi in vizumi, imajo vseeno finančne pomisleke proti temu načrtu. Avstrija ima namreč iz pristojbin na potne liste in vizume na leto okrog šest milijonov šilingov dohodkov, to je nekaj nad 50 milijonov dinarjev. Ako bi ta dohodek odpadel, bi bilo treba iskati drugod nadomestila. Dohodki iz teh pristojbin so najmanj dvakrat tako veliki kakor izdatki avstrijskega ministrstva za zunanje posle.

× *Zita popolnoma zdrava.* Kakor poročajo listi iz Bilbaoa, so vesti nekaterih inozemskih listov, ki vedo povedati, da je bivša avstrijska cesarica Zita resno zbolela, neresnične. Lequeitijski župan je poslal bilbaoskemu guvernerju sporočilo, da je Zita popolnoma zdrava.

× *Neslišna pištola.* Na slavnostnem banketu v Gravesendu pri Brooklynu v Zedinjenih državah so se prerili trije moški skozi množico gostov in ustrelili udeleženca banketa Ginsberga, ki je dobil tri krogle v glavo, ne da bi kdo slišal strele. Drug udeleženec banketa, Jacobson, ki je hitel za morilci, je ravnotako dobil par krogel v glavo in prsi. Tudi v tem slučaju ni bilo čuti strelov. S tem se je pojavila neslišna pištola prvikrat v kroniki ameriških zločincev. V Ameriki so namreč že iznašli orožje, s katerim se da popolnoma neslišno streljati, izum pa je strogo tajen. Čudno je, kako so prišli zločinci do take pištole.

× *Zaklad v starem časopisu.* Nekaj nenavadnega so doživeli v Lavalu na Francoskem uradniki poljedelskega sindikata. Iz luknje, ki so jo napravile v tapeti miši, se je začelo nenadoma usipati zlato. Ko so stvar pregledali, so ugotovili, da je v steni odprtina in v njej v starem časopisu z dne 13. oktobra 1870, zlat denar v vrednosti 4'10 frankov.

× *Hindenburgovi dolarji.* Nemška vlada je dala kovati novce po 3 marke, ki se bodo imenovali dolarji. Na novcih bo portret predsednika Hindenburga.

× *Zanimiva dražba.* Te dni se je vršila na razstavi knjig v Milanu dražba redkih in zato dragocenih knjig. Pri tem je bila pro dana prva izdaja Dantejeve «Divine Comedie» (folijo) za 350.000 lir. Delo ostane v Italiji, ravno tako tudi druge redkosti, kakor dragocen rokopis «Divine Comedie» in kodeks «Vulgate».

Gojmir Anton Kos

(K pomladanski razstavi v Ljubljani.)

Sicer v kolizejskem labirintu res ni minotavra, zato pa človek brez skrbi lahko tudi pol ure išče Kosov atelje. Pa je včasih tudi dobro, če so slikarske delavnice tako poskrite, posebno radi obiskov. Ti obiskanca le nadlegujejo z nenasitno radovednostjo, za kar se mu navadno oddolžijo samo z par drobtinami nesmiselnih pohval. Ni prav nič čudno, če se zato marsikdo takih obiskov ubrani, četudi ne vedno na najprimernejši način. Na vratih: «Sem odsoten.» Ampak je pomota, če raztresena glava pozabi ključ v notranji plati vrat. Drugi ima pa nujno delo, model, ravnokar odhaja ali pa sprejema stranke le v stanovanju, oprostite! Da ima mir pred obiski, se je tretji preselil z vso ropotijo na podstrešje, kjer dela kakor Rembrandt . . .

Tako ta, tako oni. Gojmir A. Kos (rojen l. 1896. v Gorici, kjer dokonča gimnazijo, se z izbruhom vojne z Italijo preseli na Dunaj, da se posveti slikarstvu, katero mu je že v otroških letih bilo najljubši posel. Po dovršenih študijah pride v Ljubljano, kjer sprejme za par let profesuro na realki. V ta čas spada petmesečno bivanje v Berlinu in večkratni obiski v Benetkah. Razstavil je že v Ljubljani, Zagrebu in Beogradu ter se udeležuje tudi na polju umetne obrti in dekoracije prostora). Kos torej pride obiskovalcu naproti, z nasmehom in vljudno gesto vabeč v svoj tempelj.

No ko sem stopil v njegov atelje, sem se tudi sam zasmejal. Zunaj je lilo izpod neba, tu je pa sijalo solnce. Prijetna soba z velikim oknom proti planinam, kot se slikarju spodobi. Po stenah slike, ob stenah tudi. Vse je solnčno, živo, veselo: pokrajina, portret, kompozicija. Stvari so že zbrane za njegovo bližnjo kolektivno razstavo. Velika platna, zgol študije po naravi in pa komponirane, med katere spadajo tudi njegovi portreti. Vse s korajžnim, širokim zamahom, dostojno, času in življenju odgovarjajoče.

V pokrajini ga zanima predvsem detail. Drevo v nenavadni razsvetljavi, kot čistobarven objekt. Zadnji solnčni žarki osvetljujejo ozadje, spodaj pa stoji drevo v vsi svoji arhitektonski gradnji, same široke barvne ploskve, harmonične in dekorativne. Veselje ima z vodo. Tolmunček v Sori ali Kokri, spreminjajoče, nemiren in živ kot je sam. Akoravno je v barvah precej trmoglav (morda baš radi tega) in mu pokrajina ni le suženjsko posnemanje narave, je voda njegovih podob tako mokra, so tolmunčki tako globoki in prozorni. V kompoziciji doseže z širokimi barvnimi ploskvami več slikovitosti, kot pa z izumetničeno živo barvno pisanostjo. Saj slikovitost ne leži v sami pisanosti barv, temveč le v harmoničnem podajanju barvnih kontrastov. In to Kos dobro razume. Zato njegove slike tako močno učinkujejo.

Z dimenzijami gre že precej na široko in je tudi prav, če je človek tako srečen, da mu ni potreba trgati svojih moči na toliko neznatnih koscev. Moral se bo pa upreti v stene, ker mu postaja prostor pretesen.

Ker sem bil dovolj nadležen, sem videl tudi drugo sobo nasproti ateljeju. Ampak sem samo glavo skozi vrata pomolil, ker bi bilo sicer nerodno, če bi koga pohodil. Okvirji, študije, skice, podobe, vse kar na kupe in vmes marsikaj zanimivega. Pa kdo tudi lahko strpi brez vsakega nereda? Se mi zdi, da mora biti ta bacil že kar v krvi.

Kdor samo o prihodnosti govori, je znamenje, da sedaj nič ne dela. In Kos ne govori o njej. Spoznal pa sem, da Goričan pač ne more najti v našem življenju onega pol južnega značaja, v naši pokrajini ne tistega objema narave, v katerem se je od mladosti tako srečnega počutil. Kadar vsega tega ne bo pogrešal, bo še več veselja . . .

V nedeljo se otvori v Jakopičevem paviljonu njegova kolektivna razstava v družbi L. Dolinarja in slikarja Petra Dobrovića, ki prenese svojo kolektivno razstavo iz Prage.

Škodlar.

V slikarjevem ateljeju

J. Suchy:

Šakal

Lačen šakal se je priklatil v mesto. Ko so ga zagledali mestni psi, so se začeli zaletavati vanj. V svojem smrtnem strahu je šakal naposled skočil v hišo barvarja, kjer se je skril v sodu, napolnjenem z indigo barvo. Psi, ki so prežali nanj, so zbežali, čim se je pojavil iz kadi, ker je bil ves indigast. Šakal je imel sedaj prosto pot ter je zbežal v gozd. Indigo barva pa ga odslej ni več zapustila, kakor ne opuste navad norci, ženske, raki in pijanci.

Ko so živali v gozdu zagledale to njim povsem neznano žival, so vsepovprek zbegane bežale. Šakal pa za njimi. Klical jim je: «Počakajte, kaj bežite pred menoj? Ne bojte se! Brahma sam me je postavil za kralja nad vami.»

Živali so ga obkrožile ter se mu poklonile. Leva je imenoval za svojega ministrskega predsednika, tigra za vojnega ministra, pantra za osebnega pobočnika, slona za ministra notranjih zadev in opico za nosilko solnčnika nad svojo glavo, z onimi pa, ki so bili istega plemena, ni izpregovoril niti besedice. Vse šakale so pognali preko meje. Ko je tako vladal, so levi in ostala zverjad lovili divjačino, jo polagali pred kralja-šakala in on je vsem delil po svoji vladarski dolžnosti.

Ko je tako prešel čas ter je nekoč v seji državnega sveta slišal iz daljave se bližajoče lajanje šakalov, iz katerega je spoznal glas svoje bivše družice, se mu je od veselja počela ježiti dlaka. Vstal je ter z vreščavim glasom začel tuliti. Ko so pa levi in ostale živali slišali to tuljenje, so se pomembno pogledali, od sramu povesili glave ter sklenili:

«Ta zanikarni šakal nas je vse vodil za nos! Ubijmo ga!»

Šakal je sicer hotel zbežati, toda levi in ostala zverjad so ga razkosali na drobne kose.

Konrad Kümmel:

Veliki moment

Senior in strelni mojster kluba «Pumponia» sta hodila že nekaj dni z globoko povešenimi glavami. Težak problem je bilo rešiti. Društvo se je nameravalo fotografirati; naravno: velika skupinska slika.

Ampak nastalo je vprašanje kje? in kako? Načrt da bi se fotografirali v gozdu ali pa pred univerzo, je bil že davno zavržen. In sedaj sta morala senior in mojster rešiti to fenomenalno vprašanje. Zato sta bila tako zamišljena.

Da, ko bi jim nasprotno društvo «Sumponia» ne vkradlo njih ideje! To se je dalo slikati ob vznožju spomenika nekega umrlega predsednika. To idejo sta imela že dolgo senior in mojster v mislih. A sedaj — sedaj je bilo treba najti kaj drugega.

«Veš kaj?» je mislil mojster, mi postavimo vse člane na ognjegasno lestev, vsakega višje in tebe seniorja na vrhu — to bi bilo nekaj aportnega!»

«Seveda, da bi nas «sumponi» imenovali ognjegasce!»

Strelni mojster pa je dejal: «Videl bodeš, da je na moji ideji vendar nekaj: le tedaj bodemo imponirali če se damo fotografirati od spodaj navzgor.»

«Dobro,» je odgovoril senior, na mostu bi bilo lepo mesto, lepo ozadje, in fotograf bi nas lahko fotografiral iz čolna.»

«Potem se bodo videle naše glave kakor jabolka na deski v kleti. — Most je previsok!» je odgovoril strelni mojster.

«Hm, hm!» je mislil senior in potegnil globoko iz svoje pipe, nato pa je pristavil: «Mogoče je pa kje kak nižji most?»

«Jo že imam, idejo», je izjavil ponosno mojster. «Tam ob potoku! Preko tega potoka drži brv. Na to brv se postavimo. Tako imamo krasno ozadje — gozd. — Dva naša člana naj takoj pripravita vse potrebno.»

In tako se je zgodilo.

Dan je bil določen in «Pumponia» se je polnoštevilno zbrala in celo društveni pes Hektor je bil navzoč.

Končno se je posrečilo vso «Pumponio» spraviti na brv. V sredini je stal senior z mojstrom, okrog starejši člani, odborniki, nato pa je stalo v malem polkrogu ostalo članstvo. Na koncu je bil društveni sluga s Hektorjem.

Parkrat se je debeli senior sumljivo oz' na desko pod seboj ter pripomnil: «Mislim, da bode stvar držala!»

«Prosim — sedaj mir, gospodje!» je komandiral mojster fotograf in pogledal skozi okence v aparatu. Čez nekaj časa je dejal: «Bolj proti sredini prosim, da bode slika živahnejša!»

«Pojdite s psom bolj na sredo!» je komandiral senior in sluga je pograbil psa ter ga zavlekel na sredino.

«Ena — dve —.»

Tedaj pa se je naenkrat iztrgal Hektor ter oddirjal na bližnji travnik in od tam motril svoje začudene gospodarje na brvi ter fotografa.

Sluga je hotel za psom.

«Pustite ga, saj ga itak ne ujamete!»

«Torej mir! Ena — dve — tri!»

Na besedo «tri» pa se je naenkrat prelomila brv in vsa «Pumponia» je bila pod vodo, kakor bi jo bil pometel z zemeljske oble.

Brez besed je obstal fotograf, nato pa je mirno pospravil svoj aparat, ter hitel na pomoč. Toda bilo je odveč, kajti potok ni bil globok. Prvi je prišel na površino debeli senior.

«Mesec in solnce,» je klel, med tem ko se je skušal oprostiti objema tujih rok in nog. «Kdo pa tudi pride na tako vražjo idejo, spraviti plemenito «Pumponio» na brv!»

Končno so se zbrali vsi mokri srečno na bregu.

«Ampak sedaj pa na častno besedo — tiho vsi!» je povzel senior. «Sicer nam bode «Sumponia» dejala celo, da smo potapljači!»

Tako je končalo to fenomenalno slikanje «Pumponie».

Toda popolnoma skriti tega doživljaja niso mogli. Kajti slike so kazale ravno oni moment, ko je bila vsa «Pumponia» v vodi. In videti je bilo samo kup brcajočih nog in otepavajočih rok.

Eden pa je bil vendar dobro zadet. Ta pa je bil pametni društveni pes Hektor, ki je sedel lepo na strani ter zadovoljno motril ves dogodek. Bil je zadovoljen, da je odnesel svojo plemenito kožo.

To je bil najpomembnejši zgodovinski dogodek v zgodovini «Pumponie».

Gospodarstvo

Gospodarski kongres v Sarajevu

Sarajevo, 14. maja 1925.

Že 12. t. m. je dospela večina udeležencev kongresa v Sarajevo, kjer je bila svečano sprejeta od tamošnjih strokovnih tovarišev. Na kongresu je zastopan Zagreb s 14, Beograd s 12, a Ljubljana s 4 delegati. Razen teh je večje število delegatov iz ostalih mest države. Za predsednika kongresa je bil izvoljen predsednik sarajevske zbornice Nikola Berkovič, v predsedstvo pa Vladimir Arko iz Zagreba, Ivan Knez iz Ljubljane, Milan Stojanovič iz Beograda, S. D. Alexander iz Zagreba in Kosta Jankovič iz Velikega Bečkereka. V sredo popoldne so bili izvoljeni posamezni odseki konference, in sicer:

1.) odsek za **prisilno poravnavo**, kateremu predseduje Kosta Milosavljevič iz Novega Sada, a referira dr. Julij Mogan iz Zagreba;

2.) odsek za **gospodarski svet**, predsednik S. D. Alexander iz Zagreba, referent Svetislav Marodič iz Beograda.

3.) odsek za **prometna vprašanja**, predsednik Kosta Jankovič iz Velikega Bečkereka, referenta dr. Cvetko Gregorič iz Beograda in Ivan Mohorič iz Ljubljane;

4.) odsek za **pravilnik kongresa zbornic**, predsednik Ivan Knez iz Ljubljane, referent dr. Vojislav Besarovič iz Sarajeva;

5.) odsek za **mednarodno zbornico**, predsednik S. D. Alexander iz Zagreba, referent dr. Adolf Cuvaj iz Zagreba;

6.) odsek za **obrtne kredite**, predsednik in referent Milan Stojanovič iz Beograda.

Odsek za mednarodno zbornico je imel že v sredo zvečer sestanek in je sprejel sklep, da je potrebno zbrati čim več članov za mednarodno zbornico ter obenem zaprositi finančnega ministra, da dovoli subvencijo za plačanje članskih prispevkov, češ, da gospodarske korporacije niso zmožne nositi te razmeroma visoke stroške.

Ostali odseki so začeli razpravljati danes dopoldne ter so nekateri že tekom dopoldneva zaključili svoje delo. Tako je končal delo odsek za revizijo prisilne poravnave. Seja tega odseka je bila zelo živahna in se je večina prisotnih izjavila **za ponovno uvedbo** prisilne poravnave, v katerem smislu je stilizirana tudi resolucija, ki bo predložena plenumu na odobrenje. Dopoldne je končal svoje delo tudi odsek za obrtne kredite.

Popoldne je bila svečana otvoritev kongresa. Prvo sejo je otvoril predsednik sarajevske zbornice Nikola Berkovič s pozdravnim nagovorom na zborovalce in z željo, da bi konferenca uspešno zaključila svoje delo. V imenu ministra trgovine in industrije je pozdravil zborovalce načelnik ministrstva dr. Milan Lazarevič. V imenu mesta Sarajeva je govoril komisar mestne občine Hadži Omerovič in izrazil zadovoljnost, da je bilo Sarajevo določeno kot mesto, kjer naj se vrši ta važna konferenca.

Okrog 4. popoldne so prešli udeleženci v veliko dvorano sarajevske zbornice, kjer je plenum sklenil, da odseki podaljšajo svoje delo in da jutri popoldne predložijo svoje sklepe plenumu. Popoldne so še ostali odseki zaključili delo. Zanimiva je bila zlasti seja odseka, ki je imel razpravljati o vprašanju trošarine na žganje. V tem vprašanju, ki zanima predvsem prečanske kraje, se je sklenilo, da se sestavi resolucija, v kateri se bo zahtevalo popolno izenačenje vseh zakonov o trošarini na žganje, a do uveljavljenja takšnega zakona da se provede pavšalni sistem v prečanskih krajih.

Lesno tržišče v Trstu

Vloga tržaškega lesnega tržišča kot posrednika za dobavljanje lesa Italiji je po vojni prav občutno padla in tudi ni izgledov, da bi se znova dvignila. Jugoslovenski in avstrijski lesni izvozniki stremijo za tem, da odjemalcu direktno postrežejo. Občuti pa se močno tudi konkurenca Reke, kar je prav lahko razumljivo, ako se uvažuje, da ima Reka napram Trstu olajšave v 50 odstotnem znižanju železniških tovornin na progi Postojna-Reka. Ugodna je za Reko v gotovih ozirih tudi neposredna bližina Sušaka.

Tržaški gospodarski krogi pričakujejo zboljšanja v tem pogledu iz rezultata italijansko-jugoslovenske konference v Firenzi. Upa se namreč, da se bo končno po vzgledu že obstoječih jadranskih tarif uvedla direktna italijansko-jugoslovenska tarifa, od katere si tržaška lesna trgovina obeta ugodnosti glede na posredni promet za Italijo kakor za inozemstvo.

Lesna kupčija v Trstu je v zadnjem času vobče mlačna. Jugoslovenski, predvsem slovenski les v tem omenjenem kupčijskem obsegu zopet prilično uspešno konkurira z avstrijskim, predvsem koroškim lesom, ker pogodujejo naše cene, dasi je naš les povprečno nekoliko slabše kakovosti kakor koroški. Nekatere lesne vrste notirajo v prometu z Jugoslavijo, franko vagon Postojna, za kubični meter: trami, uso Trst, 8—8 do 13—15 cm, 160 lir; morali, 56—56 do 118—118 mm, monte, 230 lir; deske, 20—60 mm, od 16 cm naprej, monte 230 lir; bukove tavolete 430 lir; bukovi testoni 240 lir; hrastovi bordonali, 30—50 do 50—50 cm 700 lir.

Znižana tarifa za dovoz hlodov

Na zahtevo ministrstva šum in rudnikov je prometno ministrstvo z naredbo z dne 11. maja 1925. MCS br. 10.873 odobrilo deklasifikacijo okroglega lesa in hlodov tudi v grobo obsekanem stanju, ki so daljši od 2 in pol do vključno 7 m, pri pošiljatvah najmanj 10 ton od razreda B na razred C, o čemer smo že na kratko poročali. Ta deklasifikacija je stopila včeraj dne 15. maja 1925. v veljavo, in sicer pod naslednjimi pogoji:

1.) Odpošiljatelj mora navesti v tovornem listu, da je les namenjen za domače žage v svrho žaganja in predelave. V to svrho je treba navesti tudi ime žage.

2.) Od opremne pa do namembne postaje se mora pošiljatev oddati in prevoziti brez prekinjenja in se reekspedicije takih pošiljatev ne dovoljujejo. Žagam, pri katerih se ugotovi zloraba, se bo ta tarifna ugodnost odvzela.

S tem je storjen prvi korak za ureditev tarif za les in izpolnjena davna želja naše šumske industrije, ki je bila zaradi visoke tarife za prevoz hlodov v zelo težkem položaju. Zahteva je bila stavljena že v januarju v resolucijah ankete o krizi šumske industrije in pomeni za ona podjetja, kjer so žage znatno oddaljene od gozdov, veliko ugodnost. Treba je samo še, da se čimprej uveljavi tarifa, v kateri je predvidena za obmejne postaje znižana prevoznina za izvoz lesa.

Narodna banka SHS

Stanje 8. maja 1925.

Aktiva (v milijonih Din; v oklepaji spremembe napram 30. aprilu): kovinska podloga 446.3 (+ 4.0); posojila 1248.5 (— 15.0); račun za odkup kronskih novčanic 1186.3; račun začasne razmene 367.9; državni dolg 2966.3; vrednost državnih domen, založenih za izdajanje novčanic 2138.3; saldo raznih računov 533.8 (— 21.7). Skupno 8887.7.

Pasiva: vplačani del glavnice 27.7; rezervni fond 6.2; novčanice v obtoku 5.730.8 (+ 59.7); državni račun začasne razmene 367.9; razne obveznosti 543.1 (— 49.0); terjatve države za založene domene 2138.3; nadavek za nakupovanje zlata za glavnico in fonde 73.3. Skupno 8887.7.

Tržna poročila

Novosadska blagovna borza (15. maja.) Oves: baški, 1 vagon 320. Turščica: baška, 3 vagoni 295; baška, ladja Tisa, 10 vagonov 205; baška, za 5. junij, Donava, 30 vagonov 214; sremska, maj, 10 vagonov 200. Moka: baza «0», 1 vagon 670. Tendenca nestanovitna.

Dunajska borza za kmetijske produkte (14. maja.) Zaradi ponovne oslabitve na ameriških borzah je poteklo današnje tržišče v zelo mirnem razpoloženju. Zaključkov je bilo izredno malo. Notirajo vključno blagovnoprometni davek brez carine v šilingih za 100 kg: pšenica: domača 53 — 54, madžarska s Potisja 56 — 57; ječmen: domači 42 — 46; turščica: 29.75—30.75; oves: 44 — 45.

Dunajski živinski sejem (14. maja.) Goveda: Dogon 723 komadov; od tega iz Jugoslavije 48. Napram pondeljku so cene padle za 10 grošev in tudi več pri kg. Velik del živine je ostal nerazprodan. Svinje: Dogon 2065. Cene debelim svinjam neizpremenjene, mesnim svinjam pa so nazadovale za 10 grošev pri kg. Notirajo za kg žive teže po kakovosti: debele svinje 2 do 2.15 in mesne svinje 1.75 — 2.20 šilinga.

= **Redni in sezonski krediti Narodne banke.** Glavni odbor Narodne banke je v torek obavil revizijo starih in podelitev novih kreditov o čemer se bo še tekom t. m. donesel končen sklep. S postopno restrinkcijo kreditov nekaterim zavodom in podjetjem se je dobila večja svota razpoložljive gotovine v svrho novih kreditov, ki se bodo podelili starejšim in novejšim prosilcem na podlagi gospodarske važnosti. Po načelu nacionalnega prvenstva se bodo uvaževali tudi nacionalni momenti v lastništvu podjetja, ako imajo ta vse druge potrebne pogoje. Ker je prvi Narodni banki ostalo še mnogo neizrabljenega sezonskega kredita, se bo ta ostanek dal v prvi vrsti serioznim in oprezno delujočim izvoznim tvrdkam deloma direktno deloma potom bank.

= **Voznina na rezan les se namerava znižati.** Kakor poročajo, je vprašanje znižanja voznine za rezan les ugodno rešeno v novi klasifikaciji blaga, ki bo stopila v veljavo čez tri ali štiri mesece.

= **Zvišanje tarife za inozemski premog odgodeno.** Zvišanje tarife za inozemski premog potom premestitve tega premoga iz izjemne tarife I. v razred C, ki naj bi stopilo v veljavo 15. t. m., je odgodeno do 15. junija t. l.

= **Komisija za sestavo zakonskega osnutka o obrtnih kreditih** pri ministrstvu za trgovino in industrijo je začela poslovati. Med drugim je za člana te komisije imenovan tudi g. Ivan Mohorič, pomočnik ministra za šume in rudnike.

= **Izvoz slovenskega hmelja v Francijo.** V prvem četrtletju t. l. se je po podatkih francoskega konzulata v Ljubljani izvozilo iz Slovenije v Francijo za 8.5 milijona Din raznega blaga. Od tega je bilo za 6.9 milijona Din hmelja. To je za ta čas, ko so navadno zaloge hmelja že majhne, in glede na Francijo kamor se običajno od nas ne izvažajo večje količine hmelja, precejšnja svota, ki tem bolj preseneča, ker je hmeljska kupčija v Savinjski dolini izredno mrtva.

= **Poštni dohodki v letu 1924.** Dohodki od poštnih, brzojavnih in telefonskih taks v letu 1924. so bili naslednji: poštni dohodki 241,811.805 Din; dohodki od brzojava 61,115.447.33 Din; dohodki od telefona 99 milijonov 540.071 Din skupno torej 402 milijona 467.323.33 Din.

= **Konferenca mlinske zveze,** ki je bila napovedana za 8. t. m. v Beogradu, je preložena na 20. t. m. Mlini žele predvsem carinsko zaščito 80—90 par pri kg moke. Baje je ta carinska zaščita že predvidena v novi carinski tarifi. To bi pomenilo ponovno podraženje že itak dragega najvažnejšega prehranjevalnega sredstva — moke. V interesu konzumentov, ki komaj zmagujejo današnjo draginjo, bi bilo da se ne dovoli uvedba carine na moko, pač pa naj bi se kritičnemu stanju mlinov pomagalo s tarifnimi olajšavami.

= **Večji dovoz žitaric na tržišča v Banatu.** Kakor poročajo iz Vršca, so začeli kmetje dovažati večje količine žita in turščice na tržišča, ker jim cene pogodujejo. Kupuje se največ za domačo potrebo, a posamezni zaključki so bili tudi za Rumunijo. Pšenica se ponuja po 430—450, a prodajala se je po 425—440 Din. Turščica se je ponujala po 195, a trgovala po 187.5 do 190 dinarjev.

= **Dobave.** Direkcija državnega rudnika v Ljubiji sprejema do 2. maja t. l. ponudbe glede dobave 100 komadov grabelj (sistem »Adler) do 25. maja t. l. pa glede dobave 300 kg vijakov za spojnice. — Direkcija državnih železnic v Ljubljani sprejema do 25. maja t. l. ponudbe glede dobave 1500 komadov hrastovih pragov. — Dne 10. junija t. l. se bodo vršile naslednje ofertalne licitacije: pri odelenju za mornarico v Zemunu glede dobave 10.000 kg mila za pranje; pri direkciji državnih železnic v Subotici glede dobave mrežic za plinsko razsvetljavo; pri direkciji državnih železnic v Sarajevu glede dobave papirnatih trakov, modre galice in salmiaka. — Predmetni oglasi so v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesentom na vpogled.

= **Insolvence v Češkoslovaški.** V aprilu je bilo v Češkoslovaški otvorjenih 170 poravnalnih postopanj. V 165 primerih so znašala aktiva 14.6 milijona in pasiva 63.6 milijona Kč. Obenem je bilo razglašenih 46 konkurzov. V 30 primerih so znašala aktiva 2.3 in pasiva 6.8 milijona Kč.

= **Položaj na sladkornem trgu.** Tudi v tem tednu so prometovala svetovna sladkorna tržišča pod vplivom poročil s Kube. Cene so na vseh važnejših tržiščih popustile. Kampanja na Kubi se približuje zaključku. Več sladkornih tvornic je že ustavilo obrate. Po zadnjih poročilih je kubanska produkcija dosegla doslej 4.39 milijonoa ton dočim je v prošlem letu v enakem času bilo proizvedeno samo 3.77 milijona ton.

Borze

17. maja.

LJUBLJANA. (Prve številke pomenijo povpraševanja, druge ponudbe in v oklepajih kupčijske zaključke.) **Vrednote:** 7-odst. posojilo 62 — 63, Vojna škoda 175 do 0, Celjska posojilnica 200 — 205, Ljubljanska kreditna 225 — 260, Merkantilna 110 — 125, Prašteđiona 810 — 820, Kreditni zavod 190 — 200, Strojne 0 — 134, Trbovlje 378 — 385, Vevče 110 — 0, Stavbna 265 do 280. — **Blago:** les: trami, monte, fco meja, 4 vagoni (375); hrastovi frizi, 4 — 9, 25 — 60 cm, I. in II., fco meja, 1 vagon (1450); deske, 25 mm, monte, fco meja 0 do 590; bukova drva, suha, 1 m dolžine, fco meja 25 — 0; poljski pridelki: pšenica: Rosafé, rinfusa, pariteta Ljubljana 0—490, avstralska, rinfusa, par. Ljubljana 0 — 485, Hard Winter št. 2, rinfusa, par. Ljubljana 0 — 500; otrobi pšenični, drobni, par. Ljubljana 0 — 190; turščica, promptna, par. Ljubljana, 2 vagona (232.50); rž, Canada, Western 2, dobava junij, fco Ljubljana 0 do 460; krompir: beli, fco dolenjska postaja 0 — 125 rumeni, fco štajerska postaja 0 — 115, rdečkasti, fco štaj. post. 0 — 135.

ZAGREB. V efektih tendenca neizpremenjena. Promet je bil napram včeraj nekoliko manjši. V večji meri se je povpraševalo le po Vojni škodi. — Tendenca v devizah neizpremenjena. Zaključni tečaji napram včerajšnjim ne pokazujejo večjih sprememb. Deviza na Italijo je bila nekoliko slabša, dočim je London neznatno porasel. Blaga je bilo precej na tržišču, a tudi Narodna banka je pokrivala povpraševanje v posameznih čekih. Povpraševanje precejšnje, promet srednji. Notirale so devize: Amsterdam 2455—2485, Dunaj 864.5—876.5, Berlin 1464.5—1479.5, Italija izplačilo 251.5—254.5, ček 251.25—354.25, London izplačilo 298.5—301.5, Newyork ček 61.27—62.07, Pariz 319.5—324.5, Praga 182.15—184.55, ček 182.05—184.45, Švica 1192—1202, ček 1191—1201; valute: dolarji 60.55—61.35, šilingi 870—882, Kč 179.8—182.2 fr. fr. 316—321; efekti: bančni: Trgo 15—16, Eskomptna 106—106.5, Kreditna Zagreb 105—110, Hipo 61—62, Jugo 97—99, Ljubljanska kreditna 244—248, Obrtna 64—66, Prašteđiona 805—815, Etno 86—92.5 Slavenska 69—70, Srpska 130—132 Narodna 3230—0; industrijski: Eksploatacija 36—42, Dubrovačka 660—700, Šećerana 600—610, Isis 62—70, Narodna šumska 12.5—20, Nihag 48—50, Gutmann 415—425, Slaveks 175—180, Slavonija 55—56, Trbovlje 385—0 Union 425—450, Vevče 110—0, Danica 68—73; državni 7% posojilo 0—63, agrarne 29.25—0, Vojna škoda per kasa 179—180.5, obračun 179.5—181.

BEOGRAD. Tendenca za devize neizpremenjena, le za posamezne čvrstejša. Zaključki so se izvrševali na bazi paritete in pozneje pod pariteto. Blaga je bilo v izobilju. Razen mlajših količin v devizah na Newyork, London in Dunaj je bilo vse povpraševanje pokrito s strani privatnih bank. Promet je bil minimalen. Notirale so devize: Amsterdam 2490—2492.5, Dunaj 870—871, Berlin 1469—1471, Bruselj 312—313.5, Budimpešta 0. 0867—0.0869, Bukarešta 28.89—29.20, Italija 252.5—252.75, Newyork 61.6—61.7, Pariz 322—323, Praga 182.65—183, Sofija 45—45.5, Švica 1195—1196.

CURIH. Beograd 8.40, Newyork 516.70, London 25.085, Pariz 27, Milan 21.16, Praga 15.30, Budimpešta 0.007260, Bukarešta 2.45, Sofija 3.775, Dunaj 72.80.

TRST. Obligacije Julijske Krajine 77.75 Živnostenska 276, Assicurazioni Generali 12.850, Riunione Adriatica A 4400, Riunione Adriatica B 4350, Cosulich 342, Dalmatia 261, Libera 539, Lloyd 5600, Oceania 170, Tripković 733, Dalmatia Cement 600, Split Cement 441, Krka 460; devize: Beograd 39.50 — 39.75, Dunaj 340 — 347, Praga 72.10 do 72.50, Newyork 24.40 — 24.405, Curih 472 — 474; valute: dinarji 39.30 — 39.65, 20 zlatih frankov 94.50 — 96.50.

DUNAJ. Beograd 11.495 — 11.535, Berlin 168.78 — 169.38, Budimpešta 99.50 — 99.90, Bukarešta 3.32 — 3.34, London 34.44—34.54, Milan 29.015 — 29.135, Newyork 709.35 do 711.85, Pariz 37 — 37.16, Praga 21.02 do 21.10, Varšava 136.10 — 136.60, Sofija 5.1325 do 5.1725, Curih 137.28 — 137.78; dinarji 11.46 — 11.52, lire 29 — 29.20.

PRAGA. Beograd 54.75, Dunaj 476.375, Rim 138.50, London 163.85, Newyork 33.75, Curih 654.25.

BERLIN. Beograd 6.80, Dunaj 59.055, Milan 17.175, Praga 12.432, Pariz 21.88, Newyork 4.195, Curih 81.19.

LONDON. (Ob 11.20). Beograd 298, Italija 118.6, Newyork 485.37 in pol, Švica 25.05.

Newyork. (Ob 18. po našem ob 24.) Beograd 1.62, London 4.85 in pol, Švica 19.35 in pol.

Sokol

Odborova seja ČOS

Češko Sokolstvo ima dvakrat na leto odborovo sejo svoje zveze, in sicer spomladi in v jeseni. Odborove seje imajo isti značaj kakor pri nas glavna skupščina. Letošnja pomladanska odborova seja ČOS se je vršila prvikrat v novem Tyrševem domu, torej pod lastno streho sokolske centrale, kar se je seveda posebno poudarjalo. Tik pred otvoritvijo seje je prinesel odposlanec lep šopek cvetja s trobarvnim trakom, na katerem je bil napis: «Zborovanju prve odborove seje ČOS v Tyrševem domu pozdrav od Renate Tyrševe». Ta pozornost Tyrševe vdove je navdušila vse zborovalce, čemer so dali duška z viharnim ploskanjem.

Na dnevnem redu so bile razne razprave poleg poročil posameznih funkcijonarjev. Določeno je bilo, koliko članov mora biti naročenih na posamezne sokolske liste. Šolnina od posetnikov prednjaške šole se ne sme pobirati. Letošnji vzdrževalni stroški za prednjaško šolo so zagotovljeni v proračunu, za prihodnje leto bo pa o tem sklepala prihodnja odborova seja v jeseni.

Sprejet je bil slavnostni kroj za naraščajnice, in sicer tak - le: rdeče krilo, bela bluza, črni čevlji in črne nogavice, na glavi rdeč trak z barvasto vezenino. Tudi slavnostni kroj za članice je bil sprejet, ki je bele barve, sivi čevlji, črne nogavice, olivno zelen plašč s kapuco, na glavi bela ruta z rdečimi okraski.

Po daljši debati je bil odobren proglas predsednika ČOS v zadevi klerikalnih napadov z dostavkom, da se vsemu članstvu priporoča, da izjavo dobro premisli in naj se točno po njej ravna.

Poročilo za računskem zaključku je bilo vzeto na znanje. Z dobrim gospodarstvom in zaradi največje štedljivosti izkazuje računski zaključek prebitek. Račun o Tyrševem domu je podal br. Štepanek. Da bo popolnoma izdelan, bo treba še približno poldrugi milijon kron. Posojila, ki so jih dala društva in posamezniki, znašajo en milijon 200.000 Kč. Glede vzdrževanja doma je bilo sklenjeno, da bo za potrebne izdatke poskrbelo Sokolstvo samo, nikdar pa se ne sme dajati prostorov v najem za plese ali podobno, ker smatra Sokolstvo dom za svoje svetišče.

Za VIII. vsesokolski zlet v Pragi se določi izredni prispevek, ki znaša za vsakega člana po 10 Kč, plačljivih v dveh obrokih. Odbor je zavzel stališče, da se vnovič osnuje Slovanska Sokolska Zveza, način pa prepušča predsedstvu. Ob otvoritvi Tyrševega doma se bodo zbrali zastopniki slovanskih sokolskih organizacij, ki bodo razpravljali o ustanovitvi nove Zveze. Razpravljalo se je nadalje o potovanju v Strasbourg in Pariz, o medzletnih tekmah jugoslovenskega Sokolstva v Beogradu, kamor pošlje ČOS svoje zastopnike, o zletu švicarskih ... o zletu ameriškega Sokolstva v Chicagu.

Zadnjikrat so se izvršile letos volitve predsedstva po sedanjem načinu, da je bilo voljeno celo predsedstvo, od slej bo namreč vsako leto na novo voljenih ena tretjina članov predsedstva. Izvoljeni so bili: starosta dr. Scheiner, njegovi namestniki: dr. Heller, Štepanek in Mašek, načelnik dr. Vaníček, načelnica Mala, prosvetar Hiller, člani: Bílek, dr. Bukovsky, Dvořak, dr. Fleischmann, Olga Fučihova, Fon. Formandl, Hrbač, dr. Klima, dr. Křovak, Kudela, Liska, dr. Maličky, Novak, Petru, Provaznikova, Schwarz, Truhlař Tšida, dr. Urban in dr. Weigner.

Kolajna ČOS za sokolske zasluge je bila priznana bratu Hermanu, bivšemu dolgoletnemu članu predsedstva ČOS, in br. Maličkemu, članu predsedstva ČOS.

Okrožni zlet v Jarenini, ki ga priredi mariborsko sokolsko okrožje v nedeljo dne 17. maja, se vrši ob vsakem vremenu. — Načelstvo.

Sokol Vič. Vaja orkestralnega odseka se vrši danes ob 8. uri zvečer v Sok. domu. Vsi, ki so se priglasili in se hočejo še priglasiti, naj se te vaje udeleže.

Telovadna prireditev celjskega Sokola. V četrtek dne 21. maja se vrši v Celju župna izbirna tekma za tekmo JSS v Beogradu. Ob tej priliki priredi Sokolsko društvo v Celju telovadni nastop, ki se prične ob 15. uri. Med drugim nastopijo člani in članice s tekmovalnimi vajami ter ženska in moška deca s skupnimi prostimi vajami v zastavicami in krogi v državnih barvah.

Sport

Sparta : Sp. C. National (Montevideo) 1 : 0 (0 : 0)

O tej, v Pragi in ostali Evropi z vso napetostjo pričakovani tekmi poročajo še naslopne podrobnosti: Tekmi je prisostvovalo 30.000 gledalcev. Gostje sportno niso zadovoljili. Le prvih deset minut so Uruguayci predvedli lepo igro. Bili so tehnično izredni, taktično pa slabši. V svojem moštvu imajo nekaj izbornih igračev, vendar pa ne dosegajo, kar se tiče prodorne sile in taktike vodilnih nogometnih moštev Srednje Evrope.

Kakor poroča «Sport-Tagblatt», so nogometni strokovnjaki izjavili, da se moštvo Sp. C. National niti od daleč ne more primerjati z uruguaysko reprezentanco na olimpijadi. Pomisliti je treba, da je proti Sparti nastopilo le šest igračev uruguayske olimpijske reprezentance. Sparta je, čeprav ni bila v najboljši formi, zmagala docela zasluženo. Izid 3 : 0 za Sparto bi bolj odgovarjal razmerju sil in poteku igre. Pri Sparti je bila dobra zlasti obramba. Gol za Sparto je v 10. minuti zabil Hajny, ki je bil sicer najslabši igrač v napadu. Tekmo je brezhibno vodil sodnik Cejnar. Razmerje kotov 8 : 2 za Sparto.

Službene objave LNP

(Iz p. o. dne 13. V. 1925.)

Prvenstvena tekma Slovan : Lask se vrši 17. V., ob 9. nastopita rezervi, ob pol 11. prvi moštvi na igrišču Ilirije. Tekma bo odločilna za prehod iz II. razreda v I. razred. Službujoči odbornik g. dr. Kropivnik.

V nedeljo se vršijo zadnje prvenstvene tekme I. razreda in to Jadran : Celje v Celju in Maribor : Rapid v Mariboru. S temi tekmami bo zaključena prvenstvena sezona I. razreda in prično se tekme za podsavezni pokal.

Čitajo se s pravom nastopa kot sledi naslednji igrači: S. K. Slavija: Mihelič, Videnšek Josip 15. V., Gašperšič Mirko, Tratnik Josip 20. V.; I. S. S. K. Maribor: Tarkuš Konrad, Vokač Ivan, Kavčič Tone, Brumen Maks vsi 20. V. Prošnji igrača Janša Albina se ugodi in lahko takoj nastopa za Lask v prvenstvenih tekmah. Tajnik II.

Graški Sturm : Ilirija. Danes ob 17.30 in jutri v nedeljo ob 15. odigra Ilirija dve važni mednarodni tekmi z graškim prvakom Sturmom, v katerem zadene na kvalitativno prvorazreden tim, ki se nahaja letos v posebno dobri formi in beleži vseskozi ugodne rezultate proti najboljšim dunajskim klubom. Proti Iliriji nastopi Sturm s popolnim I. moštvom, v katerem je večina igračev nastopala v reprezentativnih tekmah Gradca in Štajerske. Današnja postava moštev se predvidoma glasi sledeče: Sturm: Gürtl-Doller, Ferk-Skaza, Greiner, Bradasevič-Waldhauser, Dellinger, Oroszy, Sinkovič, Gerth. Ilirija: Miklavčič-Pogačar, Beltram-Milan, Zupančič II., Lado-Zupančič I., Poduje, Oman, Doberlet, Pevalek ali Dekleva. Numerirani tribunski sedeži se dobe v predprodaji pri tvrdki J. Gorec, ostale karte se izdajajo le pri dnevnih blagajnah.

Primorje rez. : Slavija. Jutri, v nedeljo, ob 10. dopoldne odigrata navedena kluba prijateljsko trening tekmo, ki se vrši na igrišču Primorja.

Izbirni miting LLAP za Firenzo. Danes in jutri se vrši na igrišču S. K. Primorja izbirni lahkoatletski miting LLAP za meddržavno lahkoatletsko tekmovanje v Firenzi (Italija), pri katerem startajo državne reprezentance Češkoslovaške, Madžarske, Avstrije, Jugoslavije, Francije in Italije. Ker tekmujejo na mitingu najboljši atleti Slovenije, (Perpar, Deržaj, Valtrič, Orchek in drugi.) obeta prireditev nuditi lep sport in užitek. Začetek: v soboto ob 16., v nedeljo ob 16.30.

Nov svetovni lahkoatletski rekord. Na mitingu Akademskega sportnega kluba v Varšavi je gdč. Kanopacka vrgla disk 31.01 metra. Izven konkurence pa je dosegla 31.23, kar znači nov svetovni rekord. Seveda gre tukaj za disk, ki je težak le poldrugi kilogram.

Največja nemška nogometna kluba sta I. F. C. Nürnberg in Sp. V. Fürth. Prvi klub ima 2800 članov, drugi pa 3000. I. F. C. Nürnberg ima šest moštev, sestavljenih iz odraslih, in 12 mladinskih moštev.

Kolesarska dirka v Posavju. Krški sportni klub, kolesarska sekcija, priredi na binkoštno nedeljo, 31. t. m. ob 2. pop. kolesarsko dirko na progi Krško-Sevnica-Krško s startom in ciljem v Krškem. Dirka je dostopna vsem članom KSK ter vsem amaterjem vozačem Posavja od Zidanega mosta do Dobove odnosno Kostanjevice. Prijavnina: 20 Din za osebo do 28. t. m. Prijave na startu 35 Din. Pojasnila daje tajnik g. Rihard Engelsberger, Krško, proti v pismu vposlanih 5 Din.

Kolesarska sekcija S. K. Primorje. Jutri, dne 16. t. m. ob 19. se vrši v Narodni kavarni sestanek vseh kolesarjev. Točnost. — Načelnik.

Kolesarski podsavez za Slovenijo. (Službeno). Prijave za otvoritvene kolesarske dirke ljubljanskega podsaveza se sprejemajo do 16. t. m. ob 20. v restavraciji «Novi svet» pri g. F. Ogrinu. Istočasno se vabijo vsi dirkači in nedirkači, funkcijonarji in reditelji, da se udeležijo sestanka, ki se vrši ob gori navedenem času. Vsa kolesarska društva se opozarjajo, da pošljejo po 5 rediteljev. Sicer kazen 50 Din, — Vodja.

Novi stanovanjski zakon

Bil je včeraj v Narodni skupščini sprejet ter stopi danes v veljavo.

Beograd, 15. maja.

Narodna skupščina je danes po skrajšanem postopku odobrila predlog zakonodajnega odbora glede novega stanovanjskega zakona. Takoj po glasovanju v Narodni skupščini je minister dr. Grisogono predložil kralju zakon v podpis. Sankcijonirani zakon bo jutri razglašen v «Službenih Novinah» ter stopi takoj v veljavo.

Glavne določbe zakona, kakor je bil danes sprejet v parlamentu, so sledeče:

Omejitve glede svobodnega razpolaganja s stanovanji v starih zgradbah ostanejo v veljavi do 1. novembra 1926. (čl. 1).

Izvzeti so od teh omejitev (čl. 2.)

1.) Lokali in poslovni prostori.

2.) Državne in samoupravne zgradbe v kolikor imajo služiti za uradne potrebe ali za stanovanja državnih in samoupravnih uslužbencev.

3.) Zgradbe verskih ustanov, ki so potrebne za opravljanje verskega kulta priznanih ver in za prebivanje njih uslužbencev.

4.) Zgradbe, ki se smatrajo za umetniško-zgodovinske spomenike, ki vsebujejo in čuvajo take stvari, v kolikor se ne uporabljajo že za stanovanja.

5.) Zgradbe občekoristnih ustanov, ki ne delajo za dobiček, v kolikor so jim stvarno potrebne za lastno uporabo.

6.) Za družinske zgradbe, v kolikor niso že zasedene z osebami naštetimi v čl. 12 tega zakona.

7.) Zgradbe invalidov in vdov, kojih možje so poginili ali umrli vsled vojne, odnosno sinov in hčerá, kojih očetje so poginili ali umrli vsled vojne in ki nimajo druge imovine ali dohodkov razen invalidske podpore ali pokojnine.

8.) Nove zgradbe kakor tudi nova nadstropja na stari hiši.

9.) **Eno stanovanje v hiši malega lastnika, ki ima poleg lastnikovega stanovanja največ še dve stanovanji, ako nima lastnik mimo te hiše nobene druge imovine.** Pokojnina in plača se v smislu tega predpisa ne smatrata kot imovina.

Glede

novih zgradb

so se sprejele določbe dosedanjega zakona.

Pretvarjanje stanovanjskih prostorov v poslovne (čl. 4.)

je zabranjeno, izvzemši primere, da lastnik z odobrenjem prvostopnega stanovanjskega sodišča preuredi del **svojega** stanovanja v lastni hiši v poslovne prostore.

Oseba, ki bi storila to brez odobrenja je dolžna postaviti stanovanje v prejšnji stan in se poleg tega kaznuje v denarju od 5000—50.000 Din. **Ako ne postavi stanovanja v odrejenem roku v prejšnji stan, bo izvršilo to oblastvo na njene stroške in se bo še kaznovala z 20.000 Din.**

Dvojno stanovanje (čl. 5.)

v istem kraju je zabranjeno. V kolikor spada le eno teh stanovanj pod odredbo tega zakona, se bo postopalo z njim kakor s praznim stanovanjem.

Ne more biti najemnik v starih zgradbah s pravicami čl. 12 tega zakona oseba, ki ima v istem kraju stanovanja hišo bodisi na svoje ime, bodisi na ime žene ali dece, ki stanujejo skupno ž njim.

Zamenjava (čl. 7.)

stanovanj je dovoljena samo, ako soglašajo lastniki dotičnih hiš.

Podnajem (čl. 8.)

Zabranjuje se podnajem celega stanovanja ali delov stanovanja. Dopuščen je podnajem **samo ene sobe** najemnikom, ki stanujejo stalno v kraju stanovanja.

To oddajanje v podnajem more pa izvršiti najemnik samo s pristankom hišnega lastnika. Pri tej priliki se ustanovi koliko bo plačeval najemnik mesečno lastniku na račun te podnajemnine.

Ako se lastnik in podnajemnik v tem ne strinjata, določi dotični znesek stan. sodišče prve stopnje. Ta znesek more biti 20%—30% podnajemnine. Podnajemnik, ki ravna proti temu, se kaznuje z izselitvijo. Izselitev najemnika na karkršnikoli osnovi ima za posledico izselitev podnajemnika, **kar velja tudi za osebe navedene v čl. 12 tega zakona.**

Nepremičnost (čl. 9.)

v starih zgradbah uživajo samo najemniki našteti v **čl. 12. tega zakona.** Ti so:

1.) Aktivni državni uradniki, častniki, podčastniki, uslužbenci, služitelji njih vdove in rodbine, izvzemši uradnike ali častnike, ki so zdravniki, ali inženjerji, kakor tudi zobozdravniki, živinozdravniki ali arhitekti, ako imajo pravico do svobodne prakse in jo tudi izvršujejo.

2.) Upokojenci in upokojenke, vdove upokojencev in njih rodbine, izvzemši upokojence, ki so odvetniki ali izvzemši upokojence: zdravnike, zobozdravnike in arhitekte, ako izvršujejo prakso.

3.) Duševni delavci, kakor književniki in umetniki (slikarji, pesniki, glumci, novinarji itd.)

4.) Svečeniki vseh stopenj priznanih veroizpovedanj in njih vdove in rodbine.

5.) Vojni invalidi in njih rodbine.

6.) Vojne vdove in rodbine poginulih, pomrlih ali onesposobljenih v vojni, ki so v slabem ekonomskem položaju.

7.) Vsi oni, obrtniki, ki ne delajo na svoje ime in nimajo svoje delavnice, ampak delajo pri drugih in živé od mesečne plače ali dnevnice, **kakor tudi oni obrtniki in mali trgovci, ki delajo sami ali z enim pomočnikom, istotako njih vdove in rodbine.**

8.) Uradniki, pomočniki, nameščenci uslužbenci ali služitelji privatnih trgovskih ali delniških, industrijskih in drugih podjetij, ki delajo za plačo in ne presega njih plača 3000 Din mesečno, izvzemši one, kojih podjetja imajo zgrajene hiše za nameščenje svojih pisarn in stanovanja za te osebe, ne gledé na to, ali izdajajo ta podjetja prostore za nameščenje svojih uslužbencev ali jih oddajajo v najem.

9.) Fizični delavci in delavke vseh poslov in podjetij in njih vdove in rodbine.

10.) Uradniki in uslužbenci vseh zadružbinskih in dobrodelnih ustanov.

11.) Uradniki, uslužbenci in služitelji samoupravnih oblasti.

Odpoved (čl. 10.)

je dopustna:

a) Ako je potrebno stanovanje lastniku ali njegovim oženjenim sinovom ali omoženim hčeram.

b) Ako je potrebno rušenje stare zgradbe, da se postavi nova, ki mora imeti 50% prostorov več za stanovanje nego stara zgradba.

c) Ako je lastniku z ozirom na število in porast članov njegove rodbine potrebno razširjenje stanovanja, ki ga že ima v svoji hiši.

d) Ako najemnik ne plača dolžne najemnine za dva meseca.

e) Ako izrablja najemnik najemni predmet zoper njegov namen ali ako ga namenoma kvari ali ga kvari iz ponovne velike nemarnosti pri uporabi ali na očividno škodo lastnikov.

f) Ako najemnik ali njegovi sostanovalci ali podnajemnik žive v stanovanju na nemoralen ali pohujšljiv način, ali dopuščajo da to delajo drugi ali s svojim obnašanjem v stanovanju ali v hiši otežkočajo stanovanje lastniku ali drugim najemnikom v isti zgradbi.

g) Ako najemnik ali njegovi odrasli otroci žalijo na čast ali poškodujejo na telesu lastnika ali njegove otroke, če ni lastnik sam dal povod za to.

V primerih pod a) b) c) je rok za izselitev mesec dni, pod d) e) f) in g) 15 dni računajoč od dne, ko je postala odločba o umestnosti odpovedi izvršna.

V slučajih a) b) c) se ne more izvršiti izselitev najemnika, dokler se mu ne dodeli drugo stanovanje, ali najdalje za 6 mesecev od dneva, ko je odločba postala izvršna.

Ako je kupljena hiša po 1. novembru 1918 se rok za izselitev po točki a) in c) najemnikov iz čl. 12 odreja na 3 mesece, računajoč od dneva priobčitve odločbe stan. sodišča I. stopnje. Odpoved stanovanj po točkah a) in c) se izvrši prvenstveno ekonomsko močnejšemu najemniku, v primeru da ima lastnik več stanovanj oddanih v najem v isti ali drugi hiši.

Od 20. decembra do 20. januarja se prisilne izselitve ne morejo izvršiti.

Najemnina. (Čl. 11.)

Višina najemnine se določa s pogodbo med najemodajalcem in najemnikom. Dopuščene so izjeme v slučajih, ki jih predvideva čl. 12. tega zakona. V teh slučajih je osnovna cena ona, ki se je plačevala meseca julija 1914 ali bi se plačala v tem času. V krajih, kjer se je pred vojno plačala najemnina v kronah, se računa osnovna cena v istem znesku v dinarjih. **V slučaju nesporazuma odreja najemnino stanovanjsko sodišče I. stopnje za osebe, naštete v členu 12. tega zakona** (glej zgoraj pod 1—12). Če gre za stanovanje z največ 4 sobami, se osnovna cena pomnoži **s 6**, če pa je več sob se pomnoži **z 9.**

Ako imajo v čl. 12. navedene osebe poleg plače z dokladami, pokojnine, invalidnine, dnevnice in druge stalne dohodke, se pomnoži osnovna cena tako-le: pri teh letnih dohodkih preko 40.000 Din **z 9**, preko 60.000 Din pa **z 12**. Če pa ima stanovanje več nego 4 sobe, se pomnoži v obeh slučajih **s 15.**

V slučaju spora, ali spada izvestna oseba v vrsto, navedeno v čl. 12., odloča stanovanjsko sodišče I. stopnje.

Dodeljevanje

Pravico do dodelitve stanovanja imajo samo osebe, naštete v členu 12. tega zakona. Z izpraznjenimi stanovanji razpolaga stan. sodišče I. stopnje in jih dodeljuje v sledečem redu:

a) Osebam, navedenim v čl. 12., ki se selijo po čl. 10. točka a) b) c).

b) Aktivnim, državnim in samoupravnim uradnikom in uslužbencem, ki so brez stanovanja.

c) Ostalim osebam, navedenim v členu 12., ki so brez stanovanja.

d) Osebam, navedenim v čl. 12., ki stanujejo v povsem nehigijenskih stanovanjih.

e) Osebam, navedenim v čl. 12., ki stanujejo v novih zgradbah.

Stanovanjsko sodišče I. stopnje pa ni vezano na ta red in se ga ima držati le, ako so sicer podani enaki pogoji.

Pri dodelitvi stanovanj se je ozirati na one rodbine, ki imajo na tuberkulozi ali na drugih težkih kužnih boleznih bolne člane in je zanje, mimo ostalih dodeliti še eno posebno sobo. Pred dodelitvijo je zaslišati lastnika o izberi najemnika. O umestnosti te izbere pa odloča stanovanjsko sodišče I. stopnje.

Izvzeta od dodelitve (čl. 22.) so stanovanja v kopališčih in zdraviliščih, namenjena za bolnike in posetnike vobče kakor tudi **stanovanja in sobe v hotelih**, stanovanja v zgradbah industrijskih, trgovskih, prometnih podjetij, kakor tudi splošno koristnih zadrug, namenjena za prebivanje njih nameščencev; nadalje stanovanja v zgradbah na ekonomijah, namenjena za uslužbence in delavce in dosedanja stanovanja hišnikov.

Denarni zavodi, zavarovalne družbe, trgovska, industrijska in podobna podjetja imajo zgraditi stanovanja za svoje uradnike in nameščence v roku, ki ga odredi stanovanjsko sodišče I. stopnje in ki ne sme biti daljši od enega leta.

Ustrojstvo stanovanjskih sodišč

Zakon pozna stanovanj. sodišča I. stopnje in višja stanovanjska sodišča. Stanovanjska sodišča I. stopnje se ustanove: a) v mestih: Beograd, Zagreb, Ljubljana, Skoplje, Niš, Podgorica, Dubrovnik, Split, Šibenik, Karlovac, Osijek, Maribor, Novi Sad, Subotica, Sarajevo. To sodišče sestavljajo predsednik in dva sodnika, ki so diplomirani pravniki: b) v ostalih krajih pri okrožnih, oziroma srezkih oblastih. Pristojnost prvostopnih stan. sodišč se razteza na cel teritorij in področje mesta, v katerem ima srezki poglavar svoj sedež. Predsednike in sodnike imenuje minister za socijalno politiko. Višje stanovanjsko sodišče je: v **Beogradu** za Srbijo in Vojvodino, v **Zagrebu** za Hrvatsko, Slavonijo, Srem in Slovenijo, v **Sarajevu** za Bosno, Hercegovino, Črno goro in Dalmacijo.

Prehodne odredbe

Prizna se moč in važnost odločbi ministrskega sveta št. 1471 z dne 18. decembra 1924, kakor vsem odlokom in poslom stan. oblastev, zasnovanim na tej odločbi. Nimajo veljave in se ne bodo izvrševale vse odločbe in sodbe rednih sodišč, ki so izdane v nasprotju z označeno odločbo min. sveta, in sicer v času od 1. januarja 1925 do 15. maja 1925. Vse dosedanje nedovršene zadeve, za katere so po tem zakonu pristojna stanovanjska sodišča, se imajo izročiti pristojnim stanovanjskim sodiščem. Nedovršene zadeve o višini najemnine je rešiti po predpisih starega stanovanjskega zakona. **Rok za izselitev vseh najemnikov lokalov in poslovnih prostorov, ki so po členu 2. tega zakona izvzeti od omejitev glede nepremičnosti, kakor tudi vseh najemnikov, ki niso zaščiteni po členu 12. tega zakona, se odlaga do dne 1. novembra 1925.** Za to dobo od 1. maja do 1. novembra 1925 imajo urediti navedeni najemniki višino najemnine sporazumno z najemodajalcem. Ako ne pride do sporazuma, ima spore o višini najemnine **za to dobo reševati** razsodišče, ki se ustanovi začasno pri stan. sodišču I. stopnje. Zakon stopi v veljavo, čim ga kralj podpiše, obvezno moč pa dobi z razglasitvijo v «Službenih Novinah».

Mali oglasi

Mali oglasi, ki služijo v posredovalne in socialne namene občinstva, vsaka beseda 50 par. Najmanjši znesek Din 5·—.

Ženitve, dopisovanje ter oglasi strogo trgovskega značaja, vsaka beseda Din 1·—. Najmanjši znesek Din 10·—.

Obrt

Damske slamnike kakor tudi preoblikovanje starih po zadnji novosti — pri Alojziju Škrabar, Domžale. 202

Slike za legitimacije izdeluje najhitreje fotograf Hugon Hibšer, Ljubljana, Valvazorjev trg. 168

Službe (dobe)

Služkinjo pridno in pošteno, ki zna dobro kuhati, išče rodbina 3 odraslih oseb. Plača in oskrba dobra. Pismene ponudbe na upravo «Jutra» pod «Služkinja 3». ur—

Sobarica pridna in poštena, dobi dobro službo pri mali rodbini v Ljubljani. Starejše, ki znajo tudi nekaj šivati in so večče ročnih del imajo prednost. Plača 300 Din mesečno. Oskrba dobra. Osebno se je predstaviti v Aškerčevi ulici 15. ur—

Več dobrih slikarskih pomočnikov išče Martinc, na Poljanski cesti 20. 10998

Privatnik išče prvovrstnega, izučenega **kočijaža** doslužnega kavalerista. — Treznost, poštenost, pridnost in dostojno vedenje predpogoj. Plača sijajna. Nastop službe 1. jun. 1925. Naslov pove upr. «Jutra». 10789

Odlična frizerka ki je vešča finega občevanja s strankami ter se popolnoma razume na negovanje obraza, las in kože, dobi pod zelo ugodnimi pogoji prvovrstno mesto. — Ponudbe prosim na upravo «Jutra» pod šifro «S. 5882». Nastop službe najkasneje 25. t. m. 11195

Gospodična ali vdova brez otrok, stara 40—50 let, se išče za vodstvo majhnega hotela na deželi. Mesto je stalno. — Prednost imajo dobre kuharice, zmožne slovenščine in nemščine v besedi in pisavi. Predpogoji: poštenost in vljudnost ter nekaj kavcije. Naslov pove uprava «Jutra». 11151

Agilen družabnik večji, s potrebnim kapitalom, za trgovino katerekoli stroke, se išče. Lokal z opremo se nahaja v najprometnejši ulici v Ljubljani. Ponudbe z natančnimi podatki na upr. «Jutra» pod «Ugodna pozicija». 11170

Vajenec poštenih staršev, se sprejme v konfekcijsko in manufakturno trgovino. — Naslov v upravi «Jutra». 11188

Igralca za harmonij za vsak dan, iščem. — Ponudbe na upravo «Jutra» pod «Salonski orkester». 11154

Krojaški vajenec iz Ljubljane, se sprejme. Več se poizve v trgovini Ant. Presker, Sv. Petra c. št. 14. 11122

Šofer se išče za osebni avto. Biti mora popolnoma verziran v popravilih, spreten in ureen vozač pošten in trezen, z dobrimi spričevali. Mesto stalno, plača dobra. Naslov pove upr. «Jutra». 11156

Službe (iščejo)

Samostojno eksistenco išče 30letna gospodična. Ponudbe na upravo «Jutra» pod šifro «Kavcije zmožna». 10458

Gospod naobražen, ki govori več jezikov, išče službo ravnatelja hotela, restavracije, kavarne, bara, event ekonoma, ozir. oskrbnika na kako posestvo. — Ponudbe na upravo «Jutra» na ime Josip Pastirac. 10967

Avto-mehanik izučen, želi premeniti službo kot šoferski praktikant in bi tudi izvrševal vsa popravila. Nastopi lahko takoj ali pozneje. — Ponudbe pod šifro «Mehaničar» na upravo «Jutra». 10886

Trgovski pomočnik 18 let star, mešane stroke, želi premeniti mesto v kako večjo, dobro idočo trgovino. Nastopi po dogovoru. Ponudbe na podružnico «Jutra» v Mariboru pod «Soliden in zanesljiv». 10616

Rudarski paznik energičen, zanesljiv, absolvent rudarske šole in z dolgoletno prakso — želi stalne službe. Ponudbe na upravo «Jutra» pod šifro «Rudarski paznik 30». 11147

Gospodična srednjih let, išče mesta gospodinje pri kakem poštenem gospodu, ev. vdovcu. Ponudbe na upravo «Jutra» pod «Skrbna gospodinja». 11167

Samostojno podjetje išče 30letna gospodična, katero bi lahko sama brez velikih stroškov vodila. — Dopise na upravo «Jutra» pod «Kavcije zmožna». 10458

Dekle staro 16 let, poštenih staršev, bi se rado izučilo v trgovini. Ponudbe pod šifro «Marljiva 5373» na upravo «Jutra». 11177

Lesni strokovnjak s primerno šolsko izobrazbo, dolgoletno prakso in dobrimi spričevali, želi takojšnje službe kot žagovodja, prejemalec, manipulant ali eksploater; gre tudi v Bosno. Cenjene ponudbe na upravo «Jutra» pod šifro «Lesna industrija». 11177

Zakonski par brez otrok, išče mesto hišnika-kurjača. — Ponudbe na upravo «Jutra» pod šifro «Strojnik 5380». 11184

Prodam

Vrtnice visokodebelne, priznano lepih vrst, kakor tudi vrtnice-plezalke in vrtnice-žalujke, nudi cenj. občinstvu Anton Ferant, trgovski vrtnar, Ljubljana, Ambrožev trg 3. Naročila se sprejemajo tudi v cvetličnem paviljonu pri frančiškanskem mostu. 10690

Prodam: SODE od vina in žganja (od 150 do 700 litrov); VREČE iz jute za žito in oglje; VOZIČEK, 4kolesni, ročni; STROJ za čreslo rezati; VENTILATOR za kovača in STROJ za koruzo treti (robati). — Pod značko «Različno» na upr. «Jutra». 10840

Po ugodni ceni prodam novo spalnico, jedilnico in kuhinjsko opravo ter 2 velika ogledala. Naslov pove upr. «Jutra». 11010

Crêpe de Chine (3'90 cm), črn, močan, se po jako ugodni ceni proda. Naslov pove upr. «Jutra». 11196

Dve moški kolesi se prodasta. Naslov pove uprava «Jutra». 11197

2 mornarski obleki (volneni) za dečke od 9 do 12 let, se ugodno proda. Ogleda se v trgovini Žibert na Kongresnem trgu. 11194

Stensko uro mizo, 8 stolc, sofo (garnitura), omaro in slike, se proda. Naslov pove uprava «Jutra». 11157

Črn klavir (Konzertflügel) v dobrem stanju, zelo ugodno naprodaj. Naslov pove uprava «Jutra». 11175

Spalna oprava lepa, skoraj nova, za dve osebi, se proda Med hmeljniki št. 2. 11164

Moško kolo za 1100 Din, daljnogled za 150 Din ter fotografični aparat 9 × 12 «Novar Anastigmat» s potrebščinami za 1200 Din, proda Rožanec v Ljubljani, Sv. Petra cesta 2/II (komisija). 11186

Banjo za sedeti, se proda. — Naslov pove upr. «Jutra». 11165

Tri palme (Fächerpalme), se ceno prodajo. Naslov pove uprava «Jutra». 11142

Moško kolo «Dürkopp», se ugodno proda. Naslov pove upr. «Jutra». 11101

Krasna preproga 4.25 × 3.25, se ceno proda v Konjušni ulici št. 1/I. 10795

Kupim

Kupimo dobro ohranjeno pisarniško opravo in pisalni stroj. Ponudbe z opisom in navedbo cene na upr. «Jutra» pod šifro «Ageko». 11075

Prazne steklenice «Odol» kupuje drogerija Anton Kanc, sinova, Židovska ul. št. 1. 179

«Ford» avto malo rabljen, se kupi. — Ponudbe na upravo «Jutra» pod značko «Ford» 5500». 11135

Motorno kolo dobro ohranjeno, se kupi. Ponudbe na «Zora», družba z o. z. v Ljubljani, Kralja Petra trg 2. 10975

Dvojne lestvice (Bockleiter), visoke do 2 in pol metra, kupi Kozić, Celovška 50. 11176

Več vagonov apna potrebujem. — Ponudbe na naslov: J. Jerinić, Zemun, Kralja Aleksandra br. 17. 11190

Zdravilna zelišča trpotčevo lubje, spodlesko-vo-nižvčevo seme, arnika, cvetje itd., kupuje Ed. Pišler, Vrhnika. Zahtevajte cenik z navodili brezplačno. 11108

Pisalni stroj dobro ohranjen, se kupi. Ponudbe z navedbo znamke in cene na «Publicitas», oglasni zavod v Ljubljani, Selenburgova ulica št. 7/II. 11127

Posest

Krasna hiša s hlevom, 5 oralov dobre zemlje, električna razsvetljava, vodna moč jako pripravna za izrabo vodne sile, kamnolom, se proda. Posestvo se nahaja ob okr. cesti Vitanje-Vojnik. Pojasnila daje Daverin Kračun, Zreče. 10245

V Slovenski Bistrici se proda krasna **moderna vila** v najlepšem stavbnem stanju, obstoječa iz kuhinje, 4 prostornih sob, kopalnice in obokanih kleti in drugih prostorov, z gospodarskim poslopjem, pred vilo vrt za cvetlice, za vilo velik vrt za zelenjavo, velika zelo rodovitna njiva, vse v skupni površinski meri 1 orala. — V vilo je vpeljana električna razsvetljava. Pojasnila daje Ignac Tkavc, uradnik v Slovenski Bistrici. 10443

Stavbno parcelo pripravno za vsako večje ali manjše industrijsko podjetje, s savsko vodno silo, v manjšem in prometnem mestu na Gorenjskem, se po zmerni ceni proda. — Ponudbe na upravo «Jutra» pod šifro «M. M. K.» 10961

Hiša s pek. obrtjo tik farne cerkve, edina v veliki občini, se poceni takoj proda. Ogleda se lahko dnevno. Naslov pove upr. «Jutra». 10876

Prodam hišo s gospodarskim poslopjem, 2 kleti, vrt, sadonosnik in njiva. Na hiši je gostilniška koncesija. Hiša, ki je v trgu, je pripravna tudi za trgovino in mesarijo. — Pojasnila daje Fran Korepec, Konjice. 11149

Posestvo srednjeveliko, v ravnini in bližu mesta, se vzame v najem. Naslov pri podružnici «Jutra» v Mariboru pod «Skrbnost». 11117

Lokali

Trgovina rasnega blaga, se globoko pod lastno ceno proda, ali odda. Naslov pove uprava «Jutra». 11112

Skladišče s pisarno veliko in suho, v bližini šišenskega kolodvora, se takoj odda proti mesečni najemnini 750 Din. Naslov v upravi «Jutra». 11152

Stanovanja

Gospodična se sprejme na hrano in stanovanje. — Naslov pove uprava «Jutra». 10942

Sobo s strogo separiranim vhodom, v sredini mesta, iščem za 1. junij. Ponudbe z navedbo cene na «Publicitas», oglasni zavod v Ljubljani pod šifro «Soba». 11193

Zamenjava stanovanja Maribor — Ljubljana

Stanovanje v Mariboru, sredi mesta, obstoječe iz 3 sob, kopalne sobe, poselske sobe, kuhinje, W. C., dalje balkon, vodovod, plin, dvojni električni tok, snažno, vzhodna in zapadna stran — se zamenja za stanovanje 3—4 sob z istimi ugodnostmi v Ljubljani. — Ponudbe pod «Zamenjava» na poštni predal štev. 70 v Ljubljani. 11158

Soba se odda 1—2 gospodoma ali gospodičnama. Naslov pove uprava «Jutra». 11123

Gospodična išče prazno sobo. Ponudbe na upr. «Jutra» pod šifro «B. 25». 11153

Stanovanje 2—4 sob s kopalnico in pritiklinami, iščem za mesec julij v novi hiši v Ljubljani. — Po možnosti solnčna lega. Ponudbe pod «Dve sobi 3292» na upravo «Jutra». 11024

Podstrešna soba čedna, lepo opremljena z 2 posteljama, se odda. — Naslov pove upr. «Jutra». 11136

Sobica s posebnim vhodom ter s hrano, se takoj odda v Gosposki ulici štev. 10/I. 11124

Opremljena soba lepa in velika, v sredini mesta, se odda samo solidnemu gospodu. Naslov pove uprava «Jutra». 11166

Dopisi

Katera gospodična bi bila pripravljena z dopisovanjem razvedriti dva osamljena mladeniča. Prednost imajo gospodične, ki ljubijo planine. — Cenjene ponudbe s sliko na upravo «Jutra» pod «Slavček in Liišček». 11146

Gospodična v zapuščenem kraju, želi dopisovati s gospodom, ki je v drž. službi. — Dopise na upravo «Jutra» pod šifro «Rhododendron». 11187

Drawer Dvignite pismo. Pridite sem 11148

Glasba

Note za salonski orkester, posamezne komade in cele partije, kupim. — Natančne ponudbe na upravo «Jutra» pod «Kompletno». 10807

Kratek klavir zelo lep, se ugodno proda v kavarni v Židovski stezi št. 4. 11125

Živali

Koza lepa, dobra mlekarica, se proda v Gradaški ulici 14. 11140

Lepo tele bikec - simodolec, 5 tednov staro, od bika odlikovanega s I. premijo in dobrega mlečnega potomstva, je na prodaj v Ljubljani, Cesta v mestni log št. 31. 11098

Psica Bernhardinka lepa zdrava žival, 8 mesecev stara, dober čuvaj, se po zelo ugodni ceni proda. Naslov pove upr. «Jutra». 11155

Razno

Rabljene stvari kakor šivalne, pletilne, pisalne ali stroje sploh, aparate, kolesa, motorje, pohištvo, glasbila, instrumente itd. **prodate ali kupite** ugodno in hitro pri in potom zasebne posredovalnice tvrdke «Posredovalec», Sv. Petra cesta 23/I — Stalna izbira. 11126

Dostojevski:

„Besi“

Brš. Din 40, vezana Din 52 brez poštnine. Roman v treh delih, preložil Vladimir Levstik se dobi v knjigarni „Tiskovne zadruge“ v Ljubljani, Prešernova ul. 54. (Nasproti glavne pošte.)

«Jutrov» roman

LUCIFER

katerega skozinskoz napeta vsebina, prepletena s fantastičnimi zapletljaji od začetka do konca, ki prinašajo navdušenemu čitatelju z interesantnim razmotrivanjem vsak hip presenečenja, ki mu že sledi razočaranje in konsternacija in zopet presenečenje tako, da so čitatelji nestrpno pričakovali vsako nadaljevanje romana, je izšel in se dobiva pri upravi «Jutra» v Ljubljani.

Vsi ki so ga čitali in oni, ki niso imeli te prilike, naj si ga takoj naroče za domače knjižnice.

Bolj zabavati Vas ne more nobena knjiga!

Vezana stane . . . . 55 Din
Broširana pa . . . . 45 Din

VELIKI ZEMLJEVID SLOVENIJE

Merilo : 1 : 130.000

za urade, šole, pisarne in javne lokale, z najnovejšo politično razdelitvijo Slovenije v okrožja in z najnovejšo državno mejo

je pravkar izšel.

Nenalepljen zemljevid, sestavljen iz šest listov stane . . . . 120 Din
nalepljen na močnejši papir s platnenimi pregibi . . . . 240 Din
nalepljen na platno s palicami 360 Din

Zemljevid se naroča v **knjigarni Tiskovne zadruge v Ljubljani**, Prešernova ul. 54 nasproti glavne pošte

Kreditni zavod za trgovino in industrijo

LJUBLJANA, Prešernova ul. 50 (v lastnem poslopju).

Obrestovanje vlog, nakup in prodaja vsakovrstnih vrednostnih papirjev, deviz in valut, borzna naročila, predujmi in krediti vsake vrste, eskompt in inkaso menic ter nakazila v tu- in inozemstvo, safe-deposits itd. itd.

Brzojavke: Kredit Ljubljana Telefon 40, 457, 548, 805 in 806

Dr. Fr. Zbašnik:

Motivi iz vojnih časov

VII. POSLEDNJE URE.

(Dalje.)

Takrat pa oni tam pri sosedni mizi — oštir je bil baš odšel iz sobe —: »Kaj praviš?... Kako praviš?... Neumnost... neumnost?... Potem si ti bolj pameten, kot so vsi vladarji na svetu! Potem je tudi nas presvitli cesar neumen, ki je vojsko napovedal! Hohoho, tako se ne govori!... Še poslušati se ne sme kaj takega in moja dolžnost je, da te naznanim... Če bi tega ne storil, bi zaslužil še jaz kazen!...

Mislil je, da se norčuje. A ko je oni vstal in se obrnil proti vratom, ga je nekaj zaskrbelo.

»Čakaj, greva skup!« je zaklical za njim.

»Jaz s teboj ne!«

In odšel je: on pa je obsedel in ni mogel vstati. Noge so mu bile postale težke, kot bi se mu svinec prelival po žilah namesto krvi.

»Pa vsaj ne bo tak!« se je tolažil. «Kaj sem mu storil, da bi mi hotel delati sitnosti?... Da bi moglo nastati iz tega kaj hujšega, si ni mogel predstavljati... Eh, samo pošalil se je malo!... Malo strahu mu je hotel napraviti... Seveda, nekateri ljudje so taki, da so samo takrat srečni, kadar komu kaj hudega store!... In posebno naklonjen mu ta človek nikoli ni bil!...

Razen tega — ali mu ni pravila nekoč žena, da se je potegoval zanjo in da bi jo bil on rad vzel?... Ustrašil se je ob tej misli. Bil je že popolnoma pozabil na to, a zdaj se je spomnil in zaskrbelo ga je: kaj ko bi zaradi tega kuhal na tihem kako jezo do njega?...

Potrt se je odpravil proti domu. »Pa da sem se moral dati zavesti! Če bi bil doma ostal, bi vsega tega ne bilo!... In da sem se moral baš s tem človekom sniti!...»

•

Spal ni vso noč. Izmučen se je dvignil zjutraj iz postelje in žena se je čudila, da je tako prepaden. Hotela je vedeti, kaj mu je, a ni ji hotel ničesar povedati.

«Si slabo spal nemara? Tudi jaz sem imela slabo noč. Sanjala sem o orjaški kači. Ovila se ti je okoli noge in sikala proti tvoji glavi. Kača pomeni sovražnika! Le pazi!»

Njemu je zadrhtela hrbtenica, a potajil se je in rekel: »Sanje ne pomenijo ničesar!«

«Kaj vemo? Lahko mi ni pri srcu po teh sanjah!« Tako mi je, kakor bi bilo nekaj nevidnega stopilo v našo hišo... Kakor bi mi bila smrt dihnila v obraz«

Zasmejal se je, da bi zabrisal učinek, ki so ga napravile nanj te njene besede. »Ne bodi, ne bodi!... Od kod ta strah? ... Nisem mislil, da si tako babjeverna!«

Delal se je pogumnega, a glas se mu je tresel. Da bi se ne izdal, je odhitel iz sobe. Ženine besede so mu neprijetno zvenele po ušesu. »Tako mi je, kakor bi bilo nekaj nevidnega stopilo v našo hišo... kakor bi mi bila smrt dihnila v obraz!« je premišljal pri sebi. »Kaj sem pravzaprav storil? Če sem tiste besede izrekel, kaj na tem? Ves svet misli tako!«

Tolažil se je, a potolažiti se ni mogel. Prišlo mu je na misel: Kaj ko bi stopil k onemu in ga poprosil, da naj molči? Toda s tem bi samo priznal, da se čuti krivega in če mu je res sovražen, bi tem laglje nastopil proti njemu! —

Pretekla sta dva dneva, ne da bi se bilo kaj pripetilo. Pomiril se je že nekoliko in skoro očital si je, da je bil tako bojazljiv. Čudno se mu je zdelo samo to, da onega ves ta čas nikjer videl ni. A ko je šel dan pozneje po opravkih čez vas, ga je srečal. Bil je praznično oblečen in očividno se je vračal od nekod. Pozdravil ga je, a odgovora ni dobil od njega. Gledal je v tla, kakor bi se bal, pogledati mu v obraz.

»Pa menda vsaj ni že kaj storil?« mu je šinilo v glavo in zopet mu je leglo nekaj težkega na prsa. Bogve, kaj si je še izmislil, kaj je še povedal! Plašno se je ozrl okolu sebe in zdelo se mu je, kakor bi ga vsi ljudje nekam čudno pogledovali in se ga izogibali... Vsak je hitel mimo njega, nihče mu ni privoščil besede...

«Nekaj se je zgodilo, nekaj strašnega se je zgodilo!» mu je dopovedovalo srce. «Nekaj, kar bo usodno za te!» Stresel se je, pozabil na opravke in se vrnil domov. Kakor bi mu zunaj domače hiše pretila nevarnost, si ni upal več iz sobe. Žena ga je boječe pogledovala, a tudi njemu so često obtičale skrivoma oči na nji. Kakor bi se hotel nagledati nje in vsega, kar ga je obdajalo v domači koči, se je oziral koprneče nanjo, oziral na otroke, na slike, ki so visele po stenah, na pohištvo — na vse, kar je bilo v sobi, se je oziral z nekim domotožjem, kakor bi se mu bilo kmalu ločiti od vsega tega za večno...

Prišel je poldan in žena je postavila kosilo na mizo. Prijel je iz navade za žlico, a jesti ni mogel! «Bolan si!» je trdila žena. «K zdravniku moraš!» On pa je ugovarjal, da mu ni nič.

Popoldan ob kakih štirih sta prikorakala dva orožnika čez vas. Bila sta še precej daleč, ko jih je žena zagledala.

«Kam neki gresta?»

«Patrulirata pač!» je on pojasnieval, a beseda mu je šla le s težavo iz ust. «Saj ni prvič, da ju vidimo!» je še pristavil, kakor bi sam sebi hotel delati pogum.

Orožnika sta se spotoma ustavljala in pri ljudeh nekaj popraševala. Čez nekaj časa zakliče sinček:

«Nekdo je na našo hišo pokazal!»

On se je zgrudil na klop, žena pa je bolestno jeknila:

«Moj Bog, kaj to pomeni?»

On je hotel še nekaj izpregovoriti, ali predno se mu je posrečilo, dobiti pravo besedo, sta bila že orožnika v sobi.

«Ali ste vi ta in ta?»

«Seveda sem! Čemu vprašanje? Vsak človek ve, da sem to jaz... Kaj bi radi od mene?...»

«Nič drugega, kot da greste z nama! V imenu postave...»

In uklenila sta ga ter mu velela, da naj se odpravi. Žena in otroci so se spustili v jok. On jih je tolažil, da ni ničesar zakrivil, da naj bodo le mirni, ker se kmalu vrne...

Toda vrnil se ni...

•

Vstal je, hitro premeril parkrat tesne prostore svoje ječe in se zopet naslonil.

Da, ko bi žene, ko bi otrok ne bilo, koliko lažja bi bila smrt! Več ni videl po tistem svojih dragih in nikoli več jih ne bo! In tudi oni njega ne! Prepozno bodo zvedeli, prekratek rok so mu dali, da bi mogli biti še o pravem času obveščeni. Zvedeli bodo, ko bo že zasut, ko bo zanj že vse minilo... Ne pridejo se poslovit... ne bodo mu segli v roko.

V nekem pogledu bolje tako!... Težko bi bilo slovo in huiša bi bila zanj ločitev od njih kot sama smrt... In tudi oni bodo morda tako manj trpeli.. Če bi prišli in doznali, da ni nobenega upanja več, da je ni rešitve, da ni izhoda, o, kako bi jim vztrepetala duša, kaka bol bi se polastila njih srca!... Nekaj minut bi jih pustili pri njem, potem pa bi jih odpravili z odurnimi besedami. Kakor izgubljeni bi se potem opotekali po mestu in čakali na strašni pogreb... Od daleč bi ga morda še enkrat uzrli, zastraženega od bajonetov, morda bi se celo njih pogledi še enkrat ujeli z njegovimi, potem pa bi se začel pomikati proti groznemu cilju žalostni izprevod..

Oni bi se strahoma plazili od zad in ihteli bi in jokali, on pa bi se niti ozreti ne smel nazaj... Strašna hoja na Kalvarijo!...

Naposled bi slišali strel — ali bi se ne zgrudili še oni smrtno zadeti na tla?

Bolje, bolje tako!... Bolje, da jih ni! Pretrpeli bi smrtne muke še oni... In vendar, kako rad bi jih še enkrat pritisnil na svoje ljubeče srce! Kako rad bi se zazrl še enkrat otročičem v nedolžne oči, še enkrat naslonil ženi na grudi svojo trudno glavo!... Kako rad bi jim še rekel ljubo besedo, poučil jih in opomnil... Žena, še mlada, lepa — ali se ne bo dala sčasoma premotiti? Ali bo njena ljubezen do otrok dovolj močna, da jih očuva pred kruto roko očima? Samo to bi jo hotel prositi, da misli na otroke, da ne pozabi nikdar, kaj jim je dolžna!... Ko bi imel zagotovilo, da se to ne zgodi, koliko laglje bi mu bilo pri srcu!... Saj je pametna, saj mu je bila vedno zvesta in vdana — ali vse je mogoče na svetu! Čas zabriše sledove, zabriše spomine... Srce se ohladi in izpremeni... In drug bo morda gospodaril na njegovem domu, drug rezal otrokom kruh, drug delil z ženo zakonsko posteljo...

Zastokal je v grozni bolečini, ki mu jo je občutilo ob tej misli srce... Zakaj je moralo priti to nanj?

Da mora umreti — niso to mar posledice golega slučaja? Če bi ne bil zahrepenel tisti večer po kaplji vina, ko bi ne bil naletel tistikrat na podlega ovaduha v gostilniški sobi in bi mu ne bile prišle kar same od sebe na jezik tiste nesrečne besede... A kakor bi se bilo zaklelo vse zoper njega! Kakor bi bila višja moč odločila tako: tu notri je nastavljena past za te, sem moraš, da se ujameš! Pravzaprav niti ničesar mislil ni pri tistih besedah! Izgovoril jih je brez vsakega namena. A sodniki mu niso verjeli. (Dalje jutri.)

Novosti v svili in nakitu!

Crêp de chine D 68, 85
" " Ia D 138
surova svila met. D 69
chantung met. D 95
Velika izbira v crêp georgette in marocain.
Najnovejši vzorci v svili za promenadne obleke!
Modni nakit za šivilje in modistke!
Cene najnižje. 204-aII

A. Šinkovec nasl. K. Soss Mestni trg 19

Najpopolnejši **STOEWER** šivalni stroji za šivilje, krojače in čevljarje ter za vsak dom. Predno si nabavite stroj, oglejte si to izrednost pri tvrdki **Lud. Baraga** Ljubljana Šelenburgova ulica 6/I. Brezplačen pouk. 15-letna garancija 15-al

Telefon št. 980 Telefon št. 980

Hitite!

po platnene najmodernejše damske čevlje Din 100 1 par

v Bazar za čevlje

Krekov trg 10, I. nadstropje

V zalogi čevlji vseh vrst po priznano izjemnih cenah

Razpošiljamo tudi proti povzetju.

2750-a

Zahvala.

Vsem cenj. gostom, ki so posečali tekom petnajstletnega najinega najema gostilno **Pred Igriščem št. 2,** se tem potom za naklonjenost najprisrčneje zahvaljujeva.

2766-a **Alojzij in Minka Rus,**
bivša najemnika gostilne Pred Igriščem 2.

Za botre in birmance!

Najcenejša oblačila more Vam nuditi edinole naša detajlna trgovina na Erjavčevi cesti štev. 2 (nasproti dramskega gledališča). — Največja izbira vseh vrst oblek, krasni vzorci pralnih oblek, solidna postrežba in najnitje cene. — Konfekcijska tovarna Fran Derenda & Cie. 2754-a

Prevzem gostilne

Cenjenemu občinstvu vljudno naznanjam, **da prevzamem in otvorim dne 16. maja 1925**

gostilno pri „Kovaču“

v Ljubljani, Kolodvorska ul. 27

Točila bodem prvovrstna pristna štajerska in dalmatinska vina ter postrezala z dobro **domačo in srbsko kuhinjo (ražnjiči in čevabčiči).**

Vsako soboto mladi prašički na ražnju.

Za cenjeni obisk se prijazno priporoča

Andja Modic.

2723-a

Travnik na prodaj.

Na prostovoljni javni dražbi se proda dne 17. maja 1925 ob 3. uri popoldne v M stnem logu, Cesta dveh cesarjev, čez 6 oralov velik travnik in lepa nova šupa.

Izklicna cena je Din 100 000·—; vadija je vložiti Din 10.000·— v gotovini ali hranilnih knjižicah.

Dražbeni pogoji so v pogled pri podpisanem sodnem komisarju ali pri lastniku, Ljubljana, Opekarska cesta št 34.

ANTON GALLE
notar kot sodni komisar.

2754-a

Vsled preureditve se po ceni proda kompletna naprava za

Električno luč

obstoječo iz bencinovega motorja 3 HP, 1 generatorja (Dynamo) 1 HP in 1 deske stiskalnice z volt-amperom in potrebnimi stikali in varovali. Eventuelno se proda vsako posebej. Istotam se **kupi** dobro ohranjen 2 tonski tovorni in lažji osebni avtomobil. — Ponudbe pod „Elekt oauto 2721-a“ na upravo Jutra.

Sodna dražba

zemljišča na Zgornji Beli št. 21, obstoječega iz stare gostilne in trgovine v prometnem kraju brez konkurence in z gospodarskim poslopjem ter par gozdov in njiv se vrši

22. maja 1925 ob 10. uri dop.

2761-a **na Zgornji Beli.**

Kateri si želi

stalni rastoči zaslužek? Zahtevajte pojasnilo in priložite pismu znamke za Din 3, nakar dobite obširne predloge od

Polic. prijav. novinske agencije

Fran Vorsić,

Maribor, Vrbanova 19.

Predno si oskrbite 2691-a

birmanska darila

si blagovolite ogledati

zalogo

zlatnine, srebrnine in ur trdke

Lud. Černe

Ljubljana, Wolfova ulica 3

Tražimo

jednu parnu lokomobilu 50 HP normalnih, polovnu polustabilnu 1 parni stroj 150 HP polovnu za pregrejanu paru 12 Atm. sa kondensacijom, moderne konstrukcije. Opise sa oznakom fabrikata i cijena slati: Beograd, Poštanski fah 215. 2755-a

Ažurira in entla volno v vseh barvah

Toni Jager-Černe

Ljubljana, Dvorni trg 1.

Kdor oglašuje, ta napreduje!

Zahvala.

Za vse dokaze toplega sočutja ob izgubi našega nepozabnega očeta in starega očeta, gospoda

Jakoba Toni

kakor tudi za spremstvo pri pogrebu, častiti duhovščini in vsem, ki so nam na katerikoli način lajšali našo bol, iskrena zahvala.

Žalujoči ostali.

Dražbeni oklic. A. I. 235/25.

Dne 18. maja 1925 ob 9. uri dopoldne se prodajo v **Rožni ulici št. 29** na javni dražbi premičnine: ca 300 l vina, pohištvo in perilo etc.

K draženju se bo pozvalo pol ure po zgoraj označeni uri, med časom pa se predmeti lahko ogledajo.

Ljubljana, dne 12. maja 1925.

Notar kot sodni komisar:
Anton Galle.

2728-a

BICIKLISTI!

2718-a ali poznate

B. S. A. biciklje

od angleške tovarne orožja v Birminghamu, ki so v kvaliteti in teku brez konkurence?

ZNAMKA POZNAVALCEV.

Po ugodnih cenah nudi

JUGO-AUTO, Ljubljana

Dunajska c. 36. Tel. 236.

Uvozniki! — Izvozniki!

Trgovske zveze, zastopstva italijanskih tvornic, trgovskih hiš, firm itd. dosežete najpripravneje in najceneje z oglaševanjem v najvažnejših italijanskih dnevnih in strokovnih listih. 2767-a

DNEVNIKI:

Il Corriere della Sera, Milano; La Sera, Milano; Il Secolo XIX, Genova; Il Mondo, Roma; La Giustizia, Milano; La Tribuna, Roma; Il Mezzogiorno, Napoli; La Sera, Trieste; Edinost, Trieste; Goriška Straža, Gorica; La Vedetta d'Italia, Fiume

STROKOVNI LISTI:

Il Legno, Milano; L' Industria, Milano; La Maglieria, Milano; L' Industrie della Carta, Milano; Il Bollettino della Cotoniera, Milano itd. itd.

Proračuni po originalnih tarifnih cenah po navedbi oglasnega teksta in dimenzij dobavi a italijansko zastopstvo lista JUTRO **Pubblicita G. Cehovin, Trieste,** Viale XX Settembre 65/I

Elektrotehnične tvornice

ŠKODOVIH ZAVODOV v Plzni

Zastopstvo za Jugoslavijo: Ljubljana, Selenburgova ul. št. 7, hiša Jadranske banke.

Dobavljajo:

najsolidnejše in najcenejše elektro-motorje, turbogeneratorje in vse ostale električne stroje.

Grade:

električne centrale, električne železnice, cukrarne, pivovarne, rudniške naprave itd.

Obračajte se v vseh primerih na pisarno v Ljubljani. Poset inženirja je brezplačno na razpolago.

2044

2753-a

✝

Naša ljubljena

META

nas je po dolgoletni bolezni, previdena s tolažili sv. vere in v božjo voljo udana, sinoči ob 10. uri zapustila, preselivši se na oni boljši svet.

Truplo drage pokojnice položimo k zadnjemu počitku na pokopališču pri Sv. Krištofu, kamor se vrši pogreb v soboto, dne 16. t. m. ob 5. uri popoldne iz hiše žalosti na Resljevi cesti št. 15.

Sv. maše zadušnice se bodo darovale v raznih cerkvah.

Naj v miru počiva!

V Ljubljani, dne 15. maja 1925.

Major Štefan pl. Morawek, soprog.
Rodbine **Suyerjevi, pl. Morawekova** in **dr. Kavčnikova.**

ZAHVALA.

Iskreno se zahvaljujemo vsem, ki so na kakršenkoli način izkazali svoje sočutje ob priliki težke izgube naše predobre mame, stare mame in tašče, gospe

Ivane Lap

Posebno se zahvaljujemo gospodu primariju dr. Minařu za vso veliko požrtvovalnost tekom dolge bolezni, kakor za neumorni njegov trud, da bi nam pokojnico ohranil. Nadalje se zahvaljujemo vsem darovalcem krasnega cvetja in vsem, ki so jo spremili na njeni zadnji poti.

Še enkrat vsem naša najiskrenejša zahvala.

Žalujoče rodbine:

Lapova, Pahanijeva, Benedikova.

2772-a

IVAN ZAKOTNIK LJUBLJANA DUNAJSKA C. 46 Telefon št 379

MESTNI TESARSKI MOJSTER

Vsakovrstna tesarska dela, moderne lesene stavbe, ostrešja za palače, hiše, vile, tovarne, cerkve in zvonike; stropi, razna tla, stopnice, ledenice, paviljoni, verande, lesene ograje i. t. d. Gradba lesenih mostov, jezov in mlinov.

Parna žaga. 43-a Tovarna furnirja.